

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Pál Tünde

Unitáriuș VALLÁSTAN

Tankönyv a III. osztály számára

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ S.A.

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Pál Tünde

Unitáriuș VALLÁSTAN

Tankönyv a III. osztály számára

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ S.A.

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:						
Anul	Numele elevului care a primit manualul	Clasa	Școala	Anul școlar	Starea manualului*	
					la primire	la returnare
1.						
2.						
3.						
4.						

* Starea manualului se va înscrie folosind termenii: nou, bun, îngrijit, nesatisfăcător, deteriorat.
Cadrele didactice vor controla dacă numele elevului este scris corect.
Elevii nu trebuie să facă niciun fel de însemnări pe manual.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PÁL, TÜNDE

Unitárius vallástan : tankönyv az III. osztály számára / Pál Tünde. -
 București: Editura Didactică și Pedagogică, 2018
 ISBN 978-606-31-0626-2

2

© **E.D.P. 2018.** Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate Editurii Didactice și Pedagogice, București. Orice preluare, parțială sau integrală, a textului sau a materialului grafic din această lucrare se face numai cu acordul scris al editurii.

© **Pál Tünde**

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ, S.A.

Str. Spiru Haret nr. 12, sector 1, cod 010176, București

Tel.: 021.315.38.20

Tel./fax: 021.312.28.85

e-mail: office@edituradp.ro

www.edituradp.ro

Librăria E.D.P.: Str. Gen. Berthelot, nr. 28-30

Comenzi pentru această lucrare se primesc:

- prin poștă, pe adresa editurii
- prin e-mail: comenzi@edituradp.ro
comercial@edituradp.ro
- prin telefon/fax: 021.315.73.98

Akönyvet írta: **Pál Tünde**

Lektorálta: **Andrási Benedek**

Szerkesztette: **Kovács Mátyás Örs**

Korrektúra: **Andorkó Júlia**

Fényképek: **Márk Attila**

Borítóterv: **Kovács Mátyás Örs**

Număr de plan: 63110/2018

Tipărit la Regia Autonomă Monitorul Oficial

Tartalom

A teremtett világ része vagyok	5
Isten, a világ teremtője	6
Az ember szerepe a teremtett világban	11
A munka szerepe az ember életében	15
Isten munkatársa az ember	18
Az özönvíz	20
Az özönvíz vége	23
Az őszi hálaadás ünnepe	26
„Ti Isten temploma vagytok”	28
„Isten lelke lakozik bennünk	31
Összefoglalás	34
Az isteni képmás hordozója vagyok	35
Az édenkert művelése és őrzése	36
Bábel tornya	39
„Mester taníts meg minket imádkozni!”	42
„A jó teteményben meg ne restüljünk”	45
Az ellenség szeretete	49
Az irgalmas szamaritánus	51
Törvények az Ószövetségben	53
Illik, nem illik	56
A két testvér	59
„Jobbítsátok meg a ti utaitokat és cselekedeteiteket!”	61
Összefoglalás	66
Közösségünk	67
Jézus, a mi tanítómesterünk	68
„Én vagyok az út, az igazság és az élet”	71
Az istentisztelet	73
Szertartásaink	77
Vasárnap ünnepnap	80
Összefoglalás	84
Szöveggyűjtemény	85
A császár lova (kínai népmese)	85
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk (részlet)	86
Fóris-Ferenczi Rita: Amikor dédmama még kislány volt	90
Fóris-Ferenczi Rita: Én Istenem, jó Istenem!	92
Imagyakorlat (Jálics Ferenc nyomán)	93
Móra Ferenc: A szánkó	94
Lázár Ervin: A hétfejű tündér	96
Lev Tolsztoj: Az öreg nagyapó meg az unokája	98
A gazdag ember és a rabszolga (arab népmese)	99
A birka fegyverei (népmese)	100

KEDVES HARMADIK OSZTÁLYOS TANULÓ!

Örömmel köszöntlek a harmadik osztályban. A tankönyv három fejezete sok bibliai történetet, mesét, elbeszélést, verset, dalt kínál számodra. Bízom benne, hogy örömet leled az olvasásukban. Képzeld el a történeteket, beszélj róluk és kérdezz!

Csupa olyan témával fogsz találkozni, ami érdekes, ami önmagadról, a világról, embertársaidról, Istenről szól. Segít elindulni Isten, embertársaid és önmagad felé.

A tankönyv célja, hogy megtaníson arra, hogy hogyan gondolkozzál, hogy figyelj az érzéseidre és hogyan ismerd fel őket, ezért nagyon sok csoportos beszélgetést, önmegfigyelést, egyéni véleményalkotást ösztönző feladatot tartalmaz. Természetesen a vallásról, az erkölcsről, az erényekről gondolkodás még nem tesz erényessé, erkölcsössé, vallásossá, de a gondolkodás ezekről a kérdésekről elindít a cselekvés, a megvalósítás felé.

Remélem megérezed, minden történetben van valami, ami veled kapcsolatos, ami épp Neked szól.

JELMAGYARÁZAT

Az egyes leckéken belül ismétlődő jelek a könnyebb tájékozódást segítik.

A történeteket, ismertető szövegeket **olvasd el és hallgasd is meg**. A szövegbe nincs bejelölve, de mielőtt a feladatokkal kezdenél dolgozni gondolkodj is róluk.

A **feladatok, kérdések** a történetek, ismertető szövegek feldolgozását szolgálják. Céljuk az elemzés, indoklás, meghatározás, fogalomtisztázás, választási lehetőségek mérlegelése, az igazság ellenőrzése, a párbeszéd fenntartása, az érvelés, az összegzés.

A **tudod-e** részek a témával kapcsolatos érdekességeket tartalmazzák.

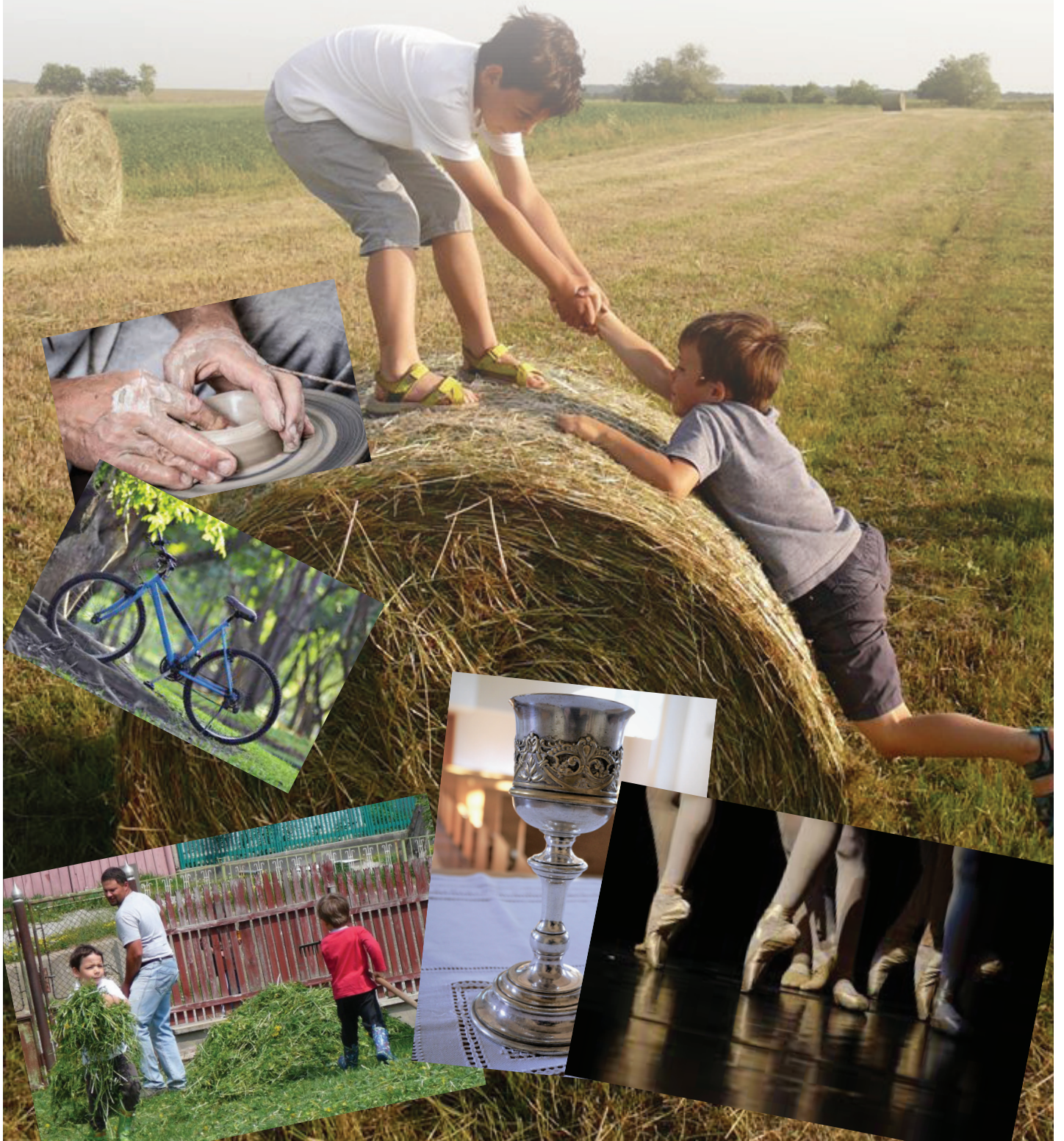

A **jegyzezd meg** az elvégzett, megtanult dolgok áttekintését, értékelését, a jövőre vonatkozó tanulságok megfogalmazását, az összefoglalást szolgálják.

Az **imákat** olvasd el, hallgasd meg.

A TEREMTETT VILÁG RÉSZE VAGYOK

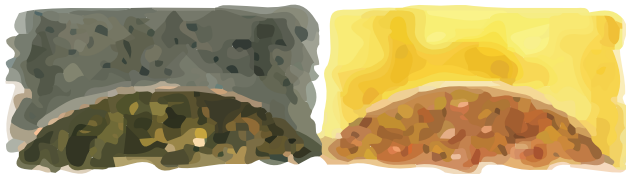

ISTEN A VILÁG TEREMTŐJE

A világ teremtése

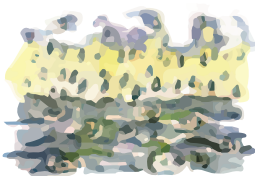
1.

Kezdetben teremtette Isten a mennyet és a földet. A föld még kietlen és puszta volt, a mélység fölött sötétség volt, de Isten Lelke lebegett a vizek fölött. Akkor ezt mondta Isten:

Legyen világosság! És lett világosság. Látta Isten, hogy a világosság jó, elválasztotta tehát Isten a világosságot a sötétségtől. És elnevezte Isten a világosságot nappalnak, a sötétséget pedig éjszakának nevezte. Így lett este, és lett reggel: első nap.

2.

Azután ezt mondta Isten: Legyen boltozat a vizek között, hogy elválassza egymástól a vizeket. Megalkotta tehát Isten a boltozatot, és elválasztotta a boltozat alatt levő vizeket a boltozat felett levő vizektől. És úgy történt. Azután elnevezte Isten a boltozatot égnek. Így lett este, és lett reggel: második nap.

3.

Azután ezt mondta Isten: Gyűljenek össze az ég alatt levő vizek egy helyre, hogy láthatóvá válják a száraz. És úgy történt. Azután elnevezte Isten a szárazat földnek, az összegyűlt vizeket pedig tengernek nevezte. És látta Isten, hogy ez jó.

Azután ezt mondta Isten: Növesszen a föld növényeket: fűvet, amely magvakat hoz, gyümölcsfát, amely fajtájának megfelelő gyümölcsöt terem, amelyben magva lesz a földön. És úgy történt. Hajtott tehát a föld növényeket: fűvet, amely fajtájának megfelelő magvakat hoz, és gyümölcsstermő fát, amelynek ugyancsak fajtájának megfelelő magva van. És látta Isten, hogy ez jó. Így lett este, és lett reggel: harmadik nap.

4.

Azután ezt mondta Isten: Legyenek világító testek az égbolton, hogy elválasszák a nappalt az éjszakától, és meghatározó jelei legyenek az ünnepeknek, a napoknak és az

esztendőknak. Legyenek ezek világító testek az égbolton, hogy világítsanak a földre. És úgy történt. Megalkotta Isten a két nagy világító testet: a nagyobbik világító testet, hogy uralkodjék nappal, és a kisebbik világító testet, hogy uralkodjék éjszaka; meg a csillagokat. Az égboltra helyezte őket Isten, hogy világítsanak a földre, és uralkodjanak nappal meg éjszaka, és elválasszák a világosságot a sötétségtől. És látta Isten, hogy ez jó. Így lett este, és lett reggel: negyedik nap.

(1Móz 1,1-19)

Az állatok teremtése

5.

Azután ezt mondta Isten: Pezsdüljenek a vizek élőlények nyüzsgésétől, és repdessenek madarak a föld felett, az ég-bolt alatt. És megteremtette Isten a nagy víziállatokat, a vizekben nyüzsgő különféle fajta úszó élőlényeket, és a különféle fajta madarakat. És látta Isten, hogy ez jó. Azután megáldotta őket Isten: Szaporodjatok, sokasodjatok, és töltsétek meg a tenger vizét; a madár is sokasodjék a földön! Így lett este, és lett reggel: ötödik nap.

Azután ezt mondta Isten: Hozzon létre a föld különféle fajta élőlényeket: különféle fajta barmokat, csúszómászókat és egyéb földi állatokat. És úgy történt. Megalkotta Isten a különféle fajta földi állatokat, a különféle fajta barmokat, meg a föld mindenféle csúszómászóját. És látta Isten, hogy ez jó.

(1Móz 1,20–25)

Az ember teremtése

Akkor ezt mondta Isten: Alkossunk embert a képmásunkra, hozzánk hasonlónak: uralkodjék a tenger halain, az ég madarain, az állatokon, az egész földön és mindenben, ami a földön csúszik-mászik. Megteremtette Isten az embert a maga képmására, Isten képmására teremtette, férfivá és nővé teremtette őket. Isten megáldotta őket, és ezt mondta nekik Isten: Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be és hódítsátok meg a földet. Uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain és a földön mozgó minden élőlényen! Azután ezt mondta Isten: Nektek adok az egész föld színén minden maghozó növényt, és minden fát, amelynek maghozó gyümölcse van: mindez legyen a ti eledetek. Minden földi állatnak, az ég minden madarának és minden földi csúszómászónak pedig, amelyben élet van, eledelül adok minden zöld növényt. És úgy történt. És látta Isten, hogy minden, amit alkotott, igen jó. Így lett este, és lett reggel: hatodik nap.

(1Móz 1,26–30)

7.

Így készült el a menny és a föld és minden seregük. A hetedik napra elkészült Isten a maga munkájával, amelyet alkotott, és megpihent a hetedik napon egész alkotó munkája után. Azután megáldotta és megszentelte Isten a hetedik napot, mivel azon pihent meg Isten egész teremtő és alkotó munkája után. Ez a menny és föld teremtésének a története.

(1Móz 2,1–4)

- 1 Olvasd el figyelmesen a szöveget! Tegyél kérdőjelet ahhoz a szóhoz, amelynek bizonytalan vagy a jelentésében! Beszélj meg a szomszédoddal, mit jelent a szó!
- 2 Jelöld meg a szövegnek azokat a részeit, amelyek különösen érdekesek számodra! Indokold is meg a véleményed!
- 3 Fogalmazz meg olyan kérdéseket, amelyekre a szöveg válaszol! Válaszolj is a kérdésekre a szöveg alapján!
- 4 Hasonlítsd össze a felsorolt kérdéseket a te kérdéseiddel! Húzd alá, amelyik tartalmában hasonlít a tiedre!
  - a. Mi utal arra, hogy a teremtés időben végbemenő folyamat?

- b. Milyen létezők jönnek létre a világosság és a sötétség, a földi és az égi vizek, a víz és föld szétválasztásával?
  - c. Isten először az élet létrejöttéhez szükséges létezőket teremtette meg: a nappalt, az éjszakát, az égboltot, a vizeket, a víz körforgását, a szárazföldet. Azután benépesítette ezeket. Mivel, kivel? Keressétek ki!
  - d. Mi utal arra, hogy a teremtett lények közül az ember van a legközvetlenebb kapcsolatban Istennel?
  - e. Honnan tudhatjuk, hogy Isten elégedett a munkájával?
- 5 Ötújjas mese: foglald össze öt mondatban a 2., a 3. és a 4. feladat tartalmát!

Az embert mindig nagyon érdekelte, hogy hogyan keletkezhetett a világ. Minden korban – az akkori ismeretei alapján – próbálta megválaszolni ezt a kérdést. A természettudósok mai napig sem tudják pontosan, hogyan keletkezett a világegyetem, több mint tíz elmélet próbálja megmagyarázni a létrejöttét. Ezek közül a legismertebb az ősrobbanás (vagy nagy bumm, angolul: the Big Bang) elmélete. Eszerint a világegyetem egy rendkívül sűrű, forró állapotból fejlődött ki egy nagy robbanás következtében nagyjából 13,8 milliárd évvel ezelőtt. Ebben a világegyetemben született meg bolygónk, a Föld, ahol a jelenleg ismert élet egyetlen élő sejt kialakulásával jött létre. Ebből a sejtől azután a szaporodás, a mutációk és a túlélésre legalkalmasabbak természetes kiválasztódása révén évmilliárdok alatt létrejött a mai élővilág – benne az emberrel.

Az elméletet Georges Lemaître (1894–1966) belga pap, a Louvaini Római Katolikus Egyetem fizika- és csillagásztanára dolgozta ki először 1931-ben.

(forrás: Wikipédia)

- 6 A Biblia első története a teremtéstörténet, ezzel kezdődik az Ószövetség. Mit gondolsz, miért?
- 7 Minden történetnek, amit leírtak az emberiség története során, tanító szándéka van. Ha ez a teremtéstörténetre is igaz, mit akarhat megtanítani Istentről, a világról, az emberről?

- 8 Világunk tele van „csendes csodákkal”: virágzó körtefa, felkelő nap, a köd apró vízcseppjei, anya ölelése, apa bátorítása... Folytasd a felsorolást olyan dolgokkal, amelyek neked tetszenek!

- 9 Beszélgessetek arról, hogy számotokra mi jelent örömet, és miért! Idézzétek is fel magatokban az öröm érzését! A gyakorlat alatt hunyd be a szemed, tanárod felolvassa, mit kell felidézned.
- Melyik az az illat, amelyiket nagyon szereted?
Most érzel-e olyan illatot, amit nagyon szeretsz?
Melyik íz érzete tölt el örömmel?
Milyen hangok a legkedvesebbek a fülednek?
Most hallasz-e olyan hangot, ami örömmel tölt el?
Mit szeretsz megbámulni, hosszan nézegetni?
Idézz fel egy olyan helyzetet, amelyben biztonságban érezted magad, képzeletben éld át újból!

Reményik Sándor:
Csendes csodák
zene: Márk Attila

Ne várd, hogy a föld meghasadjon
És tűz nyelje el Sodomát.
A mindennap kicsiny csodái
Nagyobb és titkosabb csodák.

Tedd a kezedet a szívedre
Hallgasd, figyelj, hogy mit dobog,
Ez a finom kis kalapálás
Nem a legcsodásabb dolog?

Nézz a sötétkék végtelenbe,
Nézd a kis ezüstpontokat:
Nem csoda-e, hogy árva lelked
Feljűk szárnyat bontogat?

Nézd, árnyékok hogy fut előled,
Hogy nő, hogy törpül el veled.
Nem csoda ez? - s hogy tükröződni
Látod a vízben az eget?

Ne várj nagy dolgot életedbe,
Kis hópelyhek az örömek,
Szitáló, halk szírom-csodák.
Rajtuk át Isten szól: jövök.

- 10 Adj hálát Istennek a téged körülvevő szépségekért! Válaszd ki a neked legmegfelelőbb módját: rajzzal, festéssel, fogalmazással, verssel, dallal, tánccal, formázással, kollázssal

A teremtéstörténet olyan, mint egy térkép, segít eligazodni a világban, ha elbizonytalanodnál. Elmondja, hogy **Isten örökkévaló**, mindig volt, most is van, és mindig lenni fog, nincs eleje és nincs vége, tehát nyugodtan **rábízhatod magad**. Ő mindig minden helyzetben veled van, olyankor is, mikor mások – például a szüleid, barátaid – nem lehetnek. **Ő az élet teremtője**, minden az Ő szabad akaratából, teremő szavára a semmiből jött létre. Minden, amit teremtett, jó. Teremtésének csúcspontja az ember, akire rábízta a teremtett világot, és célokat adott neki. A világ egészen Istenben van, és Isten is jelen van benne, **Ő a mi gondviselő Atyánk**.

Istenem, köszönöm a gondviselésedet, az új nap új lehetőségeit, örömeit.

Istenem, köszönöm a szemeimet, melyekkel láthatom teremtett világod szépségeit.

Köszönöm a füleimet, hogy hallhatom világod hangjait.

Köszönöm az orromat, hogy érezhetem a kellemes illatokat, a figyelmeztető szagokat.

Köszönöm a számat, hogy beszélni tudok, hogy érzem az ízeket.

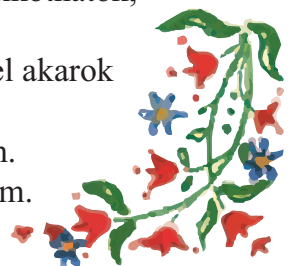
Köszönöm a kezeimet, melyekkel simogathatok, ölelhetek, alkothatok, játszhatok.

Köszönöm a lábaimat, amelyek bárhova elvisznek, ahova el akarok jutni.

Köszönöm a földet, amelyik megtart és táplál engem.

Köszönöm a világot, amely befogadott és szeret engem.

Köszönöm az életemet. Ámen.

AZ EMBER SZEREPE A TEREMTETT VILÁGBAN

Az ember teremtése

Megteremtette Isten az embert a maga képmására, Isten képmására teremtette, férfivá és nővé teremtette őket. Isten megáldotta őket, és ezt mondta nekik Isten: Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be és hódítsátok meg a földet. Uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain és a földön mozgó minden élőlényen!

(1Móz 1,27–28)

Azután megformálta az Úristen az embert a föld porából, és élet leheletét lehelte orrába. Így lett az ember élőlényé.

(1Móz 2,7)

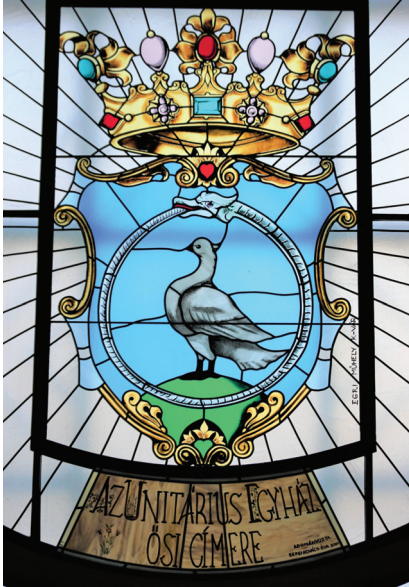

1 Válogasd ki a tulajdonságok közül azokat, amelyek csak Istenre jellemzőek! *kalandkedvelő, barátságos, tökéletes, megbízható, rettenthetetlen, igazságos, lelkes, segítőkész, hűséges, okos, örökkévaló, lelkiismeretes, figyelmes, pártatlan, gondviselő, alázatos, bátor, türelmes, együttműködő, szerető, nyugodt, gondoskodó, szorgalmas, megbocsátó, őszinte, ragaszkodó, leleményes, tehetséges, toleráns, szellemes, irgalmas.*

Játék: Válassz ki egy tulajdonságot, és jelenítsd meg szavak nélkül!

2 Olvassátok el a bibliai szöveget párban! Döntsétek el, melyek a kulcsszavak, amelyeket érdemes lenne félkövér betűvel kiemelni!

- 3 Milyenek teremtette Isten az embert? Keresd ki a szövegből!
- 4 Isten lélek, nem megfogható, nincs teste, olyan mint a levegő: mindenhol ott van, egyszerre van bennünk és körülöttünk. Egyértelmű, hogy a hasonlóság nem a testre vonatkozik, akkor milyen értelemben vagyunk „Isten képmása”?
- 5 Milyen feladatokat, célokat kapott Istentől az ember? Írd ki a füzetedbe!
- 6 Mit jelentenek ezek a célok?

Talán eddig nem is figyeltél fel rá, de a mindennapokban is a céljainkból indulunk ki. Mielőtt először raksz ki le-góból valamit, előbb megnézed a tervrajzot. Mielőtt el-utaztok nyaralni, megnézik az útvonalat, lefoglaljátok a szállást, kinézik a látnivalókat. Mielőtt leírod a házi olvasmányod, előbb vázlatot írsz. Minden vallásnak, or-szágnak, iskolának, cégnek vannak megfogalmazott cél-jai, amelyekben tudatja, hogy mit tart a legfontosabbnak az életben, mi a küldetése. Ezeket sokszor logóban, címer-ben is megjelenítik.

Milyen célokat jelenít meg az unitárius címer?

Lewis Carroll: Alice Csodaországban (részlet)

- Lenne szíves megmondani, merre kell mennem?
- Az attól függ, hová akarsz jutni – felelte a Fakutya.
- Ó, az egészen mindegy – mondta Alice.
- Akkor az is egészen mindegy, hogy merre mégy – mondta a Fakutya.

- 7 a. Miért találod viccesnek Alice kérdését?
- b. Milyen útbaigazítást ad Alice-nek a Fakutya?
- 8 Válogasd ki az alábbi mondatok közül azokat, amelyeket te is szívesen bevennél a céljaid közé, és egészítsd ki a saját céljaiddal!
  - a. Bízok magamban és másokban.
  - b. Kedves, tisztelettudó leszek minden emberrel.
  - c. Mindennap hálát adok legalább egy dologért Istennek.
  - d. Elfogadom és értékelem mások különbözőségét.
  - e. Együtműködésre törekszem.
  - f. Minden nap kérdezek.
  - g. Segítek azoknak, akik nálam rosszabb helyzetben vannak.
  - h. Kibontakoztatom a tehetségem.

Az emberek növényeket és állatokat pusztítanak el, amikor mérgező hulladékokat öntenek a folyókba, tavakba, tengerekbe, például kőolajat, gyógyszereket. A szennyvizeket is gyakran tisztítatlanul zúdítják ki a földekre, a vizekbe, ezzel betegségeket, járványokat okoznak. Az autók kipufogó gáza, a gyárak füstje a levegőt szennyezi.

- 1 Isten azzal, hogy az emberre bízta a teremtett világot, nem csak hatalmat, de felelősséget is ruházott rá. Megengedte, hogy az ember beavatkozzon a teremtett világ életébe, így az embernek hatalmában áll, hogy döntsön más élőlények sorsáról.
  - a. Mi minden fölött dönthet az ember? Beszéljétek meg!
  - b. Hogyan tud beavatkozni az ember a teremtett világ életébe? Mondj példát!
  - c. Milyen feladatot ró ez a kiváltság az emberre?
- 2 Isten képmásaként feladatunk az élet védelme, felelősséget kell vállaljunk önmagunkért, felebarátainkért, a teremtett világért. Csoportosítsd ennek megfelelően az alábbi mondatokat:
  - a. Hetente háromszor valamit sportolok.
  - b. Gyakrabban megölelem azokat, akiket szeretek, és el is mondom nekik, hogy szeretem őket.
  - c. Fogyatékos/hátrányos helyzetű iskolatársamon nem sajnálkozom, hanem segítek neki, amiben tudok.
  - d. Lepakcsolom magam után a villanyt.
  - e. Használok a kérlek és a köszönöm szavakat.
  - f. Bevetem az ágyamat.
  - g. Az iskolában mindennap tisztán hagyom magam után a padomat és környékét.
  - h. Nem a lábammal nyitom ki az illemhely ajtaját.
  - i. Kinyitom az ajtót mások előtt és előreengedem őket.
  - j. Porszívózok a szobámban.
  - k. Mindennap eszek egy gyümölcsöt.
  - l. Elalvás előtt átgondolom, értékelem az eltelt napomat.
- 3 A felsoroltak közül válaszd ki azt a hármat, amelyik a legjobban tetszett, és próbáld ki a következő óráig! Jegyezd le tapasztalataidat!
- 4 Az emberek a teremtéskor Isten képmásaként kapott feladatuknak csak úgy tudnak eleget tenni, ha férfiként és nőként együtt dolgoznak, egymás felé fordulnak, egymást kiegészítik. Mikor, milyen feladatok elvégzésében jó, ha férfiak és nők, fiúk és lányok együtt dolgoznak? Mondjatok példákat! Beszéljétek meg!

Isten nem a teremtmények egyikeként teremtette az embert, hanem saját képmására, férfinak és nőnek. Ez azt jelenti, hogy az ember valamit visszatükröz Isten jellegéből. Megajándékozta az embert a tevékeny szeretettel, az együttműködés képességével. Azzal, hogy a teremtmények urává tette, arra szólította fel, hogy legjobb képességeit mozgósítva felelősséggel gondoskodjon a Földről, és bölcsességgel uralkodjon a teremtett világ fölött.

Köszönöm azokat, akiket szeretek, és akik szeretnek engem.
Köszönöm, hogy szeretsz, és gondot viselsz rám.
Köszönöm, hogy bízol bennem, hogy rám is bíztad teremtett világodat.
Ámen.

A MUNKA SZEREPE AZ EMBER ÉLETÉBEN

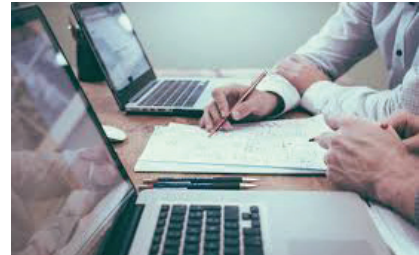

Eredj a hangyához, te rest, figyeld, hogy mit tesz, és okulj! Bár nincs vezére, előljárója vagy uralkodója, mégis biztosítja a kenyerét nyáron, begyűjti eledelét aratáskor. Meddig fekszel, te rest, mikor hagyod abba az alvást? Még egy kis alvás, egy kis szunnyadás, összetett kézzel fekvés: így tör rád a szegénység, mint útonálló, és a szűkölködés, mint egy fegyveres ember.

(Péld 6,6–11)

Ha az ÚR nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők. Ha az ÚR nem őrzi a várost, hiába vigyáznak rá az örök. Hiába keltek korán, és feküsztek későn: fáradsággal szerzett kenyeret esztek. De akit az ÚR szeret, annak álmában is ad eleget.

(Zsolt 127,1–2)

- 1 Mit mond a példabeszédek könyve, milyen lehetőségei vannak annak az embernek, aki nem dolgozik?
- 2 Keresd ki a Zsoltárok könyvéből idézett részből, hogy a szorgalom, kitartás, erőfeszítés mellett mi szükséges még a munkavégzéshez!
- 3 Tegyéél csillagot a szövegben oda, ahol ki tudod egészíteni a szöveget!

Az embernek a világban az Isten által megteremtett dolgokkal kell foglalkoznia. Isten képmásaként képességeket, hatalmat kapott, hogy uralkodhasson a világ felett. Isten megbízta az embert, hogy hasznos változást hozó átalakításokat végezzen a világban. Minden feltalálás, tudomány, eszköz, intézmény mind ennek a megbízatásnak az eredménye. Ha szétnézel magad körül, láthatod, minden munka által jött létre: a kabát, amit hordasz, az ágy, amiben alszol, a kenyér, amit megeszelsz, az iskola, ahova jársz, a tudás, amit megszerzel stb. A munka által mindig létrejön, átalakul, megváltozik valami, azért, hogy a keletkező javakat az ember használni, hasznosítani, elfogyasztani tudja.

- 1 Mit gondolsz, a szüleid milyen feladatokra kaptak megbízatást?
- 2 Nem véletlenül születünk a világba, mindenki kap egy megbízatást, amiért élnie érdemes. Te is kaptál megbízatást, amit lehet, hogy még nem fedeztél fel, de az is lehet, hogy már sejtet, van elképzelésed, mi lehet az. Beszéljétek meg!

- 3 A munka az ember szabad tevékenységét is jelenti, amely által személyisége fejlődik: festés, kertészkedés, tanulás, tánc, barkácsolás, írás stb. A teremtő, alkotó munka nélkül elképzelhetetlen az ember élete. Az életünk a munka által lesz szebb, jobb.
- Te milyen tevékenységeket végzel örömmel?
  - Derítsd ki, ki az, aki még ugyanezt szereti.
  - Beszélgétek meg párban vagy csoportban, mit szerettek a kedvenc tevékenységetekben!

Sok ember a pusztá létfenntartásért dolgozik napi tíz-tizenkét órát. A csak a megélhetés szükségéből végzett munka azért tűnik igazságtalannak, mert az embert nem segíti a fejlődésben, az emberré válásban. Fontos tudnod, hogy a tanulóhoz való viszonyulásod formálja jövődet. Olvass sokat!

- Nevezetek meg embereket a környezetetekből, akik saját munkájukat elhivatottságból végzik, akik élvezik munkájukat!
- Mit gondolsz, mi szerez nekik örömet? A munkáért járó elismerés, hírnév, megbecsülés vagy jövedelem?
- Milyen tevékenységekben leled örömed?
- Mi most a ti legfontosabb munkátok?
- Mi szerez örömet a tanulásban?
- Mi a legnehezebb nektek a tanulásban?

Segíthet az eredményes tanulásban a piramismódszer.

A császár lova (kínai népmese)

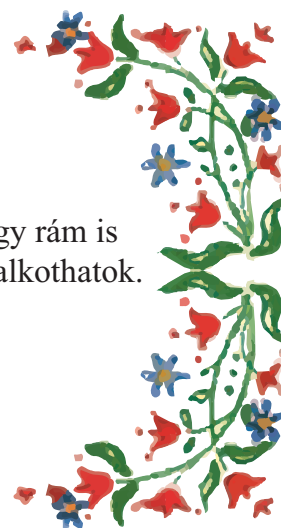
- Miért sikerült a festőnek megfestenie a világ legszebb lovát?
- Mit gondoltok, miért fontos a mindennapi gyakorlás, a kitartás, ha valamit megszeretnénk valósítani?

Mindnyájan megkaptuk a lehetőséget, hogy munkánk által szebbé, otthonosabbá tegyük a világot. Lehetőségünk van munkánk által szépet, jót, hasznosat alkotni, csak tőlünk függ, élünk-e ezzel a lehetőséggel!

Istenem, köszönöm a bizalmadat, életemet. Köszönöm, hogy rám is bízál feladatokat, hogy munkám által szépet, jót, hasznosat alkothatok.
Ámen.

ISTEN MUNKATÁRSA, AZ EMBER

Ültetett az ÚR-isten egy kertet Édenben, keleten, és ott helyezte el az embert, akit formált. Sarjasztott az ÚRisten a termőföldből mindenféle fát, szemre kívánatosat és eledelre jót; az élet fáját is a kert közepén, meg a jó és a rossz tudásának fáját. Édenből pedig folyó jött ki a kert megöntözésére, amely onnan szétágazott, és négy ágra szakadt. És fogta az ÚRisten az embert, elhelyezte az Éden kertjében, hogy azt művelje és őrizze.

(1Móz 2,8–11.15)

- 1 Miért helyezte Isten az embert az Édenkertbe? Keresd ki a szövegből!
- 2 Az emberi élet feladata az Istentől kapott adományok ápolása, védelme. A művelés és az óvó örökös minden, az ember által hivatásként végzett munkára vonatkozik. Beszéljétek meg, hogy az autószerelő, a pék, az orvos, az építész, a pilóta, a tanító, az árukihordó munkájában, hogyan van jelen az örökös, a művelés.
- 3 Te mit művelsz, mit őrzöl? Mondj példákat!
- 4 Mit gondolsz, mi a jó munka feltétele? Válaszd ki a felsorolásból!
lelkesség, bátorság, tudás, kreativitás, tervezés, kitartás, pontosság, lelkiismeretesség.
- 5 Melyik érvényesül ezek közül, amikor tanulsz?
- 6 Nem mindig eredményes a munkánk. Megtörténik időnként, hogy valami, amivel hosszú ideig foglalkoztunk, nem sikerült. Bizonyára neked is van ilyen élményed.
  - a. Mi volt rossz benne?
  - b. Mi volt a jó benne mégis?
- 7 Különbséget tudunk tenni jó és rossz, helyes és helytelen között. Ezt a belső hangot, amely döntéseinket befolyásolja, lelkiismeretnek nevezzük. Mit gondolsz, mi a lelkiismeret feladata?
- 8 Miért fontos, hogy az olyan feladatokat is, amelyek számunkra unalmasak, amelyeket nem szeretünk, becsülettel végezzük el? Gyűjtsetek érveket!

- 9 Bizonyára tapasztaltad már, csapatban dolgozni nem egyszerű. Mindig van, aki okosabb (vagy egyenesen okoskodóbb), mint a többiek, több ötlete van, hangosabb, van, aki halk szavú, de remek ötletei vannak, van, aki jól rajzol. Különbözőek vagyunk, és ezt nem könnyű elviselni. Viszont a következő feladatnak épp a csapatmunka lesz a kulcsa. Hogy a csapatmunka elérje célját, olvasd el a szervezéshez, irányításhoz adott tippeket: ne osztogass tanácsokat („Szerintem úgy kellett volna...”), ne oktass ki, ne minősíts („Elment az eszed?”, „Hogy képzeled?”) ne szólj közbe, engedd, hogy aki beszél, fejezze be a megkezdett mondatot.

Játék: Oszlojatok párokra. Forduljatok egymással szembe. A írószert mind a ketten megfogjátok. Mindenki hunyja le a szemét, és képzeljen el egy tájat, benne egy házzal, a ház mellett egy fával, mellette egy kutyával. Szavak nélkül, teljes csendben rajzoljatok. Amikor a kép elkészült, értékeljétek közösen az alkotást.

Beszéljétek meg: Ki mennyire volt engedékeny? Támogattátok vagy akadályoztátok egymást? Folytassátok a rajzolást egy másik társatokkal, és figyeljétek meg a különbségeket.

Népművészetnek tekinthető minden olyan műalkotás, amelyet a nép a maga szükségletére hoz létre saját hagyományai alapján, illetve az alkotás technikáját, formavilágát az alkotók nem iskolai körülmények között sajátították el. Ide tartozó művészeti ágak: népköltészet, népzene, néptánc, népviselet, népi díszítőművészet. A népművészet kutatásával a néprajz tudománya foglalkozik.

Isten azzal, hogy az emberre bízta a világot, megadta neki a lehetőséget az együttműködésre. Így Isten munkatársává vált. Isten munkatársaiként törekednünk kell arra, hogy munkánkkal tökéletesebbé tegyük a világot, a reánk bízott feladatokat becsületesen lássuk el, és munkánkkal másokat szolgáljunk.

Gondviselő Istenem, adj erőt, kitartást, lelkesedést munkám végzéséhez! Ámen.

AZ ÖZÖNVÍZ

Nóének ez a története: Nőé igaz ember volt, feddhetetlen a maga nemzedékében. Az Istennel járt Nőé. Nőé három fiút nemzett: Sémet, Hámot és Jáfetet. A föld pedig mind romlottabb lett az Isten előtt, és megtelt a föld erőszakossággal. És Isten látta, hogy mennyire megromlott a föld, mert mindenki rossz útra tért a földön. Ezt mondta Isten Nőének: Elhatároztam, hogy minden élőnek véget vetek, mert erőszakossággal telt meg miattuk a föld. Ezért elpusztítom őket a földdel együtt. Csinálj bárkát góferfából, készíts rekeszeket a bárkában, és vond be kívül-belül szurokkal. (...)

(1Móz 6,9–14)

Akkor ezt mondta az ÚR Nőének: Menj be egész házad népével a bárkába, mert csak téged látalak igaznak ebben a nemzedékben. Minden tiszta állatból hetet-hetet vigyél magaddal, hímet és nőtényt. Azokból az állatokból, amelyek nem tiszták, kettőt-kettőt, hímet és nőtényt. Mert hét nap múlva negyven nap és negyven éjjel tartó esőt bocsátok a földre, és eltörölök a föld színéről minden élő, amelyet alkottam. Nőé meg is tett mindent úgy, ahogyan az ÚR megparancsolta neki. Nőé hatszáz éves volt, amikor özönvíz lett a földön. Bement tehát Nőé fiaival, feleségével és fiainak feleségeivel a bárkába az özönvíz elől. (...) Az ÚR pedig bezárta Nőé után az ajtót. Amikor már negyven napja tartott az özönvíz a földön, annyira megnövekedett a víz, hogy elbírta a bárkát, és az fölemelkedett a földről. A víz egyre áradt és növekedett a földön, úgyhogy a bárka a víz színén úszott. A víz egyre erősebben áradt a földön, és elborította a legmagasabb hegyeket is az ég alatt. (...) Eltörölt Isten minden élő, amely a föld színén volt, embert és állatot, csúszómászót és égi madarat. Mindent eltörölt a földről, csak Nőé maradt meg és azok, akik vele voltak a bárkában. A víz százötven napig áradt a földön.

(1Móz 7)

Edward Hicks: Nőé bárkája

- 1 Miért döntött úgy Isten, hogy elpusztítja a világot?
- 2 Ha egy személy a saját akaratát tekintet nélkül mindenre és mindenkire, erőszak árán is érvényesíti, erőszakosnak nevezzük, idegen szóval agresszívnek.
  - a. Milyen hangot, arckifejezést, mozdulatokat használ leggyakrabban egy agresszív ember? Beszéljétek meg, mutassátok be!
  - b. Milyen az, amikor nem csinál semmit az agresszív ember, és mégis látjuk, felismerjük, hogy benne van az agresszivitás?

- c. Milyen változásokat veszel észre a testedben, mielőtt dühössé válsz? Hirtelen melegség önt el? Megemelkedik a pulzusszámod? Megfeszülnek a karizmaid? Összeszorítod a fogad? Elkezd fájni a fejed? Úgy érzed, mintha azonnal felrobbannál?
- d. „Anyukám mindig azt mondja: *Ha nem tetszik, ahol vagy, csak képzelj magad egy jobb helyre.*” (R. J. Palacio: *Az igazi csoda*) Ez segíthet abban, hogy amikor dühös vagy, valami másra gondolj, ne a haragot kiváltó történetre. Ez nem könnyű,

mert amikor dühös vagy, semmi másra nem tudsz gondolni, mint arra a helyzetre vagy személyre, aki ennek az okozója. Ezért hasznos lehet, ha már most kigondolsz valamilyen jelenetet, amelyet segítségül hívsz, mielőtt a haragod kirobbanna, például: a legjobban sikerült szülinapi buli, egy nagyszerű nap a strandon, a legjobb karácsonyi ajándék stb. Ha már kiválasztottad a nagyszerű eseményt, képzelj el részleteiben: Idézd fel pontosan a résztvevők ruháját, hangját, illatát, az esemény körülményeit (hol, mikor, hogyan történt).

- e. Vannak helyzetek, amikor te vagy az erőszak áldozata, amikor nem tudsz kiállni magadért, nem tudod megvédeni magad, ilyenkor mindig kérj segítséget, beszélj róla szüleidnek, tanítódnak vagy más felnőttnek, akiben megbízol! Abban az esetben is értesítsd a felnőtteket, ha mással történik hasonló eset!
- 3 Isten miért Noét választja ki a hajóépítésre? Keresd ki a szövegből!
- 4 Mit gondolsz, mit jelent, hogy Noé az Istennel járt?
- 5 Keresd ki a felsorolásból „az Istennel járt” kifejezéssel rokonértelmű szavakat: *derék, igaz, jószívű, megfelelő, szíves, romlott, hibás, gonosz, helytelen, hívő, igazságos, becsületes*
- 6 Miért fontos a Noé által végzett munka?
- 7 Miben munkatársa Istennek Noé?
- 8 Mivel tapasztalhatják meg a környezetekben élő emberek jószágodat, azt, hogy Istennel jársz?

**József Attila: Istenem
zene: Márk Attila**

Dolgaim elől rejtegetlek,
Istenem, én nagyon szeretlek.
Ha rikkancs volna mesterséged,
segítnék kiabálni néked.

Hogyha meg szántóvető lennél,
segítnék akkor is mindennél.
A lovoidat is szeretném
és szépen, okosan vezetném.

Vagy inkább ekeszarvat fogva
szántanék én is a nyomodba,
a szikre figyelnék, hogy ottan
a vasat még mélyebbre nyomjam.

Ha csősz volnál, hogy óvd a sarjat,
én zavarnám a fele varjat.
S bármi efféle volna munkád,
velem azt soha meg nem unnád.

Ha nevetnél, én is örülnék,
vacsora után melléd ülnék,
pipámat egy kicsit elkérném
s én hosszan, mindent elbeszelnék.

A mai tudomány állása szerint az özönvíz történetének lehetett valóságos alapja is, állítólag i.e. 10 800 körül egy körülbelül 1,5 km átmérőjű üstökös robbant fel az észak-amerikai Nagy-tavak közelében. A robbanás hője megolvasztotta az észak-amerikai jégtakaró egy részét, ez nagy áradást okozott. Igaz, nem volt az egész földet elöntő jellegű, de a 44 kg-nál súlyosabb fajok 73%-a kihalt. Eltűntek a kardfogú tigrisek, az óriás szarvasok, az óriás lajhárok és a gyapjas orrszarvúak, gyapjas mamutok, barlangi oroszlánok és hiénák, őstulkok. Túléltek a barna medvék, az európai bölények, a jávorszarvasok, a jegesmedvék. A világ csaknem valamennyi részén találunk az ősi hagyományokban számtalan és különféle özönvíz-regét.

Mauricio Antón

Ezek három ponton szinte teljesen megegyeznek:

1. Világméretű pusztulás érte vízözön formájában az emberiséget
2. Bárkával vagy hajóval menekülnek.
3. Az emberiség magja megmaradt, hogy a faj fennmaradjon.

Isten szeretete jeléül az újrakezdésre adott lehetőséget az emberiségnek. Tervének megvalósításához szüksége volt Nőé munkájára. Jóságunkkal, tevékenységünkkel mi is szolgálhatjuk világunk szebbé, tökéletesebbé tételét, fejlődését. Önmagadért is érdemes jót cselekedned. A jó cselekedetek gyakorlása növeli a megelégedettséget önmagunkkal szemben, erősebbeknek, magabiztosabbnak érezzük magunkat, és olyan képességeink is felszínre bukkanhatnak, melyekről addig nem is tudtunk. Isten munkatársa vagy minden egyes pillanatban, amikor jót teszel, amikor ebből a jóból más is részesül, hozzájárulsz ahhoz, hogy jobb legyen a világ.

Istenem, köszönöm, hogy általam is jobb lehet a világ!
Ámen.

AZ ÖZÖNVÍZ VÉGE

Nóé hálaáldozata

Ekkor így szólt Isten Nóéhoz: Jöjj ki a bárkából feleségeddel, fiaiddal és fiaid feleségeivel együtt! Mindenféle élőlényt, amely csak veled van: madarat, állatot és minden földi csúszómászót hozz ki magaddal, hadd nyüzsögjenek a földön, szaporodjanak és sokasodjanak a földön! Kijött tehát Nóé fiaival, feleségével és fiainak feleségeivel együtt. Minden élőlény, minden csúszómászó, minden madár, minden, ami mozog a földön, csoportonként kijött a bárkából. Azután oltárt épített Nóé az ÚRnak, és vett minden tiszta állatból és minden tiszta madárból, és égőáldozatokat mutatott be az oltáron. Amikor az ÚR megérezte a kedves illatot, ezt mondta magában az ÚR: Nem átkozom meg többé a földet az ember miatt, bár gonosz az ember szívének szándéka ifjúságától fogva, és nem irtok ki többé minden élő, ahogyan most cselekedtem. Amíg csak föld lesz, nem szűnik meg a vetés és az aratás, a hideg és a meleg, a nyár és a tél, a nappal és az éjszaka.

(1Móz 8,15–22)

Isten szövetsége a világgal

Isten megáldotta Nóét és fiait, és ezt mondta nekik: Szaporodjatok, sokasodjatok, és töltsétek be a földet! Féljen és rettegjen tőletek minden földi állat és minden égi madár, kezetekbe adom őket minden földi csúszómászóval és a tenger minden halával együtt. Minden, ami mozog, ami csak él, legyen a ti eledeletek. Nektek adom mindezt éppúgy, mint a zöld növényt. De húst az éltető vérrel együtt ne egyetek! A benneteket éltető vért pedig számon kérem. Minden élőlénytől számon kérem azt, az embertől is. Számon kérem az ember életét: egyik embertől a másiktól. Aki ember vérént ontja, annak vérént ember ontja. Mert Isten a maga képmására alkotta az embert. Ti azért szaporodjatok, sokasodjatok, népesítsétek be a földet, sokasodjatok rajta! Isten azt mondta Nóénak és fiainak: Majd azt mondta Isten: Ez a jele a szövetségnek, amit én szerzek veletek és minden élőlényvel, amely veletek van, minden nemzedékekkel, örökre: szivárványívet helyezem a felhőkre, az lesz a jele a szövetségnek, melyet én a világgal kötök. Amikor felhőt borítok a földre, és feltűnik az ív a felhőn, akkor visszaemlékezem a szövetségre, amelyet kötöttem veletek és minden élőlényvel, amely testben él, és nem lesz többé a víz özönvízzé minden test pusztulására.

(1Móz 9,1–15)

- 1 Hogyan köszöni meg Nőé és családja Isten gondviselését?
- 2 A hála, a köszönet és szeretet érzése az iránt, aki segített nekünk, jót tett velünk. A hála a szeretet és a jó cselekedetek viszonzása. Miből tudhatjuk, hogy tetszett Istennek a Nőé hálaadása?
- 3 A szövetség két fél között létrejövő szerződés, megegyezés. A szövetség létrejöhet egyes emberek; egyének és csoportok; csoportok és csoportok; valamint Isten és ember között. A szövetség létrejötté a feleket nagyon szoros kapcsolatba hozza egymással. A szövetség a feleket a szerződésben foglaltak feltétlen és kölcsönös megtartására kötelezi. A szövetségre lépők viszonyát béke jellemezi. A szövetség egymás iránti hűséget, barátságot, szeretetet követel meg.
  - a. Írd ki a szövegből azokat a kifejezéseket, amelyek a szerződés sajátosságait jelölik!
  - b. Foglald össze a szöveget két mondatban!
  - c. Hasonlítsátok össze az összefoglalókat, és válasszátok ki a legjobbat!
- 4 Mit ígér meg Isten Nőének és általa az egész emberiségnek? Írd le vázlatosan!
- 5 Húzd alá a bibliai szövegben pirossal az Isten szeretetére, zölddel a hűségére, kékkel a barátságra utaló részt!
- 6 Isten mit vár el az emberiségtől cserébe? Másold ki a cselekvést jelölő szavakat, szókapcsolatokat!
- 7 Mi a jele a Nőével kötött szövetségnek?
- 8 Írd le, mit mondhatott Nőé hálaimájában a szövetségkötés után!

A néphit úgy tartja, hogy a szivárvány szerencsét hozó jel, a mennyország kapuja. Úgy hiszik, akinek sikerül átmenni a szivárvány alatt, nemet cserél.

Isten lehetőséget adott az embereknek egy szeretetteljesebb, jobb világ felépítésére. Megígérte, hogy soha többé nem pusztítja el az emberiséget, mert az élet a legfontosabb érték. Szövetsége jeléül szivárványt vont az égre.

Nagy viharok után mindig feltűnik a szivárvány, emlékeztetőül Isten és ember szövetségére.

Hálás vagyok, Istenem, az életemért, hogy megszülettem.
Köszönöm, hogy adsz nekem elég erőt, bátorságot, hogy meg tudjak
küzdeni az akadályokkal.
Köszönöm, hogy a munkatársad lehetek!
Ámen.

AZ ŐSZI HÁLAADÁS ÜNNEPE

Az ősz a termés betakarításának ideje, ilyenkor a legbőkezűbb a természet. Mindez a jóságos Isten gondviselése. Istennek köszönhetünk mindent, nemcsak az életünket, hanem mindazt a jót is, amivel naponta körülvesz minket, a lehetőségeinket.

Az őszi hálaadás ünnepe (szeptember utolsó vasárnapja) az ember hálás szívű rácsodálkozása az őt mindig szeretettel kísérő gondviselésre.

Menjete be kapuin hálaénekekkel, udvaraiba dicsérettel! Adjatok hálát neki, áldjátok nevét! Mert jó az ÚR, örökké tart szeretete, és hűsége nemzedékről nemzedékre.

(Zsolt 100,4-5)

Áldott az Úr! Napról napra, gondot visel rólunk szabadító Istenünk!

(Zsolt 68,20)

- 1 Mire figyelmeztet a zsoltár szerzője? Miért kell hálát adnunk Istennek?
- 2 Mi mindenért lehetsz hálás?
  - a. A különböző napszakokban (reggel, délben, este) miért lehetsz hálás?
  - b. Szoktasd magad hozzá, hogy este, lefekvéskor hálát adj mindazokért a dolgokért, amelyeket aznap megélhettél, és amelyek által tanulhattál/fejlődhettél!
  - c. Ha szeretsz írni, vezess hálanaplót!
  - d. Fejezd ki a háládat valaki iránt!
- 3 Az unitárius közösség tagjai együtt is hálát adnak Istennek. Őszi hálaadás ünnepén úrvacsorát veszünk. Az úrvacsora az a szertartás, amelyen a résztvevőknek kenyeret és bort osztanak, ezzel Jézusra emlékeznek, és megerősítik fogadalmukat, hogy tanítása szerint élnek.
„Ezt cselekedjétek, az én emlékezetemre” (Lk 22,19b)
- 4 Hányszor veszünk úrvacsorát egy évben? Milyen alkalmakkor?
- 5 Neked mit jelent Jézus tanítása szerint élni?
- 6 Az együtt étkezés összekovácsolja a családot, közösséget. Mit gondolsz, mivel?

A szimbólum (jelkép) eredetileg olyan jelet jelentett, amelyet két ember őrzött magánál, hogy felismerjék egymást (kettőtörtek egy cseréptáblát, gyűrűt vagy pénzt, és a két darab volt összetartozásuk jelképe).

A jelképek szerepe a kultúrában az identitás (önazonosság) megerősítése.

A kenyér az életet jelképező búzából készül, az életet, a bőséget, a jólétet, a testi, szellemi táplálékot jelképezi. A bor az élet és a halhatatlanság jelképe.

7 Mit gondolsz, miért a kenyeret és a bort választotta Jézus az őt követők összetartozásának jelképéül?

A hála az ember válasza az Istentől kapott ajándékokra. Kifejezi azt a hitünket, meggyőződésünket, hogy képesek vagyunk a mindennapok eseményeiből kiolvasni Isten jelenlétét, gondviselését.

Istenem, Te ismersz engem, tudod az én nevemet.
Köszönöm, Neked, Istenem, én is tudom a Te nevedet, Te vagy a mi
Gondviselő Atyánk.
Ámen.

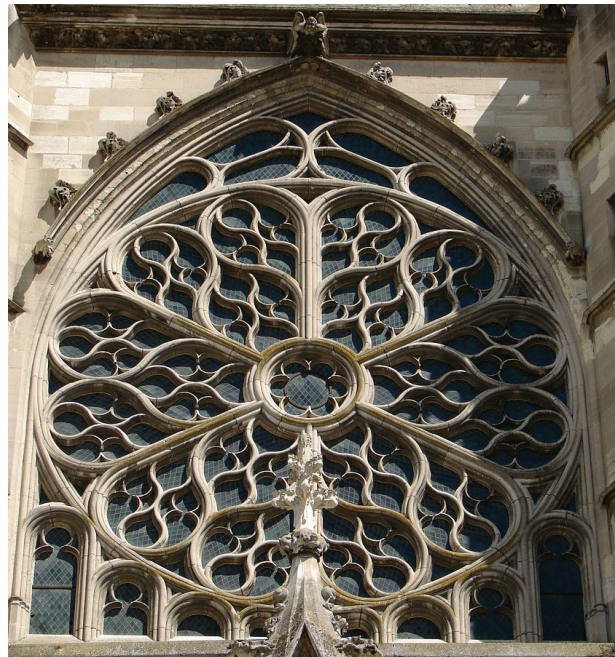

TI ISTEN TEMPLOMA VAGYTOK

Nem tudjátok, hogy ti Isten temploma vagytok, és az Isten Lelke bennetek lakik? Ha valaki az Isten templomát megrontja, azt megrontja Isten, mert az Isten temploma szent, és ez a templom ti vagytok.

(1Kor 3,16–17)

- 1 Talán még emlékeztek, hogy első osztályban volt egy ilyen leckétek: Hol lakik a Jóisten? Mit mondtatok akkor, hol lakik?
- 2 Mit jelenthet: „ti Isten temploma vagytok”?
- 3 Olvasd el a szöveget, úgy, hogy közben jeleket teszel a szövegbe! Ha már találkoztál azzal, amit olvasol, tegyél pipát, ha új ismeretet találsz, plusz jelt, ha nem értesz valamit, kérdőjelt használj!

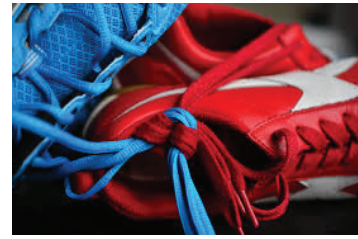
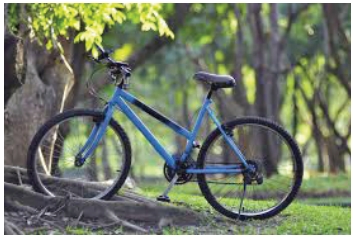
Szent mindaz, ami Istené, és ami Istenhez tartozik. A szentség Isten tulajdonsága; a tökéletesség, a legteljesebb értelemben vett erkölcsi tisztaság. Mikor személyre használjuk, olyasvalakire gondolunk, aki valláserkölcsei szempontból tökéletesnek, példaképnek tartott személy. Amikor élettelen dolgokra, időszakokra, helyekre vagy tevékenységekre mondjuk, az azt jelenti, hogy „elkülönített” vagy „Istennek szentelt”, el van különítve az általános használattól.

- 4 Mit jelenthet ez a megállapítás: „Isten temploma szent, és ez a templom ti vagytok.”? A válaszadáshoz használd a fenti szöveget is!
- 5 Mi tartozik Istenhez a téged körülvevő világból?
- 6 Hogy lehet megrontani „Isten templomát”, a testünket?

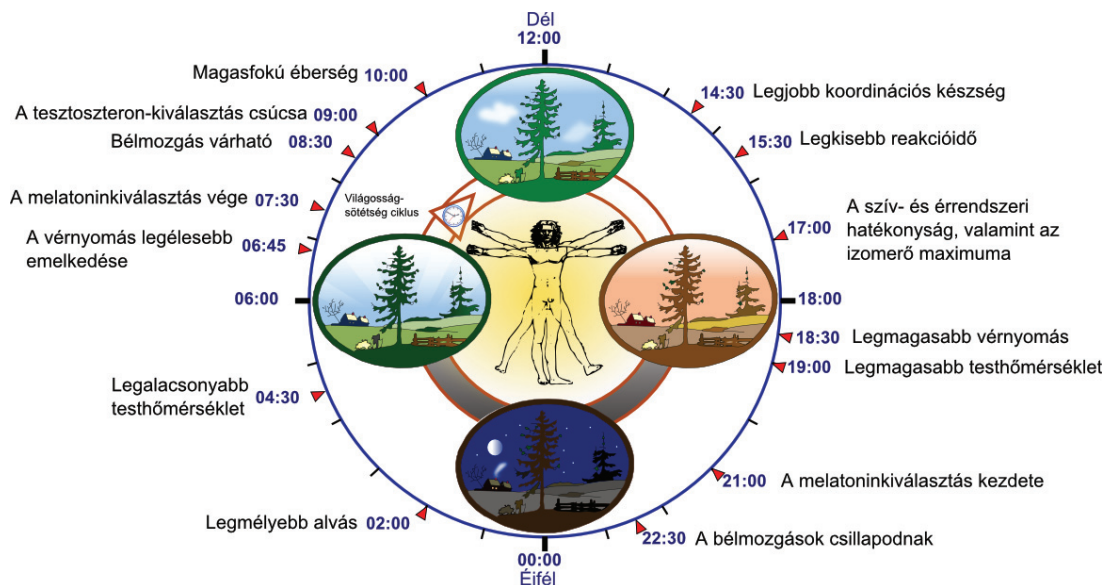
7 Az egészségvédelem azokat a tevékenységeket, intézkedéseket jelenti, melyekkel egészségünk megőrzésére törekszünk, melyekkel igyekszünk megelőzni a betegségek kialakulását. Mit tehetünk testünk egészségének megőrzéséért? Beszélj meg a padtársaddal! Mi az, amit az alábbiakból betartasz?

- a. Egészséges ételeket eszek.
- b. Eleget alszok.
- c. Elég időt szakítok pihenésre.
- d. Figyelek a tisztálkodásra és a higiéniaira.
- e. Tornászok vagy táncolok.
- f. Csapatsportot játszok.
- g. Sétálok, rollerezek vagy kerékpározok tömegközlekedés helyett.
- h. Kirándulok, sétálok a természetben.
- i. Segítek szüleimnek, ha a ház körül dolgoznak.

A nappal és éjszaka, a fény és a sötétség váltakozása befolyásolja a belső időmérő rendszerünk, biológiai óránk működését. Az agyunk a szemünkön keresztül szerez információkat a megvilágítás mértékéről, értelmezi azokat, majd továbbítja a tobozmirigy felé, amely alvást szabályozó melatoninhormont választ ki – éjjel nagyon sokat, napközben kevesebbet vagy semennyit. Ez a hormon felelős a testi növekedésünkért is. Sötétedés hatására a melatoninhormon felszabadulása jelzi a szervezetnek, hogy éjszaka közeledik, felkészít a pihenésre.

A képernyők, lakások, irodák mesterséges megvilágítása befolyásolja a természetes ritmust, hiába rövidülnek odakinn a nappalok, és sötétedik korán, a szervezet nem tud pihenni, mert az erős fények azt az üzenetet küldik az agynak, hogy nappal van. Az egyensúly felborulása alvászavarokat okozhat, fáradtságot, zavartságot, álmatlanságot, nappali aluszékonytságot, ingerlékenységgel, koncentrációs nehézségekkel járhat.

8 A napirend az idővel való gazdálkodást jelenti. Tartalmazza azokat a tevékenységeket, amelyek minden nap ismétlődnek: alvás, étkezés, tanulás, tisztálkodás, szabadidős tevékenységek (játászás, olvasás, sportolás stb.). Bizonyára te is átélted már, hogy nincs elég időd: iskola után edzésre vagy magánórára mész, mikor haza érsz, még a másnapi órákra is készülnöd kell, de játszani is szeretnél. Mit tehetsz? Beszéljétek meg párban!

- Hogyan lehet az idővel gazdálkodni?
- Ha nem osztod be az idődet, hogy jegyzed meg a napi feladataidat?
- Mit teszel, hogy ne halogass, ne felejts el dolgokat, hogy betartsd az ígéreteidet?
- Hol pazaroljátok el az értékes időt és mivel?
- Melyik szokásodon szeretnél változtatni?
- Melyiket használod az alábbi időgazdálkodási technikák közül:
rangsorolom a feladatokat, egyszerre csak egy dologra figyelek, a legnehezebb feladattal kezdek, elkészítem a napi tervet előző este

Isten munkatársaként, felebarátként fontos, hogy megőrizzük testi épségünket, így lehetünk a világ, mások és önmagunk hasznára. Először mindig a fontos dolgokat végezd el! Így több időd jut Istenre, a családra, a barátaidra, magadra, a tanulásra.

Köszönöm a reggelt és a napsütést, az éjszakát és a pihenést,
Az ételt, az egészségemet, a barátaimat,
Köszönöm minden ajándékodat!
Ámen.

ISTEN LELKE LAKOZIK BENNÜNK

Nem tudjátok, hogy ti Isten temploma vagytok, és az Isten Lelke bennetek lakik?

(1Kor 3,16)

Egészségünk megőrzéséhez nemcsak a testünknek, hanem személyiségünk egészének szüksége van ápolásra: a lelkünket és értelmünket is „karban kell tartani”. Ahhoz, hogy „egészek” legyünk, egyensúlyra kell törekednünk mind a három területen. E területek közül bármelyik hatással van a másik kettőre. Nehéz barátságosnak lenni (lélek), ha fáj a fogad (test). Ugyanakkor könnyebb tanulni (elme), ha békés vagy (lélek), harmóniában vagy önmagaddal. A tevékenységeink is hatást gyakorolnak a lelkünkre, ha táncolsz, örömet, ha ölelsz, szeretetet érzel, ha segítesz valakin, elégedett vagy.

„A vidám szív a legjobb orvosság, a bánatos lélek pedig a csontokat is kiszárítja” (Péld 17,22)

Lelkünk Istentől való, általa tudunk ráhangolódni Istenre. A lelkünk az érzelmek otthona, a legbelsőbb, legmélyebb rétege Isten lakhelye. Isten lelke az az erő, adomány, ami a gyengeség és tehetetlenség leküzdését szolgálja, és ami művészi képességekkel is felruházhat valakit.

- 1 Találj ki olyan jeleket, amelyek segítik a tankönyvi szövegek tagolását!
- 2 Jelöld be, hol nyitanál új bekezdést a szövegbe!
- 3 Jelöld be azt a mondatot, amelyikhez a kép kapcsolódik.
- 4 Isten lelke benned, bennem is lakik. Honnan tudhatom, hogy kapcsolatban vagyok Istennel?
- 5 Lelkünk ápolásáról a jócselekedetekkel, a jó családi, baráti kapcsolatokkal, a művészetekkel, az imával gondoskodhatunk. Alkossatok négy csoportot. Minden csoport válassza ki a felsorolt lélekápolási lehetőségek közül az egyiket, minden csoportban beszéljétek meg, hogy lehet az általatok választott lehetőséggel „edzésben tartani”, ápolni a lelkünket!

6 Ami a testnek a mozgás, egészséges táplálkozás, pihenés, a léleknek az ima, jócselekedetek, kapcsolatok, művészet, az az elménknek az olvasás. Elménk képes összpontosításra, összegzésre, következtetések levonására, elképzelésre és még sok minden másra. Elménket is folyamatosan edzésben kell tartani. Te melyik elmeélesítő tevékenységet végzed szívesen? Válaszd ki!

- a. Olvasok
- b. Családtörténetem, családi történetek után érdeklődöm nagyszüleimtől, szüleimtől
- c. Sakkozok
- d. Járok múzeumba
- e. Tanulok hangszeren játszani
- f. Gondolkodtató társasjátékokat játszok.
- g. Keresztrejtvényezek
- h. Verset, történetet írok
- i. Minecraft kreatív módban

Egy átlagos tízéves hetente több mint húsz órát bámulja a képernyőt. Ez évente negyven nap, ami az élet során hét évet jelent. Ennyi idő alatt meg lehet tanulni egy hangszeren játszani, egy idegen nyelvet stb. A számítógép, televízió a segítőnk, barátunk, ha mértékkel, választékosággal használjuk.

- 7 A legfontosabb művészetek: az irodalom, a zene, a tánc, a képzőművészetek (építészet, szobrászat, grafika, festészet, iparművészet), a színház, a film.
- a. Melyiket próbáltad már ki?
  - b. Miért ajánlod másoknak is?
  - c. Mi az, ami mélyen hat rád, amitől kinyílik a lelked? Egy jó könyv? Film? Zene? Adjatok jó ötleteket egymásnak!

Életünk Istentől kapott ajándék, ezért kötelességünk testünket, lelkünket, elménket ápolni, edzeni. Egészségünk megőrzése céljából azok a jó tevékenységek, játékok, emberi kapcsolatok, cselekedetek, amelyek segítik testi, lelki, szellemi tulajdonságaink, képességeink fejlesztését, és amelyek által kapcsolatban tudunk maradni Teremtőnkkel.

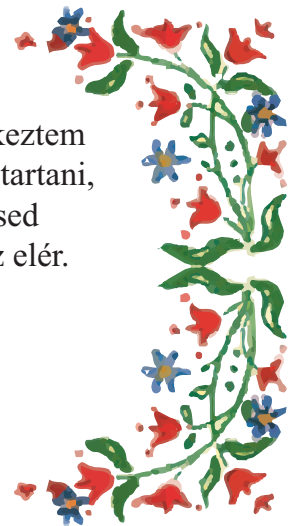

Uram, mindig igyekeztem
gondolataimat tisztán tartani,
tudva, hogy te vagy az Igazság,
és lelkem világossága.

Istenem, mindig igyekeztem
testemet tisztának megtartani,
tudva, hogy érintésed
minden porcikámhoz elér.

Uram, mindig igyekeztem
a rosszindulatot magamtól távol tartani,
és szeretetemet teljességében megőrizni,
tudva, hogy Te bensőmben lakozol.

(Rabindranáth Tagore)

ÖSSZEFOGLALÁS

Mit Tanultunk?

- 1 Mi a teremtés történet üzenete? Minden válaszból csak egy szó van megadva, egészítsd ki a mondatokat!
  - a. .... teremtője.
  - b. A világot .....
  - c. .... képmása.
  - d. .... jó.
- 2 Milyen célokat kapott Istentől az ember?
- 3 **Játék:** Felnöttek munkája
  - a. Játsszuk el egy nehéz délutánját vagy felgyorsítva egy egész napját egy asztalosnak, földművesnek, könyvtárosnak, pénztárosnak, orvosnak, tanárnak. Mutassuk meg jelenetben, mibe fáradt el az adott szakma képviselője.
  - b. Mutassuk meg, mi feledtetheti a fáradtságát, mi a szakmájával járó nagy boldogság vagy kis öröm!
A tudnivalókat gyűjtsétek be még rögtönzés előtt, beszéljétek meg a játék menetét. Csak az a fontos, hogy kellő arány legyen a játék és a magyarázat között, ne lassítsa le a rögtönzést sok adat.
- 4 Magyarázd el minek a jelképe a szívárvány?
- 5 **Játék:** Játsszunk együtt!
  - a. Játsszuk el, hogyan mérgesedik el egy jó hangulatú játék, valamelyik játékos lehetetlen viselkedése miatt! (Szabályok be nem tartása, kényeskedés, erőszak, düh, stb.)
  - b. Játsszuk el, hogyan viselkedik a győztes csapat! Még hogy viselkedhet? Neked melyik tetszik?
  - c. Játsszuk el a vesztes csapat viselkedését: nyilvánosság előtt, maguk között, egyedül töprengve, a győztes piszkálódásaira reagálva.

AZ ISTENI KÉPMÁS HORDOZÓJA VAGYOK

AZ ÉDENKERT MŰVELÉSE ÉS ŐRZÉSE

A kígyó pedig ravaszabb volt minden mezei állatnál, amelyet az ÚRisten alkotott. Ezt kérdezte az asszonytól: Csakugyan azt mondta Isten, hogy a kert egyetlen fájáról sem ehettek? Az asszony így felelt a kígyónak: A kert fáiak gyümölcséből ehetünk, csak annak a fának a gyümölcséről, amely a kert közepén van, mondta Isten: Nem ehettek abból, ne is érintsétek, mert meghaltok. De a kígyó ezt mondta az asszonynak: Dehogy haltok meg! Hanem jól tudja Isten, hogy ha esztek belőle, megnyílik a szemetek, és olyanok lesztek, mint az Isten: tudni fogjátok, mi a jó, és mi a rossz. Az asszony úgy látta, hogy jó volna enni arról a fáról, mert csábítja a szemet, meg kívánatos is az a fa, mert okossá tesz: szakított a gyümölcséből, evett, majd adott a vele levő férjének is, és ő is evett. Ekkor megnyílt mindkettőjük szeme, és észrevették, hogy mezítelenek. Ezért fügefaleveleket fűztek össze, és ágyékkötőket készítettek maguknak. Amikor azonban meghallották az ÚRisten hangját, amint szellős alkonyatkor járt-kelt a kertben, elrejtőzött az ember és a felesége az ÚRisten elől a kert fái között. De az ÚRisten kiáltott az embernek, és ezt kérdezte: Hol vagy? Az ember így felelt: Meghallottam hangodat a kertben, és megijedtem, mert mezítelen vagyok. Ezért rejtőztem el. Az Isten erre azt kérdezte: Ki mondta meg neked, hogy mezítelen vagy? Talán arról a fáról ettél, amelyről azt parancsoltam, hogy ne egyél? Az ember így felelt: Az asszony, akit mellém adtál, ő adott nekem a fáról, és így ettem. Akkor az ÚRisten ezt kérdezte az asszonytól: Mit tettél? Az asszony így felelt: A kígyó szedett rá, azért ettem.

(1Móz 3,1–13)

Albrecht Dürer: Ádám és Éva

- 1 Az Édenkert a biztonság, védettség jelképe, az a hely, ahol a tökéletes béke, jólét uralkodik, ahol nincs betegség, szenvedés, halál. Ebbe a tökéletes, biztonságos világba, helyezte Isten az első emberpárt. Mit tilt meg nekik?
- 2 Mitől akarta megóvni Isten az embert a tiltással?
- 3 Mit mond a kígyó, miért egyenek a jó és rossz tudásának fájáról?
- 4 Honnan tudjuk, hogy nem vállaltak felelősséget tettükért? Keresd ki a szövegből!
- 5 Az ember a jó és rossz tudásának birtokába jutott, különbséget tud tenni helyes és helytelen között. Ez segít abban, hogy megértse feladatát a világban: jót cselekedni, felelősséget vállalni önmagáért, embertársaiért és környezetéért. A jó cselekedetekhez, pedig erényekre van szüksége: mértékletesség, alázat, nagylelkűség, igazságosság, részvét, irgalmasság, türelem, szelídség, jóhiszeműség, bátorság, hűség, udvariasság, tisztaság, szeretet. **Az erény a jól cselekvés képessége.**

6 Kösd össze a szavakat a jelentésükkel!

Mértékletesség

Alázat

Nagylelkűség

Igazságosság

Részvétel

Irgalmasság

Türelem

Szelídség

Jóhiszeműség

Udvariasság

Hít

- annak a felismerése, hogy nem vagyunk Isten
- bizonyos szabályok és értékek betartása
- együttérző, segíteni akaró részvétel más személy nehéz sorsa, szenvedése iránt
- hajlandó önzetlenül adni; nemeslelkűség
- visszafogottság, amely által ura maradunk örömeinknek
- nem okoz gondot, bajt, nem támad, lázad, betartja a szabályokat, előírásokat
- más fájdalmának átérzése, együttérzés a szenvedővel
- személyes meggyőződés valakiről, valamiről
- képesség arra, hogy hosszú ideig nyugodtan várakozzon, és a késlekedés ne tegye ingerültté
- jót feltételez, vár és gondol másokról
- eleget tesz a társadalomban elfogadott szokásoknak

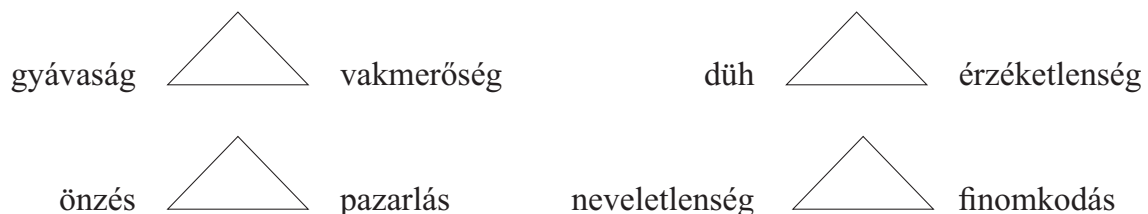
7

„Minden erény hegyorom két hiba közt, gerincvonulat két szakadék közt.”

(A. C. Sponville)

Az idézet alapján írd be a csúcsra illő erényeket!

8 Vajon mindig tudjuk, hogy mi a jó és mi a rossz?

9 Mi tud segíteni a döntésben, mikor bizonytalanok vagyunk?

10 Lelked kertecskéjében minden erény megtalálható. Jelöld meg az erényeket: a-val, b-vel, c-vel, d-vel aszerint, hogy a te lelked kertecskéjében milyen állapotban vannak:

a. Szunnyadó mag	mértékletesség	szelídség
b. Kicsírázott mag	alázat	jóhiszeműség
c. Fiatal növény	nagylelkűség,	bátorság
d. Kivirágzott növény	igazságosság	hűség
	részvétel	udvariasság
	irgalmasság	tisztaság
	türelem	szeretet

A Pál utcai fiúk Molnár Ferenc 1907-ben megjelent ifjúsági regénye. Külföldön a legismertebb magyar regény: számtalan nyelvre lefordították, sok országban (például Olaszországban, Brazíliában, Lengyelországban és Japánban) kötelező vagy ajánlott iskolai olvasmány. Az 1889 márciusában Budapesten játszódó regény a Pál utcai fiúk és a vörös inges fiúk csapatának egymással szembeni hadakozását írja le. A Pál utcaiak megvédik játszóterüket, a kis Nemecek Ernő segítségével – aki életét áldozza a grundért. A grund megvédése után nem sokkal derül csak ki, hogy a játszóteret beépítik.

(Wikipédia)

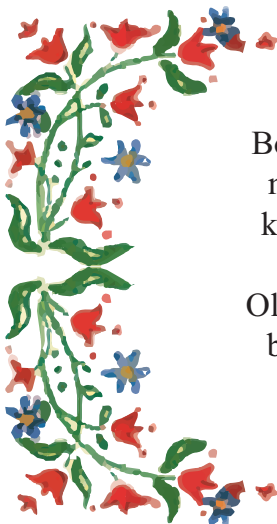

Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk V. fejezet (részlet)

II Jellemezzétek Nemeceket, és fogalmazzatok meg, mit jelent az emberi méltóság.

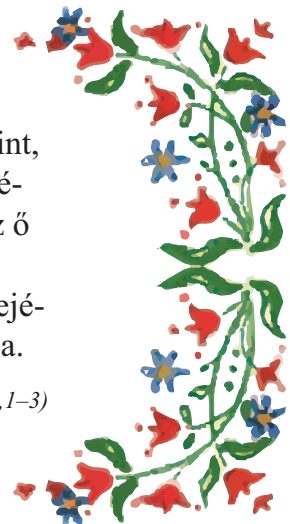

Isten képmása, az ember felelősséggel tartozik környezetéért, embertársaiért. A jó és rossz tudásának birtokában vállalnia kell cselekedetei következményeit. Isten segítségével az ember képes a jóra.

Boldog ember az, aki nem jár a bűnösök tanácsa szerint,
nem áll a vétkesek útjára, és nem ül a csúfolódók szé-
kére, hanem az ÚR törvényében gyönyörködik, és az ő
törvényéről elmélkedik éjjel-nappal.
Olyan lesz, mint a folyóvíz mellé ültetett fa, amely idejé-
ben megtermi gyümölcsét, és nem hervad el a lombja.
Minden sikerül, amit tesz.

(Zsolt 1,1-3)

BÁBEL TORNYA

Pieter Bruegel: Babel tornya

Az egész földnek egy nyelve és egyféle beszéde volt. Amikor útnak indultak keletről, Sinear földjén egy völgyre találtak, és ott letelepedtek. Azt mondták egymásnak: Gyertek, vessünk téglát, és égessük ki jól! És a téglá lett az építőkövük, a földi szurok pedig a habarcsuk. Azután ezt mondták: Gyertek, építsünk magunknak várost és tornyot, amelynek teteje az égig érjen; és szerezzünk magunknak nevet, hogy el ne széledjünk az egész föld színén. Az ÚR pedig leszállt, hogy lássa azt a várost és tornyot, amelyet az emberek építettek. Akkor ezt mondta az ÚR: Most még egy nép ez, és mindnyájuknak egy a nyelve. De ez csak a kezdete annak, amit tenni akarnak. És most semmi sem gátolja őket, hogy véghezvigyék mindazt, amit elterveznek. Menjünk csak le és zavarjuk ott össze a nyelvüket, hogy ne értsék egymás nyelvét! Így szélesztette szét őket onnan az ÚR az egész föld színére, és abbahagyták a város építését. Ezért nevezték azt Babelnek, mert ott zavarta össze az ÚR az egész föld nyelvét, és onnan szélesztette szét őket az ÚR az egész föld színére.

(1Móz 11,1-9)

- 1 Mi a céljuk a történetben szereplő embereknek?
- 2 Mit jelent „nevet szerezni”?
- 3 Mitől féltek a torony építői? Keresd ki a szövegből!
- 4 A monda Isten és ember kapcsolatát fenyegető legnagyobb veszélynek a nagyratörést tartja. A nagyratörést, öndicsőítést gőgnek nevezzük. Mi a gőg szavunk ellentéte?
- 5 Az alázat az az erény, amely által felismerjük, beismerjük, hogy nem vagyunk istenek. Mi lesz a gőg következménye a mondában?
- 6 A beszéd az a képesség, amely segítségével megértetjük magunkat, el tudunk igazodni a minket körülvevő világban. Vajon miért a nyelv összezavarása lett az építők büntetése?

a. A torony építőit uralmuk alá hajtották azok a dolgok, amelyek fölött uralkodniuk kellett volna: a becsvágy, az öndicsőítés (önmagunk magasztalása, dicsérete), a szétszéledéstől való félelem, amely a nyelv összezavarásával valóra is vált. Az isteni szerepeket próbálgatták: milyen mindentudónak, hatalmasnak lenni. A mérték elvesztése mindig zavart okoz önmagunkban, a családjunkban, a tágabb környezetünkben: a mértéktelen hatalomvágy háborúhoz, a mértéktelen evés elhízáshoz, a mértéktelen ivás alkoholizmushoz vezet, a mértéktelen számítógépezés játékszenvedélyhez. Mértékletesnek lenni azt jelenti, hogy képesek vagyunk megérezni, mikor elég, hol a határ, hogy az örömből ne legyen undor, unalom.

- b. Válaszd ki, mi segít neked a mértéktartásban: beszélgetés a barátaiddal vagy szüleiddel, séta, futás, úszás, rajzolás, zenehallgatás, olvasás, tanulás, házimunka, imádkozás, játszás.
- c. Miért tud segíteni a mértéktartásban a kiválasztott tevékenység?
Beszéljétek meg!
- d. Tapasztaltad-e már, hogy a mértéktelenség bajt okozott neked vagy másoknak?
- 7 A teremtéskor az ember két célt kapott:
    - szaporodjon, sokasodjon, népesítse be a világot
    - uralkodjon a teremtett világonA történet szereplői melyiket szegik meg? Keresd ki a szövegből!
  - 8 Amikor az ember engedetlensége miatt elhatalmasodott a rossz a teremtett világban, Isten kegyelme, irgalma még hatalmasabb lett. A büntetések mellett az emberek mindig megtapasztalhatták Isten megmentő, megőrző, kísérő gondviselését.
Kösd össze a szétdarabolt mondatokat!

Isten elűzte az első emberpárt az édenkertből,

Káint elűzte, bujdosóvá, hontalanná tette,

Az özönvíz mindent elpusztított,

de Nőé által új kezdetet hozott létre.

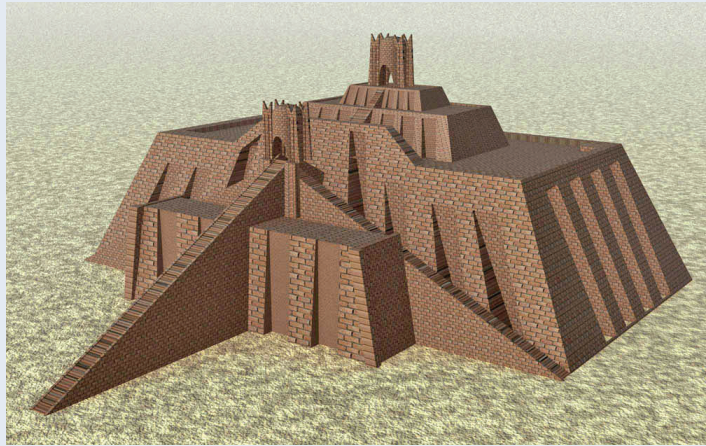
de felruházta őket és megtartotta életüket.

de átkozottként is Isten oltalmában maradt.

Az agyagtéglát már i. e. 10 000 évvel ismerték. Az égetett téglát i. e. 3 000 körül kezdték használni.

Az égetett téglá ellenálló, ez tette lehetővé tartós szerkezetek megépítését, erre korábban nem volt mód, mert a nedvesség hatására szétmállottak.

A sumérok zikkuratokat vagyis toronytemplomokat, lépcsős templomokat építettek: több egymásra rakott, egyre kisebbedő terasz tetején állt a tulajdonképpeni templom. Ezeket a vándorló nomád népek nem a vallás, hanem a nagyozolás jelképeinek tartották. Bizánc tovább finomította a római téglagyártáson. Többek között így épült meg a Hagia Szophia épületegyüttese. *(Wikipédia)*

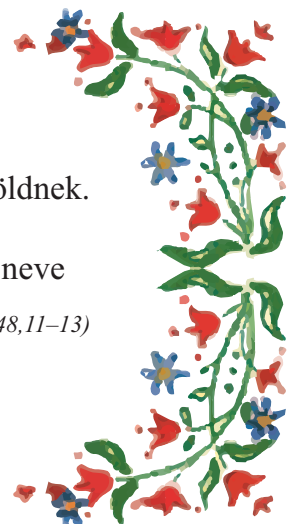
„Boldogok a tiszta szívűek, mert meglátják az Istent.” (Mt 5, 8)

Isten mindenhol jelen van, de leginkább a szívünkben, hittel, befele fordulással, imával, a szeretet gyakorlásával kerülhetünk közel hozzá. Mértékletességgel megőrizhetjük emberi méltóságunkat, a mértéktelenség embertelenné tesz.

Föld királyai és mind ti nemzetek, fejedelmei és bírái a földnek.
Mind ti ifjak és leányok, öregek és gyermekek.
Mindnyájan dicsérjétek az Úr nevét, mert egyedül az ő neve magasztos!

(Zsolt 148,11–13)

„MESTER, TANÍTS MEG MINKET IMÁDKOZNI!”

Minden kor embere vágyott arra, hogy megtalálja Istent, közel kerüljön Istenhez. A Bibliában sok útmutatás van, mely segítheti istenkeresésünket.

- a. Te pedig amikor imádkozol, menj be a belső szobádba, és ajtódat bezárva imádkozzál Atyádhoz titokban; Atyád pedig, aki látja, amit titokban teszel, megfizet neked. *(Mt 6,6)*
- b. Amikor pedig imádkoztok, ne szaporítsátok a szót, mint a pogányok, akik azt gondolják, hogy bőbeszédűségükért hallgattatnak meg. *(Mt 6,7)*
- c. Bizony, mondom néktek, hogy aki azt mondja ennek a hegynek: Emelkedjél fel, és vedd magadat tengerbe! – és nem kételkedik szívében, hanem hiszi, hogy amit mond, az megtörténik –, annak meg is adatik az. *(Mk 11,23)*
- d. Ezért mondom nektek: higgyétek, hogy mindazt, amiért imádkoztok, és amit kértetek, megkapjátok, és meg is adatik nektek. *(Mk 11,24)*
- e. És amikor megálltok imádkozni, bocsássátok meg, ha valaki ellen valami panaszotok van, hogy mennyei Atyátok is megbocsássa nektek vétkeiteket. *(Mk 11,25)*
- f. Minden lehetséges annak, aki hisz. *(Mk 9,23)*
- g. És mindaz, amit imádságban hittel kértetek, megkapjátok. *(Mt 21,22)*
- h. Kérjétek, és adatik nektek, keressetek, és találtok, zörgessetek, és megnyitattik nektek. Mert aki kér, mind kap, aki keres, talál, és a zörgetőnek megnyitattik. *(Mt 7,7–8)*
- i. Szenved-e valaki közöttetek? Imádkozzék! Öröme van-e valakinek? Énekeljen dicséretet!

(Jak 5,13)

- 1 Milyen útmutatásokat fogalmaznak meg ezek a bibliai versek az imádkozással kapcsolatban? Mondd el saját szavaiddal, hogy mit jelentenek!
- 2 Hogy határoznád meg, mi az ima? Válaszd ki!
  - a. Az ima beszélgetés Istennel
  - b. Az ima Isten és ember közötti kapcsolat
  - c. Az ima ráhagyatkozás Istenre
- 3 Írd meg a saját meghatározásodat!
- 4 Válasszátok ki mindenkié közül a legjobbat!
- 5 Mit gondoltok, miért tartotta fontosnak Jézus, hogy csendben, egyedül, magunkba fordulva imádkozzunk?

- 6 Az imádkozás külső formája sokféle lehet. Imádkozhatunk meghajolva, letérdelve, arccal a földre borulva, állva, ülve, fekvé, a kezünket az ég felé emelve vagy éppen összekulcsolva stb. A test a lélek egyik kifejezője. A szomorú ember a felsőtestét előre ejti, míg a vidám, életerős ember mellkasa kissé kidomborodik, felsőteste egyenes. Testhelyzetünk megválasztása befolyásolja lelkiállapotunkat és az Istennel való személyes kapcsolatunk minőségét is.
  - a. Próbáljátok ki, milyen érzések születnek bennetek előre ejtett felsőtesttel, fejjel és milyenek egyenes háttal?
  - b. Melyik testhelyzet tetszett jobban? Miért?
- 7 Ha Isten minden szükségletünket ismeri és tudja, még mielőtt kérnénk tőle, akkor miért írja a Biblia azt, hogy „kérjétek és adatik néktek”?

Amikor a kezünkkel érintünk, dolgozunk, rengeteg erő árad rajtunk keresztül. Ha találkozunk egymással, kezet fogunk, ezzel a kezünkben rejlő erő egyesül. Máskor megöleljük egymást, ez életerőnk még erősebb összekapcsolása. Jézus is mindig érintéssel, kézrátétellel gyógyított. A kezek ereje a tenyerek közepén a legerősebb, ezen az erőközponton sugározzuk az élet energiáit kifelé. Amikor kezet fogunk egymással, pontosan tenyerünk közepe találkozik. Amikor összekulcsoljuk a kezünket, ez az erő a belső életerőnket táplálja. Sokkal összeszedettebbek vagyunk ilyenkor, jobban tudunk összpontosítani. Ezért kulcsoljuk össze ima közben a kezünket.

- 8 Közelítsétek egymás felé a tenyereket mindaddig, amíg megtapasztaljátok a két tenyér közepéből egymás felé sugárzó erőt.
- 9 Vannak helyzetek, amikor sem a szüleink, sem a barátaink nem lehetnek velünk, például, ha kórházban vagy, rád támad egy kutya vagy felmérőt írsz. Ki az, aki ezekben a nehéz helyzetekben is veled van? Megpróbáló helyzetekben, miben érezted Isten jelenlétét? Beszéljétek meg!

10 Olvassátok el a szöveggyűjteményből **Fóris Ferenci Rita: Amikor dédmama még kislány volt** és az **Én Istenem, jó Istenem meséket!** Beszéljétek meg!

Az ima alapfeltétele a csend, a lelki összeszedettség. Imádkozni bárhol, bármikor lehet. Különösen alkalmasak erre reggel az ébredés első percei és este az elalvás előtti percek.

Az imagyakorlat leírását a szöveggyűjteményben találod meg.
Elvégzésében segít a hanganyag.

„A JÓTÉTEMÉNYBEN MEG NE RESTÜLJÜNK”

Mindenki a saját tetteit vizsgálja meg, és akkor csakis a maga tetteivel dicsekedhet, és nem a máséval. A jó cselekvésében pedig ne fáradjunk el, mert a maga idejében aratunk majd, ha meg nem lankadunk. Ezért tehát, míg időnk van, tegyünk jót mindenkivel, leginkább pedig azokkal, akik testvéreink a hitben.

(Gal 6,4–10)

Amikor földetek termését learatjátok, ne arassátok le egészen a mező széléig, és az aratás közben elhullottakat ne szedjétek föl. Szőlődet se böngészd végig, és a szőlődben lehullott szemeket ne szedd föl. Hagyd ott azokat a nyomorultaknak és a jövevényeknek. Én, az ÚR vagyok a ti Isteneitek!

(3Móz 19,9–10)

Ne végy kamatot atyádfiától se pénz, se élelem, se más egyéb után, amit kamatra szokás adni! Az idegentől vehetsz kamatot, de atyádfiától ne végy kamatot! Akkor megáld téged Istened, az ÚR minden vállalkozásodban azon a földön, ahová most bemégy, hogy birtokba vedd.

(5Móz 23,20–21)

1 Az ószövetségi törvények kiemelik az adakozás fontosságát. Az anyagi gyarapodás, a gazdagság azért van, hogy általa Isten dicsőségét szolgálhassák. Ezért kell adományokkal támogatni a jeruzsálemi templomot, a szegényeket, özvegyeket és árvákat, a rászoruló rokonokat. Az Újszövetségben Jézus még tovább viszi az adakozás parancsát: „*Te pedig amikor adományt adsz, ne tudja a bal kezed, mit tesz a jobb, hogy adakozásod titokban történjék; a te Atyád pedig, aki látja, ami titokban történik, megfizet neked.*” (Mt 6,3–4) Az Istenországa építésének egyik feltétele az adakozás, nemcsak anyagi, hanem szellemi, lelki javakat is: időt, figyelmet, gondoskodást és szeretetet. És ne csak a feleslegből adjanak! Jézus példabeszéde az özvegyasszony két fillérjéről ezt a mintát állítja elénk:

„Amikor Jézus leült a templomi persellyel szemben, nézte, hogyan dobja a pénzt a sokaság a perselybe. Sok gazdag sokat dobott bele, egy szegény özvegyasszony pedig odamenve beledobott két fillért, azaz egy krajcárt. Jézus odahívta tanítványait, és ezt mondta nekik: „*Bizony, mondom néktek, hogy ez a szegény özvegyasszony mindenkinél többet dobott a perselybe. Mert mindannyian fölöslegükből dobtak, ő azonban szegénységéből mindazt beledobta, amije csak volt, az egész vagyonát.*” (Mk 12,41–44)

2 Kösd össze a szavakat jelentésükkel:

Krajcár

Persely

- A jeruzsálemi templomban áldozati edény volt, melybe minden templomba menő beletehette az adományát. Az adományok a templom, az istentisztelet céljait és a szegények megsegítését szolgálták.
- Pénznem. Két fillér volt egy krajcár. Egy napszámos napi bére. A rabbinikus előírás szerint nem áldozhatott valaki két rézpénznél kevesebbet.

3 Mit gondolsz, miért ült le Jézus a persellyel szembe? Mire volt kíváncsi?

4 A történet szerint mi a fontosabb: az adomány mennyisége vagy az adományozás szándéka?

5 Az özvegyasszony úgy adakozik, hogy közben ő maga is támogatásra szorulna. Mit tanúsít magatartása?

6 Az adakozáson kívül még mivel tehetsz jót?

7 Mit adhatunk lelki-szellemi javainkból, értékeinkből?

8 Az alábbiakban az úgynevezett aranszabály különböző változatait olvashatod:

„*Amit szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük, mert ez a törvény és ezt tanítják a próféták.*” (Mt 7,12)

„*Amit felebarátodnál nehezményezel, azt magad se cselekedd.*” (Pittakosz)

„*Amit magad nem kívánsz, azt másokkal se cselekedd.*” (Kung-Ce)

„*Amit magad gyűlölsz, azt senkivel se cselekedd.*” (Mahabharáta)

„*Aki nyilvánosságot készít egy madárfiókára röpiteni, az előbb próbálja ki önmagán, hogy mennyire fáj.*” (yoroba közmondás, Nigéria)

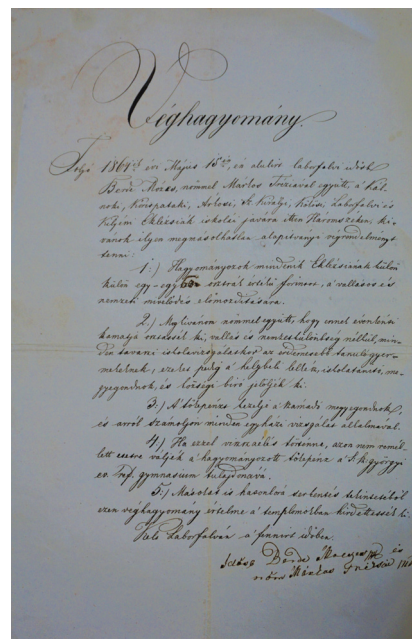
9 Mi a közös ezekben a mondásokban?

- 10) Vannak szervezetek, közösségek, melyek szervezett formában is törekednek az erkölcsi jóra. Mondjatok példát ilyen szervezetekre!
- 11) Hogy hívják az unitárius egyház segélyszervezetét?
- 12) Mit gondolsz miért vesznek részt sokan teljesen önzetlenül ebben a munkában?
- 13) Kiket támogatnak ezek a szervezetek?
- 14) Gyerekként segíthet-e valaki e szervezetek munkájában?
- 15) Gondold végig, hogy reggel, úton az iskola felé, az iskolában, útban hazafelé, otthon mit cselekedhetsz, ami erkölcsi jónak minősül. Például a vacsoramaradékot összecsomagolod és reggel útban az iskola felé beteszted egy utcai szemetesbe, hogy az arra járó hajléktalan emberek kivehessék. Mondjatok példákat!

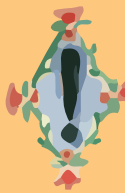
Ma a családok jövedelmük egy százalékát szánják olyan kiadásokra, amelyek a náluk nehezebb, hátrányosabb helyzetűek megsegítését, boldogulását szolgálják. Őseink, annak tudatában, hogy halálunk után valamilyen módon számot kell adni cselekedeteinkről, mulasztásainkról, annyira komolyan vették az adakozást, hogy ebből épültek fel a mai szociális és egészségügyi intézmények elődei: az iskolák, ispotályok (kórházak), árvaházak. Minden ünnepen és temetésen ételt osztottak a szegényeknek és nemcsak a gazdagok, hanem mindenki, akinek volt otthona.

Mindig voltak, vannak kivételes, jószándékú emberek, akik javaik nagy részét vagy teljes egészét egy jó ügy érdekében állítják. Ilyen nagylelkű adakozó volt Berde Mózes (1815–1893), akit az unitárius jótévként fejedelmének tartanak: Vagyont az unitárius egyházra hagyta, abból épült fel a kolozsvári unitárius kollégium, majd 1914-ben a székelykeresztúri gimnázium új épülete. Ugyanabból a hagyatékából a kolozsvári, tordai és székelykeresztúri unitárius gimnáziumok diákjai naponta egy-egy ingyen cipót kaptak. Ezt nevezték Berde-cipónak.

Olvasd el a szöveggyűjteményből **Móra Ferenc: A száncó** elbeszélését!

Adományainkkal, jótékonyágunkkal magunk és családunk számára is jobbá, élhetőbbé tehetjük a világot. Hogy valóban célba érjen az adomány, érdemes közvetlenül a rászorulókhöz eljuttatni, vagy olyan közvetítők segítségét kérni, akik valódi, fizetés nélküli önkéntesként végzik ezt a feladatot.

Sík Sándor: Te Deum

Téged Isten dicsérlek és hálát adok mindenért.

Hogy megvolt mindig a mindennapim és nem gyűjtöttem másnapra valót, hála legyen.

Hogy mindig jutott két garasom adni,
és magamnak nem kellett kéregetnem,
hála legyen.

Hogy értenem adatott másokat,
és nem kellett sírnom, hogy megértsenek,
hála legyen.

Hogy a sírókkal sírni jól esett,
és nem nevettem minden nevetővel,
hála legyen.

Hogy megmutattál mindent,
ami szép
és megmutattál mindent, ami rút,
hála legyen.

Hogy boldoggá tett minden, ami szép
és ami rút, nem tett boldogtallanná,
hála legyen.

Hogy sohasem féltem a szeretettől
és szerethettem, akik nem szerettek,
hála legyen.

Hogy akik szerettek, szépen szerettek,
és hogy nem kellett nem szépen szeretnem,
hála legyen.

Hogy amim nem volt, nem kívántam,
és sohasem volt elég, aki voltam,
hála legyen.

Hogy ember lehettem akkor is,
mikor az emberek nem akartak emberek lenni,
hála legyen.

Hogy megtarthattam a hitet,
és megfuthattam a kicsik futását,
és futva futhatok az Érkező elé,
s tán nem kell a városba mennem
a lámpásomba olajért,
hála legyen!

Hogy tegnap azt mondhatam: úgy legyen!
és ma is kiálthatom: úgy legyen!
és holnap és holnapután és azután is
akarom énekelni: úgy legyen!

—
hála legyen, Uram!
hála legyen!

4 Betartható-e Jézus kérése? Vitassátok Meg!

Előfordulhat az a helyzet, hogy egyszerre gondolunk igaznak és hamisnak egy állítást. Ebben a vitában felváltva kell képviselni az egyetértő és a cáfoló érveket.

Alkossatok csoportokat és sorsoljátok ki, hogy ki fog a szöveg igazsága mellett és ellen érvelni.

A felkészülést követően a kis csoportok öt percig vitázzanak a bibliai részlet tartalmáról, majd cseréljétek fel a szerepeket. Miután mindenki volt mindkét szerepben, beszéljétek meg, hogy kihez melyik szerep állt közelebb. Melyikben voltatok sikeresebbek, mennyire volt nehéz a szempontváltás.

Fontos, hogy nem az igazság megtalálása a feladat, hanem minél több értelmezési lehetőség megkeresése!

Antonello da Messina: Ecce homo

„...életet kell adni életért. Szemet szemért, fogat fogért, kezét kézéért, lábat lábért, égetést égetésért, sebet sebért, kék foltot kék foltért.” (2Móz 21,23b-25)

Az Ószövetségben a szemet szemért, fogat fogért elv törvény, amely szerint az elszenvedett sérülésért vagy kárért az elkövetőnek ugyanazt a sérülést kell elszenvednie, illetve ugyanazt azt értéket kell kárpótlásul adnia.

Az Újszövetségben Jézus nem csak buzdít az ellenségszeretetre, hanem példát is mutat, a kereszten ellenségeiért imádkozik: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.” (Lk 23,34)

Az ellenségszeretetet inkább elhatározás, magatartás, mint érzelem kérdése. Nem tudunk minden embertársunkhoz ugyanazzal az érzellemmel viszonyulni, de azt meg tudjuk tenni, hogy mindenkihez jók legyünk és mindenkire úgy tekintünk, mint Isten képmására, gyermekeire.

„Ha kenyeret akarsz venni, filléredet adod. Ha telket akarsz venni, tallérod adod. Ha szeretetet akarsz venni, magadat kell adnod. A kenyér ára a fillér. A telek ára a tallér. A szeretet ára te magad vagy!” (Szent Ágoston)

Köszönöm minden képességem, amivel másokat szolgálhatok,
minden tulajdonom, mindenem, amit adhatok másoknak!
Köszönöm az elfogadás és a megbocsátás képességét! Ámen.

AZ IRGALMAS SAMARITÁNUS

Ekkor előállt egy törvénytudó, hogy megkísértse őt, és ezt kérdezte: „Mester, mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet?” Ő pedig ezt mondta neki: „Mi van megírva a törvényben? Hogyan olvasod?” Ő pedig így válaszolt: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes erődből és teljes elmédből, és felebarátodat, mint magadat.” Jézus ezt mondta neki: „Helyesen feleltél: tedd ezt, és élni fogsz.” Ő viszont igazolni akarta magát, és megkérdezte Jézustól: „De ki a felebarátom?” Válaszul Jézus ezt mondta neki: „Egy ember ment le Jeruzsálemből Jerikóba, és rablók kezébe esett, akik kifosztották, meg is verték, azután félholtan otthagya elmentek. Történetesen egy pap ment azon az úton, de amikor meglátta, elkerülte. Hasonlóképpen egy lévita is odaért arra a helyre, és amikor meglátta, ő is elkerülte. Egy úton lévő samaritánus pedig, amikor odaért hozzá és meglátta, megszánta; odament, olajat és bort öntött sebeire, és bekötötte azokat. Aztán feltette őt a saját állatára, elvitte egy fogadóba, és ápolta. Másnap elővett két dénárt, odaadta a fogadónak, és azt mondta neki: Viselj rá gondot, és ha valamit még ráköltesz, amikor visszatérek, megadom neked. Mit gondolsz, e három közül ki volt a felebarátja a rablók kezébe esett embernek?” Ő így felelt: „Az, aki irgalmas volt hozzá.” Jézus erre ezt mondta neki: „Menj el, te is hasonlóképpen cselekedj.”

(Lk 10,25–37)

Vincent van Gogh: Az irgalmas samaritánus

- 1 Mit kérdez Jézustól a törvénytudó?
- 2 Hogy válaszol Jézus a kérdésre?
- 3 Másold ki az írástudó válaszát a füzetedbe.
- 4 Az írástudó tudta a választ saját kérdésére. Miért volt mégis haszontalan ez a tudása?
- 5 Voltál-e már olyan helyzetben, hogy tudtad a helyes megoldási lehetőséget, de elmulasztottad megtenni? Mondd el!
- 6 Mi a törvénytudó második kérdése?
Jézus a kérdésre egy példázattal válaszol. A példázat olyan történet, elbeszélés, mely erkölcsi útmutatást, tanulságot tartalmaz.

7 Kösd össze a szavakat jelentésükkel:

Samaritánus	• papi segéd
Lévita	• a törvények magyarázója és tanítója, a nép vezetője
Írástudó	• zsidók által megvetett népcsoport

8 Oszd jelenetekre a példázatot!

A tolerancia türelmességet jelent mások véleménye, vallása, nemzetisége és más egyebek iránt. Mások más-ságának az elfogadása, tisztelete nem jelenti a másfajta gondolkodással vagy mássággal való egyetértést vagy annak követését.

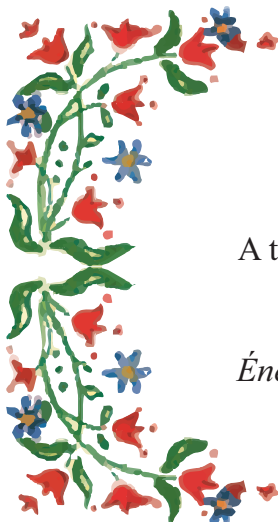
9 Kinek sikerült Isten munkatársává válni a példázatban?

10 Jézus a példázat végén visszakérdez: „Mit gondolsz, e három közül ki volt a felebarátja a rablók kezébe esett embernek?” Mire kíváncsi?

- 11 A felebarát mindig az, akin segíteni kell. Ki az, akinek szüksége van rád mint felebarátra?
- 12 Hogyan válhatunk felebaráttá?
- 13 A segítség nemcsak annak jó érzés, aki kapja, hanem annak is, aki adja. Miért?
- 14 Melyik az a két szó, amit nem mond ki Jézus a példázatban, és amelyek a példázat üzenetét képezik?

Isten országa itt van közöttünk, mindenhol valósággá válik, ahol az emberek ennek az országnak az értékrendje szerint élnek, ahol a cselekvő szeretet a legfontosabb. A felebarát megkeresi a segítségre szoruló felebarátot, tekintet nélkül arra, hogy honnan származik, milyen nemzetiségű vagy vallású.

A te utaidat mutasd meg nekem, Uram, és a te ösvényeden hordozz engem. Ámen

Énelkeljétek el a 185-ös zsoltárt az énekeskönyvből.

TÖRVÉNYEK AZ ÓSZÖVETSÉGBEN

Ember, megmondta neked, hogy mi a jó, és hogy mit kíván tőled az ÚR! Csak azt, hogy élj törvény szerint, és légy alázatos Isteneddel szemben. *(Mik 6,8)*

- 1 Mikeás próféta szerint mit kíván tőlünk Isten?
- 2 Mit jelent törvény szerint élni? Válaszodhoz használd fel a nagy parancsolat és a Tízparancsolat szövegét!

„Halld meg, Izráel: Az ÚR a mi Istenünk, egyedül az ÚR! Szeresd azért az URat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből!” *(5Móz 6,4–5)*

„Ne légy bosszúálló, se haragtartó a népedhez tartozókkal szemben. Szeresd felebarátodat, mint magadat! Én vagyok az ÚR!” *(3Móz 19,18)*

„Akkor mondta el Isten mindezeket az igéket:

Én, az ÚR, vagyok a te Istened, aki kihoztalak Egyiptom földjéről, a szolgaság házából. Ne legyen más istened rajtam kívül!

Ne csinálj magadnak semmiféle istenszobrot azoknak a képmására, amik fenn az égben, lenn a földön, vagy a föld alatt a vízben vannak. Ne imádd és ne tiszteld azokat, mert én, az ÚR, a te Istened, féltőn szerető Isten vagyok! Megbüntetem az atyák bűnéért a fiaikat is harmad- és negyedízig, ha gyűlölnék engem. De irgalmasan bánok ezerízig azokkal, akik szeretnek engem, és megtartják parancsolataimat.

Ne mondd ki hiába Istenednek, az ÚRnak a nevét, mert nem hagyja az ÚR büntetés nélkül, ha valaki hiába mondja ki a nevét!

Emlékezzél meg a nyugalom napjáról, és szenteld meg azt! Hat napon át dolgozz, és végezd mindenféle munkádat! De a hetedik nap a te Istenednek, az ÚRnak nyugalomnapja. Semmiféle munkát ne végezz azon, se te, se fiad, se leányod, se szolgád, se szolgálód, se állatod, se a kapuidon belül tartózkodó jövevény. Mert hat nap alatt alkotta meg az ÚR az eget, a földet, a tengert és mindent, ami azokban van, a hetedik napon pedig megpihent. Azért megáldotta és megszentelte az ÚR a nyugalom napját.

Tiszteld apádat és anyádat, hogy hosszú ideig élhess azon a földön, amelyet Istened, az ÚR ad neked!

Ne ölj!

Ne paráználkodj!

Ne lopj!

Ne tanúskodj hamisan felebarátod ellen!

Ne kívánd felebarátod házat! Ne kívánd felebarátod feleségét, se szolgáját, se szolgálóját, se ökrét, se szamarát, és semmit, ami a felebarátodé!”

(2Móz 20,1–17)

- 3 Töltsd ki a táblázatot! Használd fel a nagy parancsolat és a Tízparancsolat szövegét is.

Isten és ember kapcsolatára vonatkozó parancsolatok.	Ember és ember kapcsolatára vonatkozó parancsolatok.

- 4 Melyik parancsolatot tartod a legfontosabbnak?
 5 Mózes öt könyvében (Tóra) hatszáztizenhárom törvény van. Ezek közül a legátfogóbbnak, legfontosabbnak a nagy parancsolatot tartják. Mit gondolsz, miért?

Erich Fromm A szeretet művészete könyvében azt mondja, hogy a szeretet tanulható és tanítható. Szerinte a cselekvő szeretetnek négy jellemzője van.

- 6 Mit gondolsz, hogyan tanítható és tanulható a szeretet?
 7 Melyik az a négy alapelem, amit tartalmaznia kell a cselekvő szeretetnek? Keresd ki a szövegből!

„Hogy a szeretet magába foglalja a törődést, az a legnyilvánvalóbb az anyai szeretetben. (...) A szeretet cselekvő törődés, annak az életével, fejlődésével, akit vagy, amit szeretünk. A szeretetnek ezt az alkotóelemét gyönyörűen írja le Jónás könyve.” (Erich Fromm)

Jónás csak akkor érti meg, hogy Isten miért szereti a pogány Ninivét, amikor elszárad a bokor, amelynek lombja alatt hűsült.

„Te szánod ezt a bokrot, amelyért nem fáradtál, és amelyet nem te neveltél; amely egy éjjel felnőtt, másik éjjel pedig elpusztult. Én meg ne szánjam meg Ninivét, a nagyvárost, amelyben több mint tizenkétszer tízezer ember van, akik nem tudnak különbséget tenni a jobb és a bal kezük között. És ott a sok állat is!” (Jón 4,10–11) Isten Jónásnak adott válasza jelképesen értendő. Isten azt magyarázza Jónásnak, hogy a szeretet lényege fáradni valamiért és nevelni valamit, hogy szeretet és fáradtság elválaszthatatlanok. Az ember azt szereti, amiért fárad, és azért fárad, amit szeret.

A gondoskodás és a törődés maga után vonja a szeretet egy másik aspektusát: a felelősséget. A felelősségen manapság gyakran a kötelességet értik, olyasmit, ami kívülről van előírva az embernek. De valódi értelemben a felelősség teljességgel önkéntes cselekvés; annyit tesz, hogy megfelelek egy másik emberi lény kimondott vagy kimondatlan igényeinek.

Aki felelős, az képes és kész megfelelni. Jónás nem érzett felelősséget Ninive lakóiért. (...)

A szeretet harmadik alkotóeleme a tisztelet. „A tisztelet nem félelem és nem bámulat, a respektus szógyökerének (respicere, megnézni) megfelelően azt a képességet jelenti, hogy valakit olyannak lássunk, amilyen, hogy tudatában legyünk egyszeri egyediségének. Tiszteletben tartani annyi, mint azt akarni, hogy aszerint fejlődjön és bontakozzon ki, amilyen.

Tisztelni csak azt tudjuk, akit ismerünk. (...) Az az ismeret, amely a szeretet jellegéhez tartozik, nem áll meg a felszínen, hanem a lényegig hatol. Csak akkor lehetséges, ha képes vagyok rá, hogy ne csak magammal törődjem, és a másik személyt a maga mivoltában lássam. Valakiről például akkor is tudhatom, hogy dühös, ha nem mutatja ki nyíltan; de ismerhetem őt ennél mélyebben is: és akkor tudom, hogy aggódik és szorong; hogy magányos és büntudatos.

Akkor tudom, hogy a dühe valami mélyebbet takar, és nem dühösnek látom, hanem a szorongó és szégyenkező, egyszóval a szenvedő embert látom benne.”

(Erich Fromm)

- 8 Ha betartanánk a parancsolatot: „szeresd felebarátodat, mint önmagadat”, mit tennénk, ha találkozunk egy hajléktalannal? Beszéljétek meg!
  - 9 Mit gondolsz, miért mondja Mikeás, hogy „törekezd szeretetre” és nem azt, hogy „szeress”?
- 10 Értelmezzétek az idézetet: „Szeress, és csinálj amit akarsz!” (Szent Ágoston)
Dolgozzatok csapatban!

Önmagunkat, felebarátunkat és Istent szeretni azt a vágyat jelenti, hogy elérjük emberi képességeink kibontakozását, a szeretet képességének teljességét, hogy megvalósítsuk a szeretet, az igazság, a méltányosság világát, Isten országát.

Köszönöm, Istenem, hogy tudok szeretni és szeretve vagyok. Ámen

ILLIK, NEM ILLIK

Akinek a füle hallgat az életre való feddésre, az a bölcsek között marad. Aki semmi-
be veszi az intést, önmagának árt, aki pedig
hallgat a dorgálásra, értelmessé válik.

(Péld 15,31–32)

1 Mikor megszületünk, még nem tudjuk, hogy
kell viselkedni, de kisgyerekként sokszor
halljuk: Nem szabad, piszkos, rossz, csúnya.
Ez veszélyes! Hamar megtanuljuk, hogy mi
a rossz, mi az, ami fájdalmat okoz. Van, amit
szabad, és van, ami tilos, van, amit megtehetek, és van,
amit nem. A szokások tisztelete az udvariasság.

A szokás megelőzi az értéket, az engedelmesség a tisztelet tudást, az utánzás a kötelességet.
Az udvariasság tehát („ilyet nem csinál az ember”) megelőzi az erkölcsöt („ilyesminek
nem szabad történnie”). A helyes viselkedésformák megelőzik a helyes cselekedeteket, és
hozzájuk vezetnek. (Immanuel Kant, szabadon idézve)

„Ha az igazságot gyakoroljuk, igazságossá, ha a mértékletességet, mértékletessé, ha a bá-
torságot, bátorra leszünk.” (Arisztotelész)

A törvényeket, parancsolatokat, szabályokat követni engedelmességet feltételez, és csak
példamutatással tanítható, nem könyvekkel.

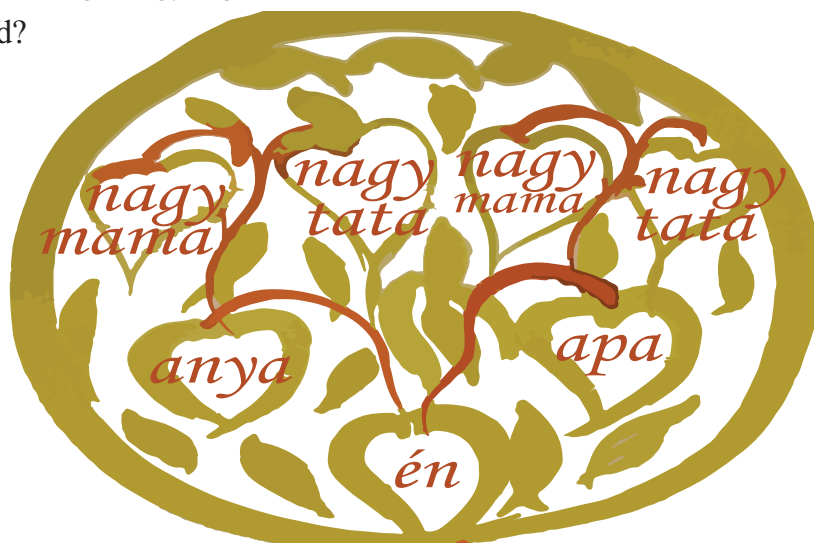
Neked kik a példaképeid?

- 2 Miért tiszteled, csodálsz a példaképed?
- 3 A legtöbb szabályt, erényt a családtagjainktól tanuljuk el. Készítsd el a családfádat a nagy-
szüleidig visszamenően. Lesznek kérdések, amelyekhez a szüleid segítségét kell kérned.
  - a. Használj A3-as lapot.
  - b. Mindenkit tüntess fel a rajzon, aki a családhoz tartozik, tartozott.
  - c. Akiket ismersz, ismertél, színezéssel jelöld meg.
  - d. A nevek mellé írd születési és elhalálozási dátumot.
  - e. Írd le két- három szóban a jellemző tulajdonságaikat, adottságaikat.
  - f. Írd le, mivel foglalkoztak.
  - g. Ki kihez hasonlít, nemcsak külsőleg?
  - h. Kire hasonlítasz te?
  - i. Kitől milyen tulajdonságot örököltél?
  - j. Miben különböztél azoktól, akikre a legjobban hasonlítasz?

k. Milyen erősségeik, gyengéik vannak azoknak, akikre hasonlítasz?

l. És neked?

Az illem vagy viselkedéskultúra célja az emberek közötti kapcsolatok szabályozása. Sűrűn változik, mert minden kornak, generációnak, vallásnak, népcsoportnak, sőt családnak is megvannak az illemszabályai. Az illem maga a jó modor, a kulturált viselkedés, amely eszköz, és bizonyos helyzetekben védelem.

Teszteld, mennyire vagy udvarias! Válaszaidat jelöld meg a megfelelő oszlopban. Minden kérdésre válaszolj! Minden igen válasz egy pontot ér.

Kérdések	igen	nem
Ha szeretnék valamit, azt mondom: „Kérlek szépen...!”, vagy „Légy szíves!”		
Ha kapok valamit, megköszönöm.		
Nem vágok mások szavába, hacsak nem kell közölnöm valami fontosat.		
Mikor azt akarom, hogy odafigyeljenek rám, azt mondom: „Elnézést.” vagy „Szeretnék valamit mondani.”		
Nem teszek megjegyzést mások külsejére, csak akkor, ha valami szépet mondhatok.		
Ha megkérdezik, hogy vagyok, felelek és visszakérdezek.		
Ha átmegek valamelyik barátomhoz játszani, eljövetelkor megköszönöm szüleinek a vendéglátást.		
Csukott ajtó esetén csak akkor lépek be, ha kopogtam és megvártam, hogy kiszóljanak, hogy szabad.		
Ha telefonon hívok valakit, bemutatkozom, és megkérdezem, jókor hívom-e?		
Soha nem beszélek csúnyán felnőttek előtt.		
Nem csúfolódom és nem nevetek ki senkit.		
Ha egy előadás vagy beszéd unalmas csendben végig ülöm. Gondolatban próbálom elfoglalni magam.		
Ha valakinek nekiszaladok, elnézést kérek.		
Köhögéskor, tüsszentéskor a szám elé teszem a zsebkendőmet. Nem piszkálom az orromat.		

Ha belépek egy ajtón, és észreveszem, hogy jön valaki utánam, megtartom neki az ajtót.		
Ha egy ismerős felnőtt vagy tanító épp valamit dolgozik, amikor meglátom, megkérdezem, hogy segíthetek-e.		
Ha valaki segít nekem, megköszönöm.		
Ügyelek az evőeszközök helyes használatára.		
Az asztalnál nem nyúlkalok, ha valamit szeretnék, megkérem, adják ide.		
Mindig előre köszönök.		
Köszönéskor mosolygok, kiveszem a kezem a zsebemből.		
Bemutatkozáskor a másik szemébe nézek, kezet nyújtok, másik kezem soha nem felejttem a zsebembe.		

Ha 16–22 pontot értél el, példásan udvarias vagy.

Ha 15–10 pontot értél el, megfelelően udvarias vagy, de érdemes még csiszolni viselkedéseden.

Ha 9–5 pontot értél el, sok tanulni valód van. Az udvarias viselkedés gyakorlás által alakul ki. Kezdd el gyakorolni a tesztben megfogalmazott viselkedési szabályokat!

Az udvariasság szabályai az emberek közötti kapcsolatteremtés és kapcsolattartás lehetőségét biztosítják minden körülmények között, így:

- eszközt jelentenek az idegenekkel való kapcsolatteremtésre, bárkivel a kapcsolatok fenntartására, gyakorlására, még érdekellentét, eltérő vélemény esetén is;
- védenek attól, hogy olyan hibát, sértést kövessünk el, amely károsan befolyásolhatja vagy megghiúsíthatja a kapcsolattartást, a kapcsolatok fejlesztését, és egyúttal megvédnek attól is, hogy ellenünk ilyen hibát, sértést kövessenek el. Aki másokat ismer – okos. Aki magát ismeri – bölcs. Aki másokat legyőz – erős. Aki önmagát legyőzi – hős.

(kínai mondás)

Csak akkor születtek nagy dolgok,
Ha bátrak voltak, akik mertek
S ha százszor tudtak bátrak lenni,
Százszor bátrak és viharvertek.
Az első emberi bátorság
Áldassék: a Tűz csiholója,
Aki az ismeretlen lángra
Úgy nézett, mint jogos adóra.
Mint egy Isten, hóban vacogva
Fogadta szent munkája bérét:
Még ma is minden bátor ember
Csörgedeztetni az ő vérét.

S aki mást akar, mint mi most
van,
Kényes bőrét gyáván nem óvja:
Mint ős-ősére ütött Isten:
A fölséges Tűz csiholója.
Ez a világ nem testálódott
Tegnaphoz húzó, rongy pulyáknak:
Legkülömb ember, aki bátor
S csak egy külömb van, aki: bá-
rabb.

Ady Endre: A tűz csiholója
Dallam: Lakatos Sándor

A KÉT TESTVÉR

„De mi a véleményetek erről? Egy embernek két fia volt, és az elsőhöz fordulva ezt mondta: Fiam, menj, dolgozz ma a szőlőben. Ő így felelt: Nem akarok; később azonban meggondolta magát, és elment. Azután a másikhöz fordulva annak is ugyanezt mondta. Ő azonban így felelt: Megyek, uram - de nem ment el. Ki teljesítette a kettő közül az apja akaratát?” „Az első” - felelték. Jézus erre ezt mondta nekik: „Bizony, mondom néktek: a vámszedők és a parázna nők megelőznek titeket az Isten országában. Mert eljött hozzátok János az igazság útján, de nem hittetek neki, a vámszedők és a parázna nők pedig hittek neki. Ti azonban ezt látva még később sem gondoltátok meg magatokat, hogy higgyetek neki.”

(Mt 21,28–32)

- 1 **Hogy viszonyul a két fiú az apjához?**
A példázat kétféle vallási magatartást mutat be. Az egyik csoportba azok tartoznak, akik ismerik az erkölcsi tanítást, de nem váltják valóra, a másikba azok tartoznak, akik nem hisznek, de aztán megtérnek, és végrehajtják a tanítást, még akkor is, ha eleinte elutasították.
- 2 **Ti voltatok-e már olyan helyzetben, amikor színleltétek az engedelmességet?**
- 3 **A látszatengedelmesség milyen problémákat eredményezhet?**
- 4 **Ha barátaid, szüleid vagy a tanítód olyasmit kér, ami ellenkezik a parancsolatokkal, Isten akaratával, mit tehetsz? Beszéljétek meg!**
- 5 **A példázatoknak mindig van egy rejtett üzenetük. Fejtsd meg, ennek a példázatnak az üzenetét, ha tudod, hogy:**
Az apa Istent, az első fiú a kiválasztott népet, a második fiú a közösségéből kirekesztett parázna nőket, vámszedőket jelképezi.
- 6 **Kik lesznek a Jézus által hirdetett tanítás beteljesítői, Isten munkatársai?**

Erkölcstelennek, illetlennek, bűnösnek csak az a cselekedet tekinthető, amelyet önszántunkból, szabad akaratunkból követtünk el, és amelynek elkerülésére vagy a kevésbé rossz választására lehetőségünk volt.

A megtérés az a folyamat, amely által:

- a. Belátjuk, hogy tévedtünk, hibát követtünk el.
- b. Meggondoljuk magunkat, megbánjuk azokat a rossz dolgokat, amelyeket elkövettünk, és igyekszünk jóvátenni.
- c. Törekszünk arra, hogy ne ismételjük meg a rossz magatartást, cselekedetet.

7 A történetben melyik fiú bánja meg döntését? Hogyan teszi jóvá?

8 Volt-e már olyan cselekedeted vagy magatartásod, amit megbántál? Beszélj róla, hogyan tetted jóvá!

Isten megajándékozott minket a szabadon döntés lehetőségével. Isten munkatársai csak úgy lehetünk, ha igyekszünk mindig a jót választani, a jót cselekedni. Nem elég ismerni az erkölcsi szabályokat, hanem valóra is kell váltani saját magunk és mások életében.

Készítsetek imaláncot, mindenki mondjon egy az előtte elhangzott mondathoz kapcsolódó mondatot.

„JOBBÍTSÁTOK MEG A TI UTAITOKAT ÉS CSELEKEDETEITEKET”

„Minden féltve őrzött dolognál jobban óvd szívedet, mert onnan indul ki az élet! Tartsd távol szádtól a csalárságot, és távolítsd el ajkadról a hamisságot! Szemed előre tekintsen, és egyenesen magad elé nézz! Ügyelj, hogy merre tart a lábad, akkor minden utad biztos lesz. Ne térj le se jobbra, se balra, tartsd távol lábadat a rossztól!”

(Péld 4, 23–27)

Nábót szőlője

Ezek után a következő dolog történt: A jezréeli Nábótnak szőlője volt Jezréelben, Samária királyának, Ahábnak a palotája mellett. Egyszer Aháb így szólította meg Nábótot: Add nekem a szőlődet, hadd legyen az veteményeskertem, mert közel van a házamhoz! Adok helyette jobb szőlőt, vagy ha jónak látod, pénzben adom meg az árát. 3Nábót így felelt Ahábnak: Az ÚR őrizzen meg attól, hogy odaadjam neked atyai örökségemet! 4Aháb elkeseredve és haragosan ment haza a válasz miatt, amelyet a jezréeli Nábót adott neki, amikor ezt mondta: Nem adom neked atyai örökségemet. Lefeküdt az ágyára, arcát befelé fordította, és nem evett semmit. A felesége, Jezábel azonban odament hozzá, és így szólt: Min keseredett el úgy a lelked, hogy semmit sem eszel? Ő így válaszolt: Beszéltem a jezréeli Nábóttal, és azt mondtam neki, hogy adja nekem a szőlőjét pénzért, vagy ha úgy tetszik neki, szőlőt adok helyette. De ő azt mondta: Nem adom neked a szőlőmet. A felesége, Jezábel ezt mondta neki: Hát nem te uralkodsz most Izráelben? Kelj föl, egyél, és légy jókedvű! Majd én megszerzem neked a jezréeli Nábót szőlőjét. Ekkor leveleket írt Aháb nevében, lepecsételte annak gyűrűjével, és elküldte a leveleket azoknak a véneknek és nemeseknek, akik Nábóttal egy városban laktak. A levelekben ezt írta: Hirdessetek böjtöt, és ültessétek Nábótot a nép élére. Vele szembe pedig ültessetek két hitvány embert, akik így tanúskodjanak ellene: Átkoztad Istent és a királyt! Azután vigyétek ki, és kövezzétek agyon. A város polgárai, a vének és a nemesek, akik abban a városban laktak, úgy is tettek, ahogyan Jezábel megüzente nekik, és ahogyan a nekik küldött levelekben írta. Böjtöt hirdettek, és Nábótot a nép élére ültették. Odajött a két hitvány ember is, leültek vele szemben, és ezek a hitvány emberek így tanúskodtak Nábót ellen a nép előtt: Átkozta Nábót Istent és a királyt! Ezért kivitték őt a városból és agyonkövezték. Azután ezt az üzenetet küldték Jezábelnek: Agyonkövezték Nábótot. Amikor Jezábel meghallotta, hogy agyonkövezték Nábótot, így szólt Jezábel Ahábhhoz: Kelj föl, vedd birtokba a jezréeli Nábót szőlőjét, amelyet nem akart pénzért neked adni, mert nem él már Nábót, hanem meghalt. Amikor Aháb meghallotta, hogy Nábót meghalt, fölkelte Aháb, lement a jezréeli Nábót szőlőjébe, és birtokba vette azt.

Illés ítéletet hirdet

Ekkor így szólt az ÚR igéje a tisbei Illéshez: Eredj, menj el Aháb izráeli király elé, aki Samáriában lakik, de most éppen a Nábót szőlőjében van, ahová azért ment, hogy birtokba vegye. Így beszélj hozzá: Ezt mondja az ÚR: Öltél, és még birtokot is szerezte? Azután így beszélj hozzá: Ezt mondja az ÚR: Ahol a kutyák felnyalták Nábót vérének, ugyanott nyalják fel a kutyák a te véredet is! Aháb így felelt Illésnek: Rám találtál, ellenségem?! Ő ezt mondta: Rád találtam, mivel arra adtad magad, hogy olyat tégy, amit rossznak lát az ÚR.

- 1 Alkossatok három csoportot! Minden csoport válasszon egy feladatot az alábbiakból! Miután megoldotta számoljon be a többieknek.
  - a. A cselekvők mit tudnak, és mit nem tudnak? Milyen bizonyítékai vannak ezeknek a cselekedeteikben? Vegyétek figyelembe a szereplők célját, a helyzetet, az eszközöket!
  - b. Mit gondolnak, mit nem gondolnak? Milyen bizonyítékai vannak ennek? Vegyétek figyelembe a szereplők célját, a helyzetet, az eszközöket!
  - c. Mit éreznek, és mit nem éreznek? Mi bizonyítja ezeket? Vegyétek figyelembe a szereplők célját, a helyzetet, az eszközöket!
- 2 A jóság szeretetből fakadó jóindulat, valakinek jó, emberséges volta. Ennek tetteiben vagy szavakban való megnyilvánulása. (*Értelmező szótár*) Rokonértelmű szavai: irgalmasság, részvét, könyörület, jóság, nagylelkűség, bőkezűség. A jótékonyság olyan tett, amikor mások helyzetének könnyítése érdekében teszünk valamit, de azt is jelenti, hogy szeretettel gondolunk másokra és jót cselekszünk velük.
Képzeljétek el, hogy Jezabel jóságos, jóindulatú nő. Hogy alakulna a cselekmény? Írjátok át a történetet!
- 3 A jóság, jótékonyság gyakorlása otthon kezdődik. Olvasd el a szöveggyűjteményből *Lev Tolsztoj: Az öreg nagyapó és a kisunoka* írását.

- 4 A jótékonyság a mások jóléte iránti őszinte érdeklődés és tevékeny szeretet. A jó emberi kapcsolatok, az együttműködés feltétele. Írj a táblázatba példákat a saját életedből!

szavunk betartása

- A vállalt feladataid elvégzése, az ígéreteid betartása nélkülözhetetlen a bizalom kiépítése szempontjából.
-

figyelmesség

- Néha a kis dolgok is: egy mosoly, ölelés, egy kedves vagy bátorító megjegyzés csodát tud művelni.
-

hűség

- A hűséges emberek titoktartóak. Kerülik a pletykát és mások hamis megvádolását. A hűséges emberek kiállnak egymás mellett. Ha legközelebb a többiek elkezdnek kibeszélni valakit, állj ki a szóbanforgó személy mellett vagy javasold, hogy előtte beszéljenek a dologról.
-

bocsánatkérés

- A bocsánatkéréssel, miután kiabáltunk, túlreagáltunk valamit, vagy hibát követtünk el, helyreállíthatjuk a megsérült kapcsolatot. A bocsánatkéréshez bátorság kell, de ne engedd, hogy bátortalanságod vagy büszkeséged megakadályozzon. Menj oda a megbántotthoz és mondd? Sajnálom", "Tévedtem.", "Bocsánat".
-

egyenesség

- Fontos, hogy a körülötted levők tudják, mit várhatnak tőled. Olyan ez, mint a Két testvér történetéből a második fiú aki, hogy az apja kedvébe járjon azt mondta elmegy segíteni a szőlősbe, de igazándiból már akkor tudta, hogy nem fog elmenni. Lehet, hogy már elígérkezett máshova, lehet, csak nem volt kedve, de ezzel csak elszomorította az apját. Jobban járt volna, ha vállalja az igazságot már az elején.
-

mások meghallgatása

- A figyelemnek gyógyító ereje van. Hallgasd meg a hozzád fordulókat. A meghallgatás sok félreértést is megelőzhet.
-

A próféta kifejezés a görög prófétész szóból származik. Jelentése: hírnök, szóvivő, beszélő, olyan személy, aki Isten nevében beszél, isteni akaratot vagy tanácsot hirdet jóslatokban. Az Ószövetségben a próféta az a személy, aki isteni meghívást kapott egy meghatározott küldetésre: hogy Isten igéjét hirdesse népének, általában prédikáció, időnként szimbolikus cselekedetek formájában. Például Jeremiás, hogy szemléltesse Babilon uralmát igát vett a nyakába.

A próféta elhívásának pillanatától teljes egészében Istennek szentelte életét, ami miatt gyakran ellentétbe került az uralkodókkal, a papokkal, a néppel. Küzdöttek a bálványimádás ellen, és ők voltak a szegények jogainak védelmezői.

Az Ószövetségben és az Újszövetségben (egyetlen próféta volt: Keresztelő János) is a próféták a szövetség megtartására, a törvények betartására és megtérésre buzdították kortársaikat. Jelezték a helyes irányt, amely felé tartani kellene.

Bár a próféták több mint 2500 évvel ezelőtt éltek tanításaik nagyrésze ma is érvényes: a szegények, hátrányos helyzetűek segítése, támogatása, védelmezése, az emberi kapcsolatok ápolása, megtérés, megbocsátás, az Istenhez, a közösséghez, a felebaráthoz való hűség nemcsak akkor volt fontos, hanem ma is az.

Ha megkérdezzük a felnőtteket és a gyerekeket, mi az amitől jól érzik magukat, az alábbiakhoz hasonló válaszokat fogalmazznak meg.

- a. A családom állandó megerősítése, bátorítása.
- b. Amikor egy barátom, a szüleim, a tanítóm azt mondja: „ezt csodálatra méltóan megcsináltad”, „ez bátor magatartás”.
- c. Amikor velem büszkélkednek mások előtt.
- d. Amikor hibát követek el, de megbocsátanak, elfelejtik, segítenek, szeretnek.
- e. Amikor együtt lehetek a barátaimmal.
- f. Amikor meghallgatnak, ha nem élnék vissza a bizalmammal.
- g. Amikor megbocsátanak.

- 5 Te mitől érzed jól magad? Ossz meg egy dolgot ezekből a csoporttársaidal. Ezután figyeljetek egymásra és segítsetek egymásnak, jól lenni.
- 6 A próféták közül ismeritek Mózes, Sámuel, Jónást. Elevenítsétek fel mire kaptak megbízást?
- 7 Mit gondolsz, te mire kaptál megbízást?

A társadalmat nem a törvények teszik igazságossá, élhetővé, méltányossá, hanem a felebaráti szeretet. Az egyenlőtlenségeken is csak felebaráti szeretettel lehet segíteni, Isten egymásra bízott minket, hogy ami az egyik embernek hiányzik, azt pótolja a másik.

Istenem te vagy a forrása minden jósnak, Te vagy a megadója mindennek, amire szükségünk van. Ámen

ÖSSZEFOGLALÁS

Mit Tanultunk?

- 1 Melyik történetekben akarja meghaladni Istent az ember? Hogyan?
- 2 Magyarázd, mutogasd el mi az erény egy más bolygóról érkezett lénynek!
- 3 **Játék:** Erények
  - a. Játsszuk el az irgalmas szamaritánus és a szegény özvegyasszony életének vélhetőleg legnehezebb perceiből egy-egy jelenetet.
  - b. Mik ezek az események? (önfeláldozás, kitartás, lemondás, okos döntés, stb.)
  - c. Hogyan jelentkezhettek ezek a tulajdonságok gyerekkorban?
  - d. Találkoztál már velük? És a te életedben?
  - e. Vannak a te életednek „hősei”? Kik ők?
- 4 **Játék:** Közösség, család
  - a. Játsszuk el, miért haragszanak, zsörtölődnek a felnőttek, öregek, sőt néha a gyerekek is egy együtt élő lakóközösségben! Kinek van igaza?
  - b. Játsszunk el olyan jeleneteket, amelyekben megmutatkozik öregek és gyerekek egymásrautaltsága, az, hogy együtt könnyebb...
  - c. „Készítsünk” fényképet vagy szobrot, amely magányos öreget vagy gyereket, vagy felnőttet mutat be. A következő képen már legyen ott az elképzelhető feloldás, valamifajta segítségnyújtás jele is.
- 5 E. Fromm szerint mi a szeretet négy jellemzője?
- 6 Hogy hangzik a legnagyobb parancsolat?
- 7 Folytasd a megkezdett mondatokat!
  - a. Az özvegyasszony két fillérje példázat üzenete.....
  - b. Az irgalmas samaritánus példázata, arra akar megtanítani, hogy.....
  - c. A két testvér példázat üzenete.....

KÖZÖSSÉGÜNK

JÉZUS A MI TANÍTÓMESTERÜNK

„Betelt az idő, és elközelített már az Isten országa: térjete meg, és higgyetek az evangéliumban”

(Mk 1, 15)

- 1 Oszátok a füzetetekben a lapot három részre! Az első oszlopba íjátok be, amit már tudtok Jézusról, a másodikba, amit szeretnétek megtudni róla, a harmadikat óra végén töltsétek ki. Abba azt íjátok, amit ma tanultatok meg Jézusról.
- 2 Mire irányul Jézus tanítása? Keresd ki az idézett részből!
- 3 Mire szólít fel? Másold ki!

Hol olvashatunk Jézusról?

Az evangélium görög eredetű szó, jelentése jó hír, örömhír. Az örömhír az, hogy elérkezett az Isten országa! Az Evangélium az Újszövetség első négy könyve. A könyvek szerzőit: Mátét, Márkot, Lukácst és Jánost evangélistáknak nevezzük. Az evangéliumok Jézus tanítását és beszédeit, születését, életét, halálát, szolgálatát írják le.

Miről tanított?

Istenországáról tanított. Arról, hogy Istenországát mindig ott van, ahol vagy. „Az Isten országa nem úgy jön el, hogy az ember jelekből következtethetne rá. Azt sem mondhatják: Íme, itt, vagy íme, ott van! - Mert az Isten országa közöttetek van!” (Lk 17, 20b-21) Mert Isten országa bennetek van. (Lk 17, 21)

Isten fia?

Igen. Ugyanúgy, ahogy mi is Isten gyermekei vagyunk.

Mit mondanak róla az emberek?

Tanító, mester, aki tanítványokkal bejárta Galileát, hirdette az örömhírt és gyógyított.

Milyen jellem volt?

Barátságos, együttérző, akihez bátran oda lehet menni, még a gyermekek is felszabadultan viselkedtek a

társaságában: Abban az órában odamentek a tanítványok Jézushoz, és megkérdezték tőle: „Ki a nagyobb a mennyek országában?” Jézus odahívott egy kisgyermeket, közéjük állította, és ezt mondta: „Bizony, mondom néktek, ha meg nem tértek, és olyanok nem lesztek, mint a kisgyermek, nem mentek be a mennyek országába.” (Mt 18,1-3)

Vallásos volt?

Jézus zsidó volt, vallásosságának forrásai a zsidó vallás tanításaiban gyökereznek: a megtérés, a hit és az istenképüségéről szóló tanításokban. Jézus vallásosságában a hit úgy nyilvánul meg, mint teljes Istenre hagyatkozás. A gyógyításait elbeszélő történetekben, a példázataiban is ennek a hitnek az erejéről bizonyosodhatunk meg: Bizony mondom néktek: ha akkora hitetek volna, mint egy mustármag, és azt mondanátok ennek a hegynek: Menj innen oda! - odamenne, és semmi sem volna nektek lehetetlen.

(Mt 17, 20)

Jézus Isten jóakarata utánózhatóságára, és Isten útjai követésének kötelességére szólítja fel követőit:

„Ti azért legyetek tökéletesek, mint ahogy mennyei Atyátok tökéletes.” (Mk 3, 48)

„Legyetek irgalmasok, amint Atyátok is irgalmas.” (Lk 6, 36)

Az istenképüségéről szóló tanítása az Ószövetségen alapszik „Megteremtette Isten az embert a maga képmására.” (1 Móz 1, 27 a)

„Szentek legyetek, mert én, az ÚR, a ti Istenetek, szent vagyok.” (3 Móz 19, 2b)

Jézus figyelme, jóakarata a „legkisebbekre”, a társadalom kivetettjeire irányult, azokra, akik nem tudják viszonzni a segítséget vagy letértek a helyes útról. „Mondom nektek, hogy ugyanígy nagyobb öröm lesz a mennyben egyetlen megtérő bűnösön, mint kilencvenkilenc igaz miatt, akinek nincs szüksége megtérésre.” (Lk 15, 7)

Míg a társadalom kivetettjeivel mindig jó viszonyban volt, a vallásos emberekkel (farizeusok, írástudók) való kapcsolatát állandó súrlódások jellemezték. A farizeusok, az

írástudók következetesen ragaszkodtak a törvényekhez, rendeletekhez, odafigyeltek a jelentéktelen dolgokra, de megfeledeztek a szeretet, és az igazságosság elsőbrendűségéről, érzéketlenül elhaladtak a lényeg mellett, mint az irgalmas samaritánus példázatában.

Gerard van Honthorst: A pásztorok imádása

Mit mond, hogyan éljünk?

Arra buzdít, hogy hagyatkozzunk Isten gondviselő szeretetére: „Ezért mondom

nektek: ne aggódjatok életetekért, hogy mit egyetek, és mit igyatok, se testetekért, hogy mivel ruházkodjatok. Nem több-e az élet a tápláléknál, és a test a ruháznál? Nézzétek meg az égi madarakat: nem vetnek, nem is aratnak, csűrbe sem takarnak, és mennyei Atyátok eltartja őket. Nem vagytok-e ti sokkal értékesebbek náluk? Aggódásával pedig ki tudná közületek meghosszabbítani életét csak egy arasznyival is? Mit aggódtok a ruházatért is? Figyeljétek meg a mezei liliomokat, hogyan növekednek: nem fáradoznak, és nem fonnak, de mondom nektek, hogy Salamon teljes dicsőségében sem öltözködött úgy, mint ezek közül akár csak egy is. Ha pedig a mező fűvét, amely ma van, és holnap a kemencébe vetik, így öltözteti az Isten, nem sokkal inkább titeket, kicsinyhitűek?” „Ne aggódjatok tehát, és ne mondjátok: Mit együnk? - vagy: Mit igyunk? - vagy: Mit öltünk magunkra? Mindezt a pogányok kérdezzétek; a ti mennyei Atyátok pedig tudja, hogy szükségetek van minderre. De keressétek először az ő országát és igazságát, és ezek is mind ráadásul megadatnak nektek. Ne aggódjatok tehát a holnapért, mert a holnap majd aggódik magáért: elég minden napnak a maga baja.”

(Mt 6, 25-34)

4 Tanítómester az, aki valakinek erkölcsi, szellemi fejlődésére hatással van.

A magyar értelmező szótár szerint tanítómester az a személy, aki beszédeivel, írásaival, példaadásával az egyéni vagy a közösségi élet kérdéseiben hosszabb időn át utat mutat. Mennyi ideje mutat utat Jézus az őt követőknek?

A fenti kérdések alapján összegezzétek, milyen mérföldkövei vannak Jézus tanításának?

A keresztény világ legismertebb imádsága a Miatyánk. Máté evangéliuma szerint Jézus tanította a tanítványainak a hegyi beszéd részeként. A világ szinte minden nyelvére lefordították. 2017 Advent első vasárnapjától a francia egyház megváltoztatta a Miatyánk eddig ismert szövegét. A változás csak az imádság hatodik kérését érinti, mely eddig így hangzott: „és ne vígy minket kísértésbe”. Az új változat a következő: „és ne engedd, hogy kísértésbe essünk”. A változtatást a rossz fordítás helyreigazításával magyarázták.

Carl Bloch: A Hegyi beszéd

„A bibliai nyelvek szakértői az eredeti arámi, héber és görög szövegek kutatása nyomán hozták meg döntésüket. Szerintük a kérdés egyik legfontosabb tanulsága az, hogy Isten szabad akarattal ruházta fel az embert. Természetes, hogy élete során az embert megpróbáltatások érik, melyekben mintegy megmérettetik Isten iránti hűsége és szeretete, hasonlóan ahhoz, ahogyan az igazi barátság vagy szerelem is a nehézségek közepette mutatkozik meg igazán. Sőt, az Atya azt is megengedi, hogy kísértések érijék teremtményét, de segítségére siet azoknak, akik rá támaszkodnak és hozzá fordulnak oltalomért. De semmiképpen sem Isten az, aki „kísértésbe viszi” az embert, mivel lényegéből fakadóan Isten nem akarhatja a rosszat.”

(Dr. Mészáros Kálmán)

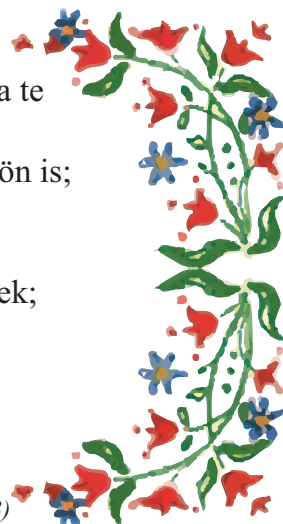

Jézus tanítása a megtérésről és Isten országának építéséről szól. A megtérés felhívás a gondolkodásmód, a cselekvésmód, a magatartás gyökeres megváltoztatására. Isten országa a szeretet megvalósítását jelenti környezetünkben, a cselekvő szeretetet. Isten országa bennünk van és bárki számára megvalósítható. Akadályozó tényezők az emberben vannak: önteltség, kapzsiság, gyűlölet. Aki elfogadással, megértéssel, irgalommal, szeretettel fordul embertársai felé, az elkezdte építeni Isten országát.

„Ti tehát így imádkozzatok:
Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy, szenteltessék meg a te neved, jöjjön el a te országod,
legyen meg a te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is;
mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma,
és bocsásd meg vétkeinket,
miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek;
és ne engedd, hogy kísértésbe essünk,
de szabadíts meg a gonosztól;
mert tied az ország, a hatalom
és a dicsőség mindörökké.
Ámen.”

(Mt 5, 9-13)

ÉN VAGYOK AZ ÚT AZ IGAZSÁG ÉS AZ ÉLET

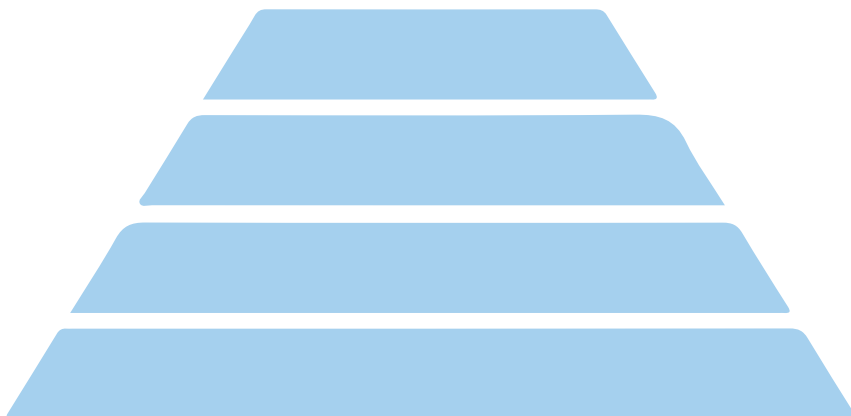

„Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, csakis én általam. Ha ismernétek engem, ismernétek az én Atyámat is: mostantól fogva ismeritek őt, és látjátok őt.” Fülöp így szólt hozzá: „Uram, mutasd meg nekünk az Atyát, és az elég nekünk!” Jézus erre ezt mondta: „Annyi ideje veletek vagyok, és nem ismertél meg engem, Fülöp? Aki engem lát, látja az Atyát. Hogyan mondhatod te: Mutasd meg nekünk az Atyát? Talán nem hiszed, hogy én az Atyában vagyok, és az Atya énbennem van? Azokat a beszédeket, amelyeket én mondok nektek, nem önmagamtól mondom; az Atya pedig bennem lakozva viszi végbe az ő cselekedeteit. Higgyetek nekem, hogy én az Atyában vagyok, és az Atya énbennem van; ha pedig másért nem, magukért a cselekedetekért higgyetek.”

(Jn 14, 6-11)

- 1 Az út összeköttetést jelent, ami lehet két falu, két település között, két város között. Lehetőséget nyújt, hogy oda, ahova el szeretnénk jutni, menni, oda el-mehessünk.
- 2 Mikor azt mondja Jézus: *Én vagyok az út...* mire utal? Hogyan lehet összeköttetés Jézus az ember és Isten között?
- 3 Jézusnak az *Én vagyok az út...* kijelentésében az is benne van, hogy tudom, hogy téged hova kell vinni. Hova akarlak vinni, mert tudom, hogy mi a cél.
- 4 Szerintetek mi a cél? Beszéljétek meg!
- 5 Hogyan kell viszonyulni azokhoz, akiket Isten útunkba állít? A kérdés megválaszolásában utalj az Irgalmas samaritánus történetére is.
- 6 Miből épített utat Jézus? Gyűjtsétek össze az útjelzőket és írjátok be az ábrába, ha a cél: „Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást: ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást! Arról fogja megtudni mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást.” (Jn 13, 34-35)

7 Értelmezzétek Jézus mondását: „én az Atyában vagyok, és az Atya énbennem van”

Beszéltünk már arról, hogy az ember már a kezdetektől szeretne eljutni Istenhez, keresi a hozzá vezető utakat. Próbálja megtalálni a választ Ki Isten? Ki vagyok én, az ember? Miért van szenvedés és halál? Mi végre vagyok a világban? Ezekre a kérdésekre a különböző kultúrák más-más válaszokat adtak, így születtek meg a vallások, a szent utak, amelyeken el lehet jutni Istenhez.

Napjainkban kilenc világvallást ismerünk: a hinduizmust, a dzsainizmust, a buddhizmust, a kínai univerzalizmust, a szikhizmust, a zoroasztrizmust, a judaizmust, a kereszténységet és az iszlámot. Ezek közül a legnagyobbak: a kereszténység, az iszlám, a hinduizmus, a buddhizmus és a kínai univerzizmus. A világvallások ismertető jegyei: a követőinek száma magas, minden kontinensen többé-kevésbé elterjedt és rendelkezik az egész világra szóló küldetéstudattal.

Számunkra Jézus példája az Istenhez vezető út, de ezt az utat mi kell kitapasztaljuk lépésről lépésre. Jézus saját életével mutatott példát arra, hogy miképpen válhatunk Isten igazi gyermekeivé, munkatársává, képmásává. Megmutatta, hogy Isten országa Isten és embertásaink szolgálata által valósul meg bennünk és közöttünk. A szeretet tett.

Uram, tégy engem békéd eszközévé,
hogy szeressek ott, ahol gyűlölnék,
hogy megbocsássak ott, ahol megbántanak,
hogy összekössek, ahol széthúzás van,
hogy reménységet keltsek, ahol kétségbeesés kínoz,
hogy fényt gyűjtsak, ahol sötétség uralkodik,
hogy örömet hozzak oda, ahol gond tanyázik.

Uram, segíts meg, hogy törekedjem
nem arra, hogy megvigasztaljanak,
hanem hogy én vigasztaljak,
nem arra, hogy megértsenek,
hanem arra, hogy én megértsek,
nem arra, hogy szeressenek,
hanem hogy én szeressek.

Mert aki így ad, az kapni fog,
aki elveszíti magát, az talál,
aki megbocsát, annak megbocsátanak,
aki meghal, az fölébred az örök életre.

(Asszisi Szent Ferenc)

AZ ISTENTISZTELET

Dicsérjétek az URat!

Tűz és jégeső, hó és köd, parancsát teljesítő szélvihar,
ti hegyek és halmok mindnyájan, gyümölcsfák és cédrusok,
vadak és egyéb állatok, csúszómászók és szárnyaló madarak,

ti földi királyok és minden nemzet, vezérek és a földnek bírái,

ti ifjak a leányokkal, öregek a fiatalokkal együtt

dicsérjétek az ÚR nevét! Mert csak az ő neve magasztos, fensége a föld és az ég fölé emelkedik.

Megnöveli népe hatalmát, dicsővé teszi minden hívét, Izráel fiait, a hozzá közel álló népet.
Dicsérjétek az URat!

(Zsolt 148, 14)

1 Keresd ki a szövegből!

a. Kik tartoznak az Istent dicsőítő közösségbe?

b. Mi az emberek rendeltetése a zsoltár szerint?

c. Az ember rendeltetése Isten dicsérete mellett, az embertársai, a teremtett világ szeretete, bármennyire különbözzenek is, bármilyen messze éljenek is egymástól.

Mi utal arra a zsoltár szövegében, hogy a szeretet, az egyenlőség Isten dicsőítésében valósulhat meg?

2 A templom nem csak az istentiszteletnek ad helyet, hanem különböző közösségek működésének is, például vasárnapi iskola, dalárda, ifjúsági egyesület, nőszövetség. A ti templomotok mellett milyen közösségek működnek?

3 Mi a céljuk ezeknek a közösségeknek?

4 Miért fontos, hasznos, hogy tartozunk valamilyen közösséghez? Beszéljétek meg!

5 Olvasd el a szövegeket! Majd végezd el a feladatokat!

Az istentisztelet Istennek elkülönített idő, ami Istennek elkülönített térben zajlik. A testünk templománál beszéltünk arról, hogy az Istennek elkülönített dolgokat szentnek nevezzük. A szent idők szakaszosan ismétlődnek naponta (ima), hetente (vasárnap), évente (karácsony) visszatérnek. Ez az ismétlődés adja, az ember biztonságérzetét, hogy ismerős a világ és tudom, mit kell tennem benne. Ezt szolgálják a szent időkhöz kapcsolódó rítusok (vallásos szertartás, betanított, alkalomhoz kötött cselekvési forma). A szent tér ég és föld találkozásának helye, középpont. Ha megfigyelitek a régi templomok mindig a városok, falvak közepében épültek fel.

Az istentisztelet imák, gondolatok, cselekvések és énekek együttese, amely által a közösség kinyilvánítja hitét és tiszteletét Isten iránt.

- a. Keresd ki a szövegből az istentisztelet jellemzőit!
- b. Írjatok reklámot miért jó istentiszteleten részt venni. Vegyétek figyelembe a reklámírás szabályait: túlzó kifejezések használata, a jobb megjegyezhetőség érdekében a szöveg legyen verses, ritmikus, humoros, zenés.
- c. Az istentisztelet rendjének leírásában húzd alá zölddel az imák, kékkel a gondolatok, pirossal a cselekvések, sárgával az énekek helyét.

Az istentisztelet rendje

A harmadik harangozás befejezéséig a gyülekezet tagjai elfoglalják helyüket a templomban. A harangszó befejeztével a lelkész bemegy a templomba és beül a papi székbe.

- a. Kezdőének. A gyülekezet áll.
- b. Derekas ének. A gyülekezet ül. Fontos követelmény, hogy a gyülekezet a derekas éneket végig énekelje. A lelkész megvárja az ének befejezését s csak azt követően megy fel a szószékre.
- c. Ima. A gyülekezet állva hallgatja. Időtartama 5-6 perc.
- d. Miatyánk. Az Úri imádságot a lelkész mondja vagy olvassa. (Mt 6,9-13). Ahol a gyülekezet igényli, a Miatyánkot együtt mondja a lelkésszel.
- e. Közének. A gyülekezet áll.
- f. Textus-felvétel: „*Istentiszteletre egybegyűlt hívek, kedves testvéreim, atyámfiak! Egyházi beszédem alapgondolata írva található...*”
- g. Egyházi beszéd. Időtartama 20-25 perc.
- h. Záró ima. Időtartama 2 perc. A gyülekezet áll, majd az ima befejeztével leül.
- i. Csendes ima: „*Isten lélek, és akik őt imádják, szükség, hogy lélekben és igazságban imádják (Jn 4,24), jöjjetek, hallgassunk a lélek szavára, imádkozzunk csendben, magunkba szállva.*” A lelkész hangos Ámennel zárja be a csendes imát. A gyülekezet ül, mert ez a testtartás alkalmasabb az elmélkedésre és elmélyedésre.
- j. Hirdetések
- k. Áldáskérés. A lelkész, a gyülekezet életére, Isten áldását kéri. Ezt követően a lelkész lejön a szószékről és újból elfoglalja a helyét a papi székben.

1. Záró ének. A gyülekezet ül.

m. Az istentisztelet befejeztével a lelkész és a gyülekezet a helyi szokás szerint kivonul a templomból. (Az Unitárius Egyház Alaptörvénye alapján)

6 Jártál-e már más felekezet templomában? Miben különbözik a templom belseje, a szertartás menete, a lelkészek ruházata?

A reformáció képtilalma, egyszerűsége eredményezte a mennyezetek virágtövekkel, állatalakokkal való díszítését a protestáns templomokban. A leggyakrabban használt jelkép a virágtő, világfa vagy életfa. A földbe kapaszkodó gyökerek és az éghez tartozó korona révén az életfa az ég és föld összekapcsolását jelenti. Az örök fejlődés és növekedés, a folytonos megújulás, az ismétlődő és a visszafordíthatatlan idő jelképe. Az ember is a fához hasonlóan képes a növekedésre, a megújulásra, élete akár a fáé évről-évre ismétlődik, és visszafordíthatatlanul a születéstől az elmúlásig tart. A reformáció nagy érdeme, hogy sikerült a népi kultúra örökségét beépíteni a keresztény jelképek mellé.

Az istentisztelet a vallási közösség Isten iránti szeretetének, tiszteletének, hálájának, magasztalásának a kifejezése. Az istentisztelet alkalmat ad a befelefordulásra, megpihenésre, erőgyűjtésre és a hitbeli megerősödéssre.

Énekeljétek el az énekes könyvből a 3-as kezdő éneket.

Hol hit ott szeretet,
hol szeretet ott béke,
hol béke, ott áldás,
hol áldás, ott Isten,
hol Isten, ott szükség nincsen.
Ámen.

(Unitárius imádságok)

SZERTARTÁSAINK

Történt pedig, hogy János keresztelt a pusztában, és hirdette a megtérés kereszttségét a bűnök bocsánatára. Akkor kiment hozzá Júdea egész vidéke, kimentek a jeruzsálemiek is mind, és - amikor megvallották bűneiket - megkeresztelte őket a Jordán vizében.

Történt pedig azokban a napokban, hogy eljött Jézus a galileai Názáretből, és megkeresztelte őt János a Jordánban. És amikor jött ki a vízből, látta, hogy megnyílik a menny, és leszáll rá a Lélek, mint egy galamb; a mennyből pedig hang hallatszott: „Te vagy az én szeretett Fiam, benned gyönyörködöm.

(Mk1, 4- 11)

A keresztelési szertartás rendje

- a. Ének (308-as ének). Az ének befejezése után a lelkész az úrasztala mellett végzi a szertartást.
- b. Előfohász. Kötetlen, mintaként ajánlott szöveg: „Teremtő és gondviselő Istenünk! Áldd meg e pillanatot és légy velünk, midőn e kisgyermeket felvesszük egyházunk tagjai közé. Ámen.”

- c. Textus-felvétel: kötött szövege a következő: „Kedves szülők, keresztszülők, kedves testvéreim! Keresztelési beszédem alapgondolata írva található Máté evangéliuma 3. részének 17. Versében: Ez az én szeretett fiam, akiben gyönyörködöm.”
- d. Keresztelési beszéd.
- e. Ima
- f. Miatyánk
- g. Keresztelés. A lelkész miközben a gyermek fejére önti a vizet a kehelyből, a következő szöveget mondja: „Én téged megkeresztellek az egy örök igaz Isten nevében és felveszlek az unitárius keresztény egyház tagjai közé, Jézus követésére. Ámen.”
- h. Áldáskérés. Kötetlen szöveg, mintaként ajánlott: „Isten áldjon meg szép étellel. Növekedj testben és lélekben, Isten és emberek előtt való kedvességben. Ámen.

Hasonlítsd össze a Bibliai szöveget a keresztelés szertartásának szövegével és válaszold meg a kérdéseket!

- a. Mi a keresztelés célja az Újszövetségi történetben?
- b. Mi a keresztelés célja az unitárius közösség tagjainál?
- c. Mit szolgál a víz az Újszövetségi történetben?
- d. Testi vagy lelki megtisztulásról van szó?
- e. Mit szolgál a víz az unitárius szertartásban?
- f. Rólad kik mondhatják el: *Te vagy az én szeretett Fiam, benned gyönyörködöm?*
- g. Mind a két szövegben elhangzik a meghagyás, hogy mi a megkeresztelkedett feladata. Keresd ki és másold le!

A keresztszülők azok a felnőttek, akik a megkeresztelendő gyermeket a szertartás idején ölben tartják és ígéretet tesznek, hogy majd segítik abban, hogy a keresztény értékrend szerint éljen. A szülők után a gyerekekről való gondoskodásnak a kötelezettsége a keresztszülőket illeti. Ennek főként a múltban volt jelentősége, amikor a keresztszülőnek gyakrabban kellett átvállalnia a nevelést, mint ma, mert a nehéz életkörülmények között a gyermekek könnyebben jutottak árvaságra (járványok, háborúk miatt veszíthették el szüleiket vagy, mert az anya belehalhatott a szülésbe stb.). Ilyenkor az apa vagy az anya testvére, a keresztszülő magához vette a gyermeket, s ezzel megkönnyítette számára a családban való nevelkedést. A keresztelés nem névadás. A névadás sokszor már a születés előtt megtörténik. A névadásnak, a neveknek ősidőktől fogva mágikus, óvó funkciója is volt. A név önazonosságunk fontos része. A zsidó hagyomány is úgy tartja, hogy a „név az élet forrása”. A „név kapcsolja össze az embert lelkével, vagyis a néven át áramlik a testbe az életerő...”

- h. Tudod-e mit jelent a neved?
- i. Ki és miért választotta a nevedet?
- j. Milyen jó tulajdonságok hordozója a neved?
- k. Ismersz-e veled azonos nevű híresebberet? Mit tanulnál meg szívesen tőlük?

Ferenczy Károly: Madárdal

A művész mintha az égi szférába akarna emelni: nem is az érzelmek, inkább a sejtelmek és a vágyak világába. Érthető, hiszen a kép főszereplője egy állapotos asszony, aki gyöngéden a fának támaszkodva fölfelé néz - talán a lombokra, talán az égre. Ha a mű címére gondolunk, akkor alighanem egy madárra. A madár a felemelkedés, az Istenhez közelkerülés jelképe. Akárhogy lehetett is, érdeklődő, mégis kissé szorongó tekintetében az ismeretlen jövő iránti várakozás tükröződik. A mozdulat ugyanakkor azonosulásról is tanúskodik: a szíve alatt gyermeket hordó nő magától értetődően közvetlen kapcsolatot érez a természettel, amely az ember számára időtlen idők óta az örök misztérium, a folytonos megújulás jelképe.” (Bernáth Mária) Ahogy a tavaszból, nyár, őszből tél, úgy az ember életében a gyerekből ifjú, a felnőttből idős lesz. Saját életében is megéli a sarjadás, növekedés, gyümölcsözés, pihenés időszakait, napsütést, vihart, esőt, szárazságot.

Nekünk, unitáriusoknak öt szertartásunk van:

Az úrvacsora Jézus életére, tanítására és halálára való megemlékezés. Előtte lelkiismeretvizsgálatot tartunk és ismételten elkötelezzük magunkat Jézus példájának követésére.

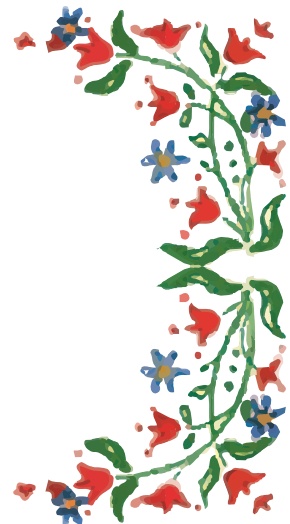
A keresztelés hálaadás Istennek az új életért. A gyülekezet befogadja tagjai közé a kisgyermeket, aki majd fiatalként **a konfirmáció** alkalmával, a hittételével elkötelezi magát a gyülekezet előtt vallása és az unitárius egyház mellett.

A házassági megáldás keretében az ifjú pár Isten áldását kéri házasságára és fogadalmat tesz az egymás iránti hűségre, felelősségvállalásra.

A temetés az életből való kilépéshez kötött szertartás. Véget ér a földi létezés, a lélek visszakerül Istenhez. Hálaadás az elhunyt életéért, mindazért a szépért, jóért amit, vele együtt élhettünk meg.

Áldunk téged jó Istenünk,
most amidőn hazamegyünk,
mert munkánkat jól végeztük,
szívünk, lelkünket műveltük.
Add, hogy ami jót tanultunk,
otthon is meglássák rajtunk,
jó szüleink öröme,
szent neved dicsőségére. Ámen.

VASÁRNAP ÜNNEPNAP

Hat napon át dolgozz, de a hetedik napon pihenj, még szántáskor és aratáskor is pihenj!

(2 Móz 34, 21)

Tartsd meg a nyugalom napját, és szenteld meg azt, ahogyan megparancsolta neked Istened, az ÚR. Hat napon át dolgozz, és végezd mindenféle munkádat!

De a hetedik nap a te Istenednek, az ÚRnak a nyugalomnapja. Semmiféle munkát ne végezz azon, se te, se fiad, se lányod, se szolgád, se szolgálód, se ökröd, se szamarad és semmiféle állatod, se a kapuidon belül tartózkodó jövevény. Hadd pihenjen szolgád és szolgálód hozzád hasonlóan!

(5 Móz 5, 12-14)

- 1 Az Ószövetségben a pihenő nap elrendeléséről szóló törvény fordul elő a legtöbbször. A Tízparancsolaton belül a leghosszabb helyet foglalja el. Arra kérdésre, hogy miként történjen a pihenő nap megtisztelése, megszentelése a válasz mindig egyértelmű: Semmiféle munkát ne végezz!

A nyugalom napja pontosan a semmittevésen keresztül, a nyugalom betartásával válik megszenteltté. Ezzel mutatja meg az ember, hogy rá meri bízni magát Istenre.

- 2 Kik kell fennhagyjanak a munkával? Keresd ki a szövegből!
- 3 A nyugalom napjának parancsolata, hogyan utal arra, hogy Isten előtt minden ember egyenlő?
- 4 Mit gondolsz miért olyan fontos a pihenés, hogy parancssá kell tenni?
- 5 Mit kíván hangsúlyozni ez a rész: „még szántáskor és aratáskor is pihenj!”?

- 6 Számodra mi a legpihentetőbb?
Válaszd ki!

A természet megtisztít, a csend felüdít. A természetben, a mezőn, az erdőben, megérezhető Isten jelenléte, akiben minden teremtmény egyesül. Menj ki a természetbe sétálj lassan, időnként állj meg, csodálj meg egy virágot, madarat, fát. Nézd és hagyd, hogy hasson rád! a szemlélődés csodálatra méltó elvezet. Tehát ne mulaszd el, hetente menj ki a természetbe!

Tölts időt a szőleiddel, testvéreiddel, barátaiddal. Legyetek együtt és beszélgetek! Kérdezd meg őket: Hogy vagy? Legyél nyitott és gyakorold a valódi meghallgatást!

Ha sokat szoktál és szeretsz beszélni, most te hallgass meg másokat! Csak akkor szőlj, ha muszáj!

Ha valakinek valódi segítség lehetne egy építő visszajelzés, oszd meg vele az alkalmas pillanatban!

Tegy kedves gesztusokat! Ne felejtse el ölelni és azt mondani: Szeretlek.

Nagymamám mindig azt mondta: " Fiam, amin sírni lehet, azon kacagni is, akkor miért ne kacagjunk?"

A nevetés:

elvezíti az agytekevényeket és segít kreatívabban gondolkodni

segít megbírkózni az élet nehézségeivel csökkenti a szorongás szintjét

Megnyugtat, mivellassítja a szívritmust, és csökkenti a vérnyomást

összeköt mészokkal

endofrint szabadít fel, amely az agy természetes fájdalomcsillapítója.
(Bagdy Emőke?)

Ha a testünk képes feszültségek nélkül a nyugalom állapotában időzni, a regenerációs folyamatok automatikusan beindulnak.

Egyszerűen csak heveréssz, szundítsj, aludj vagy élvezd a semmittevést. A lazításban mindig ott van a háladás lehetősége is , egyszerűen csak gondold végig miért lehetsz hálás ezen a napon.

- 7 Alkossatok négy csoportot! Minden csoport válasszon egy témát a körcikkből.
A **természet** csoportban írjatok ötleteket olyan helyekre a környezetekről, ahová érdemes kimenni sétálni, kirándulni. Indokoljátok meg, miért ajánljátok ezeket a helyeket.
A **nevetés** csoportban gyűjtsetek nevetető, vicces könyveket, filmeket, játékokat. Indokoljátok meg, miért ajánljátok megnézésre, kipróbálásra!
A **kapcsolatok** csoportban gyűjtsetek ötleteket, olyan időtöltésre, amely által megerősödnek a családi, baráti kapcsolatok. Ti is indokoljátok meg választásotokat!
A **lazítás** csoportban lazítási módokra keressetek ötleteket. Mondjátok el melyiket próbáltátok ki és miért ez a legjobb módja a lazításnak.
- 8 A hála része az ember mindennapjainak, ünnepeinek, szertartásainak.
A hála az öröm érzését viszi tovább, én, aki örülök azért, amit tőled kaptam, megajándékozlak örömmel, így te is részesülsz abból a jóból, amit velem tettél. „Az öröm, amit neked köszönhetek, nem egyedül az enyém. Ez az öröm a miénk.” (A. C. Sponville)
Milyen örömeket kaptál Istentől az elmúlt héten?

- 9 Vasárnap az az ünnepnap, mikor hangsúlyosabban figyelünk az Istennel való kapcsolatainkra. Hálásak vagyunk Istennek a természet szépségeiért, szüleinkért, testvéreinkért, egészségünkért, a szenvedésekért, amelyek nélkül nem tudnánk növekedni, erősödni, mindazért a sok jóért, amivel megajándékozott. Semmiféle öröm nem lenne lehetséges Isten ajándékai nélkül. A szeretet pedig örömet akar szerezni annak, aki miatt örül, innen van a kölcsönös szeretet.

Milyen módon viszonyozhatjuk Isten szeretetét? Tervezzétek meg egy hálaadó gyermekistentisztelet mozzanatait. Legyen benne ima, zene, Biblia, érzések kifejezése, különösen az öröme és a háláé.

- 10 Hallgassátok meg Bach: Air szvitjét, Mozart: 7. A dúr szonátáját, Händel Messiásából a Halleluját.

Leginkább melyiket tudnátok társítani a hála érzéséhez?

- 11 Írj fogalmazást ezzel a címmel: **Az élet ajándék**

A vasárnapot korábban Európában a hét első napjaként tartották számon, s többek között az Egyesült Államokban, Grúziában, Iránban, Izraelben, Kanadában, Örményországban és Portugáliában ma is az. A magyar vasárnap szó valószínűleg a vásárnap összetett szóból ered, ezen a napon tartották a középkori vásárokat.

A hála mégis azt tanítja, hogy létezik jókedvű alázat és alázatos öröm, mivel tudja se nem oka önmagának, se nem kútfeje. Mert jó hálát adni, jó örülni a z örömknek, jó szeretni, s ezeknek az oka mindig túllép rajtunk, magába ölel, éltet és elragad.

(Spinoza Etikája nyomán)

ÜLJ MELLÉM

Szöveg és dallam: Molnár Imola

Ülj mellém, érezzem, hogy itt vagy,
Jöjj Istenem, jöjj gyengén simogass:

A perc illatával, a kéz sóhajával,
Anyám szép tekintetével, apám szívének tüzével,
Szerelem könnyű hajával, csend lüktető zajával,
Mindennel, mi megfoghatatlan s szép.

Emelj fel, érezzem, hogy tartasz
Két karodban, s így mindig velem vagy:

A perc illatában, a kéz sóhajában,
Anyám szép tekintetében, apám szívének tüzében,
Szerelem könnyű hajában, csend lüktető zajában
Mindenben, mi megfoghatatlan s szép.

S valóban, néha érzem itt vagy
A szívemben s értelme csak így van:

A perc illatának, a kéz sóhajának,
Anyám szép tekintetének és apám szíve tüzének,
Szerelem könnyű hajának, csend lüktető zajának,
Mindennek, mi megfoghatatlan s szép.

ÖSSZEFOGLALÁS

Mit Tanultunk?

- 1 Az alábbi kijelentések közül melyik egyezik hitünkkel? Miért?
  - a. Jézus ember
  - b. Jézus isten
  - c. Jézus Isten fia
  - d. Jézus próféta
  - e. Jézus tanítómester
- 2 Jelöld csillaggal az igaz kijelentéseket! Beszéljétek meg!
  - a. Jézus tanítása Isten országának építéséről szól.
  - b. Jézus tanítása Isten szeretetéről szól.
  - c. Jézus tanítása a feltámadásba vetett hitről szól.
  - d. Jézus tanítása a Szentháromság (Atya, Fiú, Szentlélek) imádatára tanított.
  - e. Jézus tanítása a megtérésről, megbocsátásról szól.
- 3 Mi a szertartások szerepe az ember életében?
- 4 Minden elmélet azért van, hogy gyakorlattá váljon. Az alábbi gyakorlatok mellé írd oda az elméletet a példa szerint: Teát, takarót osztani a hajléktalanoknak.- A felebarát mindig az, akin segíteni kell.
  - a. Felveszem az iszlama udvarról az eldobott szemetet.
  - b. Beteg osztálytársamat meglátogatom.
  - c. A mosdóban két fiú lelocsolja a falat. A tanító számonkérésére az mondják, hogy egy másik fiú volt. Te, aki láttál mindent elmondod az igazat.
- 5 Írj fogalmazást ezzel a címmel: Komoly, derűs gyerek vagyok.
- 6 A tankönyv bibliai történeteit rendezd sorrendbe.

Ószövetség	Újszövetség

SZÖVEGGYŰJTEMÉNY

A császár lova (kínai népmese)

Volt egyszer a kínai birodalomban egy festő, aki azzal töltötte a napjait, hogy megpróbálta lerajzolni a láthatót és láthatatlant. Olyan ügyességre tett szert az ecset kezelésében, hogy csuklójának egyetlen mozdulatával képes volt tavakat, sziklákat és hegyeket ábrázolni.

A festő híre eljutott egyik tartományból a másikba, mígnem elért a császár fülébe. Egy reggelen a legidősebb fia és nagy számú udvari méltóság kíséretében megjelent a festő házikójának küszöbén.

A festő a nagy megtiszteltetéstől megrendülve a földig hajolt a császár előtt, aki végül így szólt:

- Azt halottam, hogy te vagy a legjobb festő a birodalmamban, és meg szeretnék bizonyosodni róla. Arra kérlek, rajzolj egy lovat. A világ legszebb lovát, amelyet szem nem láthatott soha.
- Rendben van, felség – válaszolta alázatosan a festő.
- Mennyi időre van szükséged?
- Tíz évre, felség – válaszolta természetességgel és egyszerűséggel a festő.

- Tíz évre, hogy megfess egy lovat?
- Hogy megfessek egy szép lovat, felség.
- Rendben van. Várok. Visszajövök pontosan tíz év múlva.

Eltelt a tíz év. Elérkezett a kijelölt nap, és a császár kíséretével megjelent a festő ajtajánál.

- Eljöttem a lovamért. Hol van? – kérdezte.
- A festő előhozott egy nagy rizspapírlapot. Hófehér volt.

A császár szemében az elkeseredés, a bosszúság és a csalódás fénye villant fel. De nem volt ideje, hogy szóra nyissa száját.

A festő egy szempillantás alatt villámgyors mozdulatokkal olyan gyönyörű lovat rajzolt, hogy a császár nem tudta visszafojtani csodálkozó felkiáltását. Az uralkodó egy pillanatig néma maradt, mintha rabul ejtette volna a festő nagysága.

- Soha nem láttam ennél jobb festményt. Én nem hiszem, hogy valaha is lesz hasonló. Feleséged és gyermekeid boldogan élhetnek. Adok nekik egy kastélyt, egy tavat és erdőket. De téged halálra ítélek, mert gúnyt űztél belőlem, tíz évig váráttál egy rajzra, amit pár perc alatt elkészítettél.

A festő egy szót sem szólt, hagyta, hogy leláncolják.

A császár fia nagyon kíváncsi volt és felment a festő szegény házának padlására. Miközben a festőt elvezették ezt kiabálta:

- Apám, apám! Gyertek, gyertek, nézzétek!

A padláson mindenütt, a falra akasztva, sarkokban felhalmozva rizspapírlapok voltak, ezernyi lovat ábrázoló rajz. A festő tíz éven át éjjel-nappal gyakorolta, hogy azután császáranak hozzá méltó művet alkosson.

Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk (részlet)

– Még meg kell tőled kérdeznem valamit. Nem gondolod, hogy a Pál utcaiak sejtik, hogy te hozzánk tartozol?

– Nem hinném – felelt az új hadnagy. – Még ha itt is volt valaki közülük a múltkor, mikor a piros cédulát a fára tűzték, nem láthatott a sötétben.

– Tehát nyugodtan mehetsz be közéjük holnap délután?

– Nyugodtan.

– Nem fognak gyanítani semmit?

– Nem. És ha gyanítanak is valamit, nem merne szólni egyik sem, mert mind fél tőlem. Nincs azok közt egy bátor fiú sem!

Egy éles hang vágott egyszerre közbe:

– Dehogynincs!

Körülnéztek. Áts Feri meglepetten kérdezte:

– Ki szólt?

Senki se felelt. És az éles hang újra megszólalt:

– Dehogynincs!

Most már világosan hallották, hogy a hang a nagy fa tetejéről jött. S rögtön ezután zörögni kezdtek az ágak, recsegett-ropogott valami a nagy fa lombjai közt, s egy pillanat múlva egy kis szőke fiú mászott le a fáról. Mikor az utolsó ágról a földre ugrott, nyugodtan letisztogatta a ruháját, megállott egyenesen, mint a cövek, és farkasszemet nézett a vörösingesek ámuló csapatával. Senki se szólt egy szót sem, úgy meglepett mindenkit ez a váratlanul idetoppant kis vendég.

Geréb elsápadt.

– Nemecek! – mondta ijedten.

És a kis szőke felelt is:

– Igen, Nemecek. Én vagyok. És ne kutassák, hogy ki lopta el a Pál utcai zászlót a fegyvertárból, mert azt én loptam el. Itt van, ni! Nekem van az a kis lábam, ami még a Wendauer lábánál is kisebb. És nem szóltam volna, fenn maradhattam volna a fa tetején, amíg maguk mind el nem mentek volna, hiszen ott gubbaszkodtam már fél négy óta. De mikor Geréb azt mondta, hogy köztünk nincs egy se, aki bátor volna, hát akkor gondoltam: „Megállj, majd én megmutatom neked, hogy akad még a Pál utcaiak közt is bátor fiú, ha nem más, hát a Nemecek, a közlegény!” Itt vagyok, kérem, kihallgattam az egész tanácskozást, visszaloptam a zászlókat, most tessék, csináljanak velem, amit akarnak, verjenek meg, csavarják ki a kezemből a zászlót, mert magamtól ugyan oda nem adom. Tessék, tessék, csak rajta! Hiszen én egyedül vagyok, maguk meg tízen vannak!

Kipirult, ahogy így beszélt, és kitérte a két karját. Az egyik kezében a kis zászlót szorongatta. A vörösingesek nem tudtak magukhoz térni ámulatukból, és csak nézték ezt a csöpp kis szőke legényt, aki az égből pottyant közibük, s aki itt bátran, hangos szóval kiabált az arcukba, fölemelt fővel, mintha olyan erős volna, hogy el tudná páholni ezt az egész társaságot, a két erős Pásztorral és Áts Ferivel együtt.

Leghamarább a Pásztoroknak jött meg a hidegvérük. Odamentek a kis Nemecekhez, és jobbról-balról megfogták a két karját. A fiatalabbik Pásztor állt a jobb oldalán, és ez már a kezéhez is nyúlt, hogy kicsavarja belőle a zászlót, mikor megszólalt a nagy csöndben Áts Feri hangja:

– Megállj! Ne bántsátok.

A Pásztorok csodálkozva néztek a vezérre.

– Ne bántsátok – mondta ez. – Ez a fiú tetszik nekem! Bátor fiú vagy, Nemecek, vagy ahogy

hívják. Itt a kezem. Csapj fel közénk vörösingesnek!

Nemecsek tagadólágg rázta a fejét.

– Nem én! – mondta dacosan.

Reszketett a hangja, de nem a félelemtől, hanem az izgatottságtól. Sápadtan, komoly tekintettel állott ott, és megismételte:

– Nem én!

Áts Feri elmosolyodott. Azt mondta:

– Hát ha nem csapsz fel, azt se bánom. Én ugyan még nem hívtam senkit közénk. Aki itt van, mind úgy kéredezkedett ide. Te voltál az első, akit hívtam. De hát ha nem akarsz, nem jössz... És hátat fordított neki.

– Mi legyen vele? – kérdezték a Pásztorok.

A vezér csak úgy félvállról felelt:

– Vegyétek el tőle a zászlót.

Az idősebb Pásztor egy csavarintással kivette a Nemecsek gyöngye kis kezéből a piros-zöld zászlót. Fájta a csavarás, a Pásztoroknak átkozottul kemény markuk volt, de a kis szőke öszszeszorította a fogát, és egy hang se röpött el az ajkáról.

– Megvan! – jelentette Pásztor.

Mindenki arra figyelt, hogy most mi lesz. Micsoda rettenetes büntetést fog kitalálni a hatalmas Áts Feri. Nemecsek dacosan állott a helyén, és öszszeszorította az ajkát. Áts Feri feléje fordult, és intett a Pásztoroknak:

– Ez nagyon gyöngye. Ezt nem illik elverni. Hanem... fűrösszétek meg egy kicsit.

Nagy nevetés támadt a vörösingesek közt. Áts Feri is nevetett, a Pásztorok is nevettek. Szebenics feldobta a sipkáját a levegőbe, és Wendauer ugrált, mint valami bolond. Még Geréb is nevetett a fa alatt, és ebben az egész vidám társaságban csak egy arc maradt komoly: a Nemecsek kis arca. Meg volt hülve, s már napok óta köhögött. Az édesanyja már a mai napra is megtiltotta neki, hogy elmenjen hazulról, de a kis szőke nem bírta a szobában. Három óraker megszökött hazulról, és fél négytől estig a fa tetején ült a szigeten. De a világért se szólt volna. Talán mondja azt, hogy meg van hülve? Még nagyobb nevettek volna rajta, és Geréb is nevetett volna, mint ahogy most nevetett: minden foga kilátszott, olyan szélesre húzta a száját. Hát nem szólt. Túrta, hogy az általános hahota közepette a sziget partjára vezessék, s ott a két Pásztor belenyomja a sekély vízű tóba. Félelmetes két fiú volt a két Pásztor. Az egyik a két kezét fogta össze, a másik a tarkóját tartotta. Nyakig belenyomták a vízbe, s e pillanatban mindenki ujjongott a szigeten. A vörösingesek vidám táncot jártak a parton, a sapkáikat dobálták, és nagyokat kurjantottak:

– Huja, hopp! Huja, hopp!

Ez volt az ő kiáltásuk. És a sok „huja-hopp!” öszszeolvadt a nagy kacagással, vidám lárma verte föl a kis sziget esti csöndjét, s a parton, ahol Nemecsek oly szomorú szemmel nézegetett ki a vízből, mint valami bánatos kis béka, ott állott szétterpesztett lábbal Geréb, nagyokat nevetve s a fejével integetve a kis szőke felé. Aztán eleresztették a Pásztorok, és Nemecsek kimászott a tóból. Most tört ki amúgy istenigazából a multság, amint csepegő-csurgó, sáros ruháját meglátták. Kis kabátjáról csurgott a víz, s ahogy a karját megrázta, úgy folyt ki a kabátujjából, mintha kannából öntötték volna. Mindenki elugrott előle, mikor megrázta magát, mint a vízzel leöntött pincsikutya. És gúnyos szavak röpödtek feléje:

– Béka!

– Ittál?

– Miért nem úsztál egy kicsit?

Egyikre sem felelt. Keserűen mosolygott, és simogatta a vizes kabátját. De akkor elébe állt Geréb, széthúzta vigyorogva a száját, és kevélyes fejbólintással ezt kérdezte tőle:

– Jó volt?

Nemecsek ráemelte nagy kék szemét, és felelt:

– Jó volt – mondta csöndesen, és hozzátette: – Jó volt, sokkal jobb volt, mint a parton állni, és kinevetni engem. Inkább újlesztendeig a vízben ülök nyakig, mint hogy összeszűrjem a levét a barátaim ellenségeivel. Én nem bánom, hogy a vízbe nyomtatok. A múltkor magamtól poty-tyantam a vízbe, akkor is láttalak a szigeten, az idegenek közt. De engem meghívhattok magatok közé, hízeleghettek nekem, adhattok ajándékot, amennyit csak akartok, semmi közöm hozzátok. És ha még egyszer a vízbe nyomtok, és ha még százszor és ezerszer a vízbe nyomtok, akkor is eljövök ide holnap is, meg holnapután is! Majd csak megbújok valahol, ahol nem vesztek észre. Nem félek én egyikőtöktől sem. És ha eljöttök hozzánk a Pál utcába, elvenni a földünket, hát majd mi is ott leszünk! És meg fogom nektek mutatni, hogy ahol mi is tízen vagyunk, ott másképpen fognak veletek beszélni, mint ahogy én most itt beszélek. Könnyű volt velem elbánni! Aki erősebb, az győz. A Pásztorok ellopták a golyóimat a Múzeum-kertben, mert ők voltak az erősebbek! Most meg beledobtatok a vízbe, mert ti vagytok az erősebbek! Könnyű tíznek egy ellen! De én nem bánom. Engem meg is verhettek, ha úgy tetszik. Hiszen ha akartam volna, nem kellett volna a vízbe mennem. De én nem csaptam fel közétek. Inkább fojtsatok vízbe, és verjetek agyon, de én ugyan nem leszek áruló, mint valaki, aki ott áll, ni... ott...

Kinyújtotta a karját, és Gerébre mutatott, akinek most a torkán akadt a nevetés. A lámpa fénye ráesett a Nemecsek szép kis szőke fejére, víztől fényes ruhájára. Bátran, büszkén, tiszta szívvel nézett a Geréb szemébe, s Geréb ezt a nézést úgy érezte, mintha valami súly szállott volna a lelkére. Elkomolyodott, és lehorgasztotta a fejét. És ebben a pillanatban úgy hallgatott mindenki, olyan nagy volt a csönd, mintha templomban lettek volna a fiúk, s tisztán lehetett hallani, amint a Nemecsek ruhájáról a kemény földre csöpögött a víz...

A nagy csöndbe belekiáltott Nemecsek:

– Elmehetek?

Senki se felelt. Még egyszer kérdezte:

– Hát nem vertek agyon? Elmehetek?

És miután most se felelt neki senki, nyugodtan, szépen, lassan elindult a híd felé.

Egy kéz se mozdult, egyetlenegy fiú se moccan meg a helyéről. Most mindenki érezte, hogy ez a csöpp szőke gyerek valóságos kis hős, igazi férfi, aki megérdemelné, hogy felnőtt ember legyen... A hídnál álló két őr, aki az egész esetet végignézte, csak bámult rá, de hozzányúlni egyik se mert. Mikor Nemecsek a hídra lépett, fölharsant Áts Feri mély, dörgő hangja:

– Tisztelegj!

És a két őr haptákba vágta magát, s magasba emelte ezüstös végű lándzsáját. És mind a fiúk összecapták a bokájukat, és valamennyien a magasba emelték lándzsáikat. Senki se szólt, mikor az ezüsthegyű lándzsák megvillantak a holdfényben. Csak a Nemecsek léptei dobogtak a hídon, amint távolodott. Aztán ez se hallatszott, csak valami cuppogás, mint mikor valaki vízzel teli cipőben jár... Nemecsek elment.

A szigeten zavartan néztek egymásra a vörösingesek. Áts Feri a tisztás közepén állott, és lehajtott a fejét. Ekkor odalépett elébe Geréb, fehérén, mint a fal. Motyogott valamit.

– Tudod... kérlek... – kezdte.

De Áts Feri hátat fordított neki. Ekkor Geréb visszament a mereven álló fiúkhoz, és odaállt az idősebb Pásztor elé.

– Tudod... kérlek – motyogta neki is.

De Pásztor követte a vezére példáját. Ő is hátat fordított Gerébnek, aki most tanácstalanul állott. Nem tudta, mit csináljon. Aztán megszólalt, fojtott hangon:

– Úgy látszik, elmehetek.

Erre se felelt senki. És most ő indult el ugyanazon az úton, amelyen az imént a kis Nemecek. De neki nem tisztelgett senki. Az örök a híd karfájára támaszkodtak, és belenéztek a vízbe. És Geréb lépte is elhangzottak a Fűvészkert csöndjében...

Fóris Ferenczi Rita: Amikor dédmama még kislány volt

– Most szépen összekulcsoljuk a kezünket, és imádkozunk. Vedd ki az ujjad a szádból, mert ha imádkozni akarsz, mindkét kezed, mind a tíz ujjad kell a kulcsoláshoz, még a hüvelykujjad is, amit állandóan szopogatsz és cuppogatsz.

Amikor dédmamával összebújunk a pucokágyban, elmesélte, hogy ő minden este imádkozik, mert imádkozás után nyugodtabban alszik.

– Pont olyan megnyugtató, mintha az ujjadat szopnád, vagy mintha megölelnéd a kedvenc macidat, amit folyton ölelgetsz, főként akkor, ha anyu nincs itt.

Dédmama elmesélte, hogy amikor ő kislány volt, elkerült egy nagy-nagy tanyára. Édesapja meghalt a háborúban, édesanyja egyedül nevelte és taníttatta a három nagy fiút – dédmama bátyjait – és a két lányt – dédmamát és nagyobb nővérét. A fiúk inaskodtak, a nagylány varrt, dédmamát pedig – kilencévesen – a gazdag rokonok fogadták örökbe egy időre. Apai ágon voltak rokonok, és egy temerdék nagy tanyán éltek. Nem szerették dédmama anyuját. Nagyon szép és nagyon szegény leány volt, ezért is vette feleségül dédmama apuja, aki nagyon nagygazda és nagyon vénlegény volt. Született nekik sok gyermekük, de dédmama apuja már nem nevelhette fel őket, mert elment háborúzni, s meg is halt az egyik csatában.

– Ahhoz, hogy tudhasd, kiről is mesélek, el kell magyaráznom neked a családfát. Mert nekem is sok fejtörést okozott megérteni, hogy ki kicsoda és kinek kije és miféle rokona. De ha sorba vesszük, nem is olyan bonyolult. Igaz, nekem is le kellett rajzolnom, hogy megérthessem. Akkor kezdjük azzal, hogy vagyok én és te és a nagytestvéreink. Nekünk van egy anyunk és egy apunk. De anyunak és apunak is van anyja és apja. Az anyu és apu anyja a mi magymamánk, az anyu és apu apja a mi nagytatánk. Ez eddig érthető. Imre tata az anyu apja, Feri tata az apu apja. Tehát két nagytatánk van. Nagymamánk is kettő van: Irénke mama az anyu anyja, Ila mama az apu anyuja. De Feri tatának, Imre tatának, Ila mamának és Irénke mamának is volt anyja és apja. A Feri tata, Imre tata, Ila mama és Irénke mama apja anyunak és apunak a nagytatái; a Feri tata, Imre tata, Ila mama és Irénke mama anyja anyunak és apunak a nagymamáik. Ez nagyon egyszerű, ezt még te is értheted. Ők a mi dédtatáink és dédmamáink.

Most éppen dédmamáról mesélek, anyu nagymamájáról, nagymama anyujáról. De dédmama kislánykori emlékeit idézve sokszor emlegette az anyukáját, aki nekünk ükanyánk. Katának hívták. Tehát Kata a mi ükanyánk, Berta dédmamánk anyukája, Irénke nagymamánk nagymamája, Rita anyánk dédmamája. Nagyon egyszerű.

A lényeg az, hogy dédmama kilencévesen elkerült a gazdag rokonokhoz, egy nagy-nagy tanyaára. Én sose láttam még tanyát, de dédmama azt mesélte, hogy volt egy nagy-nagy ház, úgy nevezték, hogy udvarház, körüllette csűrök, istállók és pajták. És olyan sok föld volt a tanya körül, hogy azt szemmel belátni sem lehetett. Hogy elképzelhessem, hogy minden milyen tömör volt, dédmama elmesélte, hogy a legelőkön legelésző tehének számát csak a gazda és csordás tudta, a juhok számát csak a gazda és a juhász és a pakulár tartotta számon, a disznók számát csak a gazda és a disznópásztor jegyezte. A vaját nem az üzletben vásárolták kis kockákban csomagoltan. Nagy köpülőkből köpülték egész nap, amíg lett egy nagy dézsányi vaj. A zsírt sem borkánban vagy kis műanyag dobozokban tartották, hanem nagy-nagy bödönökben. És a kamrában nagy hordókban tartották a mézet, a polcokon nagy drága sajtok száradtak. Nem az üzletbe mentek húst vásárolni, szinte hetente vágta disznót, bornyút, húsvétkor bárányt. Tyúk, liba, kacsza megszámlálhatatlan számban kárált, kotyogott, gágogott, hápogott a tanyán. A padlás pedig olyan volt, mint a mennyország: sorjában lógott felaggatva a szalonna, a sonka, a kolbász, a gömböc. Szóval úgy képzeld el, mint egy nagy-nagy bevásárlóközpontot, ahol mi is szoktunk vásárolni, de ez nem a város másik szélén volt, nem is kellett kocsival elmenni odáig, hanem minden egy helyen volt, a tanyán: a pincében, a padláson, a hiúban, a kamrában, a veremben.

Nem ilyen kis edényekben főztek, mint amilyenekben anyu szokott. Nagy fazekakban főtt a leves, nagy üstökben a bográcsgulyás. A kályha is négyszer akkora volt, mint a mi aragázunk. A gazdasszony – kislány-dédmama nagynénje – szép asszony volt. De nem csinált semmit. A ruhája derekán lógott egy kulcsosomó, azzal járt-kelt, nyitogatta a kamra, pince ajtaját. Kislány-dédmamát azzal bízta meg, hogy főzzen ételt a családnak, a szolgálknak, a béreseknak, a lovásznak, a juhásznak, a pakulárnak, a disznópásztornak és minden egyes ember fiának, aki estére begyűlt vacsorára és nyugovóra a tanya védelmébe. Miután a gazdasszony kulcsosomókat rázogatva kirakta az asztalra a sok-sok mindent a főzéshez, elvonult pihenni. Kislány-dédmamának nem volt más választása: elkezdett keservesen sírni. Kiment az udvarra – épp lemenőben volt a nap, bearanyozta a tanyaóhoz vezető utat –, és elkezdett imádkozni a jó Istenhez:

„Én Istenem, jó Istenem, mondd el nekem, mit főzzek? Segíts, Atyám! Ennyi embernek mennyi puliszka kell? Jó Istenem, köszömj rajtam! Hány szál kolbászt süssek, s ahhoz mennyi zsír kell?”

És a jó Isten megsegítette. A tanyaóhoz vezető úton egy asszony ballagott felfelé. Kislány-dédmama édesanyja volt: Kata, a mi ükanyánk, az anyu dédmamája, Irénke mama nagymamája, Berta dédmama anyukája. Megfőzte-megsütötte a vacsorát a családnak, a béreseknak, a lovásznak, a juhásznak, a pakulárnak, a disznópásztornak és minden egyes ember fiának, aki estére begyűlt vacsorára és nyugovóra a tanya védelmébe. De ő nem maradt ott, nem is evett egy falatot sem, nem is tért nyugovóra a tanya védelmében. Kézen fogta kislányát, a mi Berta dédmamánkat, anyu nagymamáját, Irénke nagymama anyuját, és hazaindultak gyalog. Hajnalra értek haza. Ittak egy pohár tejet, összebújtak a pucokágyban, s elalvás előtt elmondták az esti imát.

Dédmama azóta hisz abban, hogy az imák meghallgatásra lelnek.

Fóris Ferenczi Rita: Én Istenem, jó Istenem!

Amikor dédmamával összebújtunk a pucokágyban, imádkoztunk. Mondtam neki, hogy én inkább aludnék, és ha nem árulja el anyunak, szopnám egy kicsit a hüvelykujjamat. A hüvelykujjam bütykös és ráncos a sok szopogatástól, de jó vele elaludni. Dédmama azt mondta, hogy inkább kulcsoljuk össze a kezünket. Mondtam, hogy én nem akarok jóistenemezni, nem kell nekem semmi segítség, mert nekem amúgy sem kell vacsorát főzni a családnak, a szolgálknak, a béreseknek, a lovásznak, a juhásznak, a pakulárnak, a díszópásztornak és minden egyes ember fiának. Nekem elég a titokban szopogatható hüvelykujjam is, hogy békében elaludjam.

Dédmama azt mondta, hogy próbáljuk ki.

– Én Istenem, jó Istenem, becsukódik már a szemem, de a Tied nyitva, Atyám, amíg alszom vigyázz reám. Vigyázz az én szüleimre, meg az én jó testvéremre, amíg a nap újra felkel, csókolhassuk egymást reggel.

Mondtam dédmamának, hogy nekem sok testvérem van. Mondjuk inkább azt:

– Vigyázz a sok testvéremre!

– Úgy is jó lesz – mondta dédi.

De a sok testvérem, sőt apu és anyu is otthon maradtak, csak én vakációzom falun, miért kérem, hogy csókolhatjuk egymást reggel, ha amúgy is tudom, hogy úgyse csókolhatjuk egymást reggel, és az undok bátyámra most nagyon haragszom, akkor sem akarnám megcsókolni, ha éppen itt lenne holnap reggel.

-Jó – mondta dédmama, akkor gondoljunk valakire, aki itt van.

Gondolkodtunk, kire is gondoljunk. Én dédire, dédi rám, mert mi vagyunk együtt, s ha vigyáz ránk a jó Isten, amíg alszunk, akkor csókolhatjuk egymást reggel. Mondtam dédmamának, hogy gondolhatnánk Lilla mamára a szomszédból: a gyermekei és az unokái nagyon messze laknak, s Lilla mama kedves, minden nap hoz nekem valamit: palacsintát, buktát, ha más nincs, egy szál virágot. Megegyeztünk abban, hogy belefoglaljuk Lilla mamát is az imáinkba, s dédmama azzal is egyetértett, hogy ha nem akarom, nem kell megcsókolnom Lilla mamát reggel, mert tényleg nagyon ráncos az arca, a szeme is folyton könnyedzik. Én szerettem volna, ha Pannát is belefoglaljuk az imába, mert ő az a lány, akibe szerelmes vagyok. El is fogom venni feleségül. Jó lenne, ha itt lenne, mert akkor csókolhatnám reggel; de nincs itt, s nem is merném megcsókolni még akkor sem, ha itt lenne.

Ebben megegyeztünk. S miután megegyeztünk, elmondtuk dédmamával az énistenem-jóistenemet.

Másnap dédmama megjegyezte, hogy az asztalnál is illik imádkozni:

– Édes Jézus, légy vendégünk, amit adtál, áldd meg, kérünk, Ámen!

Aznap spenót volt. Ki nem állhatom a spenótot. Anyunak van egy trükkje: a spenótot rácsorgatja a tányérra, azt mondja, hogy ez a zöld tenger. Főtt tojásból hajót kanyarít, piros papriká-

ból vitorlát feszít. S közben énekl nekem:

– Popeye, a tengerész, hajóját nem éri vész!

És szegény anyu ilyenkor annyira nevetséges és idétlen, hogy a kedvéért meg szoktam enni a spenótról a tojásaját és a paprikavitorlát.

Dédmama azt mondta, hogy nem kell megennem semmit, ha nem esik jól. Ami ott marad, azt eltesszük a Jézuskának. Kitaláltunk egy újabb imát:

– Édes Jézus, légy vendégünk, ami maradt, edd meg, kérünk! Ámen.

Ez nagyon jól sikerült: Jézus is jóllakott, s nekem sem kellett kihánynom a keservvel lenyeldékelt spenótot.

Szeretek imádkozni. Mindent kimondhatsz, amit gondolsz. No, mondjuk együtt:

– Én Istenem, jó Istenem...

De te már el is aludtál. Látod, ha nyugodtan el akarsz szenderedni, sokkal jobb az éniistenem-jóistenem, mint a bütykös-ráncos hüvelykujjad vagy a rongyos macid.

Imagyakorlat (Jálics Ferenc nyomán)

Ülj le. Figyeld meg, elhelyezkedés után, hogyan érzed a tested: a lábad, a térded, a súlyod, ahogy a székre vagy zsámolyra nehezedik, felsőtested, kezed, arcod.

Most fordítsd figyelmedet a légutakra. Fordítsd a figyelmedet a légzésre. Nincs jelentősége, hogy a légzés nyugodt vagy kapkodó, lapos vagy mély, szabályos vagy szabálytalan. Egyszerűen csak észleld azt, ahogyan lélegzel. Lélegezzél az orrodon keresztül. Most irányítsd figyelmedet az orrnyílásokra, ahol a levegő beáramlik, és próbáld meg az orrüreg belső falán a levegő áramlását érzékelni. Ne lélegezz mélyebben, hogy többet érezz, inkább fülelj jobban belső hallásoddal, hogy jobban észlelni tudd, mi az orrüregedben történik. Maradj egy fél percig ebben az észlelésben. Felsorolok néhány helyet, melyet egymás után érezni lehet. Kérdezd önmagadtól:

– Hogyan érzem a levegő beáramlását az orrüregbe?

Aztán figyelj az orrcimpáktól kicsit feljebb eső részre:

– Hogyan érzem az orrüreg középső részében a levegő áramlását?

A beáramló levegő kicsit hűvösebb, a kiáramló kicsit melegebb. Kérdezd önmagadtól:

– Érzem-e ezt a hőmérséklet-különbséget?

Kövesd a levegő útját. Egy darabig még fölfelé vezet az útja, majd aztán szinte a két szem között fordul hátrafelé a levegő. Hogyan érzem ezt?

Ha elveszíted a szálát közben, ne törődj vele. Figyelj újra befele, hogyan érzed a levegő áramlását ezeken a helyeken. Itt elsősorban nem arról van szó, hogy valóban észlelj is valamit ezeken a helyeken, hanem sokkal inkább arról, hogy megtanulj odafigyelni.

Milliméterről milliméterre kövesd a levegő útját tovább a légutakban. Ezután lefelé fordul a levegő útja, és lassan hátulról eléri a szájüreget is.

Figyeld meg, beáramlik egy kevés levegő a szájüregbe is?

Figyelmedet irányítsd a garatba. Hogyan érzem a levegő útját a garatban?

Figyelmedet irányítsd a gégefő tájékára. Ez egy hosszú szakasz. Apránként kövesd a levegő útját ezen a szakaszon. Hogyan áramlik a levegő a gégefőn keresztül

Kövesd a levegő útját tovább a légcsőn keresztül a hörgők felé. A levegő a hörgőcskéken keresztül oszlik szét a tüdőben. Hogyan érzem a hörgőket?

Már egészen a tüdőben vagyunk. Hogyan érzem a tüdőmet?

Figyelmedet irányítsd a bordákra. A bordák a lélegzettel együtt mozognak. Hogyan érzem a bordák mozgását?

A rekeszizom alulról lezárja a mellkasüreget és egyben mint motor szabályozza a légzést felfelé és lefelé való mozgásával. Hogyan érkelem a rekeszizmot?

Figyelmeddel haladj egy kicsit mélyebbre. Próbáld meg közvetlenül a rekeszizom alatt érezni, ahogyan az ott levő szervek a légzés során összepréselődnek, majd újra visszatérnek eredeti helyükre.

Irányítsd figyelmedet még lejjebb, a hasüreg közepe felé, és próbáld meg észlelni, ahogy a lélegzés a hasat előrenyomja, és ahogy a has aztán újra összehúzódik.

Maradj éberem ebben a figyelemben.

Minden kilégzésnél gondoldj Istenre, mondd magadban: Istenem.

Ismételd meg hétszer.

Most befejezzük a gyakorlatot, mozdítsd meg finoman a lábujjaidat, ujjaidat, óvatosan nyújtózz ki.

Móra Ferenc: A szánkó

Kegyetlen hideg tél volt, azóta se tudok hozzá foghatót. Fenéig befagyott a patak, a verebek megdermedve hullottak le a fákról, a háztetőről olyan vastag jégcsapok meredeztek, hogy kővel is alig bírtuk őket lehajigálni. Először a báránybőr sapkákat vagdostuk hozzájuk, de evvel nem sokra mentünk. A fülünk megfázott, a sapka a tetőn maradt, s ami a legnagyobb baj volt: a jégcsap se esett le.

Még jobban szerettünk a hóban játszani. Akkora hó volt, hogy alig látszottunk ki belőle, ástunk is benne akkora barlangokat, hogy akár a medvék királya is ellakhatott volna bennük. Persze a medvének több esze volt, mint hogy hópalotában lakott volna. Nem is fagyott el se keze, se lába, mint nekünk.

Legkülönb multság mégiscsak a szánkázás volt. Szomszédunkban lakott a bíró. A bíró csináltatott a fiainak olyan szánkót, hogy annál szebb még nem volt a világon. Még most is sokszor álmodom vele így tél idején. Kőrifából volt a talpa, diófából a karja, az ülése lószórvánkos, beterítve bársonyposztóval, a lábtakaróján bolyhos szőnyeg. Be volt festve az egész szép pirosra, tán a kötele is selyemből volt.

Megvolt a mesés szép szánkó, de nem volt, aki húzza. Nagy úr volt akkor Bíró Pali is, Bíró Gyuri is, mind a kettő csak húzatni akarta magát. Engem fogtak be, meg egy másik szegény gyereket, a Favágó Jánoskát.

– Egyszer ti húzzátok, máskor mi ülünk benne – biztattak a bíró fiai.

Bántuk is mi a csúfolódást, csakhogy hozzáférhettünk a szánkóhoz. Gyuri, Pali elnyújtózkodtak nagyurasan a puha ülésben, mi ketten nyakunkba akasztottuk a cifra istrángot, szél se érhetett a nyomunkba aztán. Meg se álltunk az ötödik fordulóig, ott is csak lélegzetet venni.

Így tartott ez egy hétig, hanem Favágó Jánoska már akkor olyan búsan lógatta a fejét, mint egy igazi ló. Meg is kérdezte tőle a kisebb gazdánk, a Bíró Pali, hogy tán kevesli az abrakot?

– Szeretnék már egyszer én is beleülni a szánkóba – motyogta félősen Jánoska –, csak egyetlenegyszer, csak egyik saroktól a másikig!

Bíró Gyuri nevetve csördítette meg fejünk fölött a pántlikás ostorát:

– Mást nem kívánnál, kis rongyos? Nem olyan gúnyához csinálták ezt a szánkót, mint a tied.

Pali még jobban rákiáltott:

– Örülj, hogy húzhatod. Gyi, Szellő, gyi Bogár!

Összenéztünk Jánoskával, s akkorát rántottunk a szánkón, hogy mind a két gazdánk kigurult a hóra. Olyat hemperedtek, hogy öröm volt nézni, ámbátor igyekeztünk elhordani az irhát.

Hanem aztán megbántuk, amit tettünk. Másnap majd meghasadt a szívünk, mikor a bíró fiai elszánkáztak a ház előtt. Most már a Szabó Gergőék húzták őket.

Ekkor énnekem egy gondolatom támadt:

– Jánoska, van egy hatosod?

– Volt tavaly, de labdát vettem rajta.

– Tudod mit, Jánoska? Ha neked is volna egy hatosod, nekem is, vennék rajta szánkót.

Másnapra kerítettünk pénzt. Én a Csacsadér vargától kaptam, mert segítettem neki kivinni a csizmákat a piacra, Jánoska meg eladta a labdáját meg a márvány golyóját meg a bicskáját a molnárinasnak.

Délután lementünk a szenesboltba, vettünk a pénzünkön egy szenesládát. A ládát félig meg raktuk szalmával, a fenekére szögeztünk két gyalult deszkát, kerítettünk egy ruhaszáritó kötelet, s azt ráerősítettük a láda két oldalára. Megvolt a szánkó.

Biz az nem egészen olyan volt, mint a bíró fiaié, de éppúgy csúszott.

Az udvaron próbáltuk ki, mert az utcára szégyelltünk kimenni a másik szánkó miatt.

Hanem az udvar kicsi volt.

Megegyeztünk, hogy kimegyünk a falu végére, ahol senki se lát. Közökön, zigzag utcákon bujkáltunk kifelé, hogy ne találkozzunk a bíró fiaival. Fújta a szél kegyetlen, sodorta a tetőkről az arcunkba a havat, de nem törődtünk vele. Csak arra gondoltunk, hogy milyen jó lesz szánkóba ülni. Először Jánoska ül bele, én elhúzom a kis erdőig, ő meg engem vissza. Jaj, istenem, de jó lesz!

Kiértünk a falu végére. Az utolsó ház a Kati nénié volt, az öreg koldusasszonyé. Rogyott kis szalmás kunyhó, se udvara, se kerítése. Most csupa hó és jégcsap az egész kunyhó, csupa dér még az ajtókilincs is. A Kati néni kutyája, a szegény Morzsa, ott nyöszörgött a küszöbön.

– Megállj, Ferkó – mondja a Jánoska -, eresszük be ezt a szegény kutyát, mert megveszi idekint az isten hidege. Az öregasszony bizonyosan alszik.

Belöktük az ajtót, a Morzsa csaholva szaladt előre.

Kati néni ott gubbasztott a vackán, elküült orcával, dideregve vékony kendőjében. Olyan hideg volt odabent, hogy még a tűzhely sarkait is kivirágozta a dér.

– Nem égett ebben a tűz, lelkeim, már három nap óta. Sem egy marék szalmám, sem egy gyújtat fám. Majd megfagyok, lelkeim – sóhajtozott az öregasszony.

Jánoska rám nézett, én meg őrá. Előhúzta a sarokból a baltát, kiment, csattogott, pattogott odakint: föl vágta tűzrevalónak a szánkót.

Kisvártatva hatalmas tűz lobogott a kunyhóban. Égett a szánkó. A mi szánkónk, amelyikbe egyszer se ültünk bele.

A szánkódarabok piros lángja hosszú csíkokban táncolt a falon, amely mintha sírt volna örömeiben, ahogy a dér leolvadt róla. Az öreg koldusasszony orcája is színesedni kezdett. Ahogy ránk vetette háládatos tekintetét, a mi szívünkben is valami melegség támadt. És egyszerre megszajnáltuk a gazdag bíró fiait, akik érzik, hogy milyen jól esik repülni a szánkón, de nem tudják, milyen jól esik jót tenni a szegényekkel.

Lázár Ervin: A hétfejű tündér

Nem volt nálam csúnyább gyerek Rácpácegresen. Azazhogy mit beszélek, hetedhét országon nem akadt nálam csúnyább gyerek. A lábam gacsos volt, a hasam hordóhas, a fejem úritök, az orrom ocsmonda, egyik szemem balra nézett, másik szemem jobbra nézett, hívtak emiatt kancsalnak, bandzsálnak, sandának, bandzsának, kancsinak, bandzsának, árokba nézőnek; tyúk-mellem volt, suta voltam, fülem, mint az elefánté, harcsaszám volt, puklis karom, a termetem girbegurba. Hát ilyen csúnya voltam. Vagy tán még annál is csúnyább. Úgy szégyenkeztem emiatt, ahogy még senki Rácpácegresen. És forrt bennem a düh, emésztett a méreg, rágtam magam, elöntött az epe. Miért vagyok én ilyen csúnya? Kiért? Miért? Mi végre? Ki végre? Két zenész lakott a szomszédomban Rácpácegresen. Jobbról Rácegresi, balról Pácegresi. Rácegresi tudott furulyázni, Pácegresi nem. Rácegresi azt mondta nekem:

– Csúnya vagy, csúnya vagy, de azért rád is süt a nap. Ha egyszer jó szíved lesz, el is felejtet, hogy csúnya vagy. És meg is szépülsz tőle.

De én nem jó akartam lenni. Szép akartam lenni. Mérgelődtem, acsarkodtam, kardoskodtam, epéskedtem. Pácegresi meg azt mondta:

– Olyan randa vagy, hogy nem lehet rád nézni. Téged elvarázsoltak. Ez a hétfejű szörny varázsolt el téged biztos, aki itt lakik Csodaországban. Azt kellene megölnöd.

– De amikor olyan szépen énekel – mondtam neki.

Pácegresi legyintett.

– Álnok énekel az – mondta. – Így csalja törbe az áldozatait.

Ez a hétfejű szörny vagy hétfejű sárkány, avagy hétfejű boszorka ott élt hozzánk közel. Mert Rácpácegres a Négyszögletű Kerek Erdő közepén van, s innen csak egy ugrás Ajahtan Kutarbani király fazsindelyes palotája, s a palota mögött meg rögtön kezdődik Csodaország. Ott lakott ez a hétfejű micsoda. És esténként gyönyörűen énekelt. Hét szólamban. Mind a hétszójával más szót. Hát ő varázsolt el engem. Őmiatta lettem ilyen rút. Na megállj! – gondoltam magamban. Elhatároztam, hogy megölöm.

– Ez az egyetlen lehetőség – helyeselt Pácegresi, a zenész, aki annyira nem tudott furulyázni, hogy már nem is akart, a furulyája is tömör arany volt, lyuk se volt rajta. Ettől kezdve minden nap edzettem, hogy legyőzhessem a hétfejű szörnyet. Hétfőn sárkánytejet ittam, kedden lándzsát szórtam, szerdán karddal hadakoztam, csütörtökön baloskával, pénteken péklapáttal, szombaton szablyával, vasárnap vassal, vérrel, vencesellővel. Meg is erősödtem hamar, s egy éjszaka nekiindultam. Karddal, lándzsával, baloskával, péklapáttal, szablyával, vassal, vérrel, vencesellővel. – Megöllek, gonosz szörny, megöllek, elvarázslóm – ropogtattam a fogaim között.

A talpam alatt rídogáltak a füvek. Csak mentem: bimm-bumm. Mit nekem füvek! A fejem felett recsegték, sírdogáltak a fák. Csak mentem: dimm-dömm. Mit nekem fák! Az égsóhajtozott, a föld nyöszörgött. Csak mentem: zitty-zutty. Mit nekem ég, mit nekem föld! Hajnaltájt értem Csodaországba, még alig-alig pirkadt. De rátaláltam a hétfejűre. Ott aludt egy eukaliptuszfa alatt, be volt hunyva mind a tizennégy szeme. Nosza, nekiestem. Suttu, levágtam az első fejét – mintha egy húr pattant volna el, földtől holdig érő, megzengett a világ. Fölébredt persze, álmélkodva bámult rám tizenkét szemével. Nem kíméltem, nyissz, levágtam a második fejét is! Illatok szabadultak el ekkor, kikerics, fodormenta, kakukkfű, orgona és nárcisz illata. Felém nyúlt, meg akart fogni. De nem hagytam magam. Dolgoztam keményen a karddal, lándzsával, baloskával, péklapáttal, szablyával, vassal, vérrel, vencesellővel. Lehullt a harmadik feje is – források, csermelyek bugyogtak fel egy pillanatra. A negyedik is – aranyhajfonatok libbentek s tűntek el a fák közt. Az ötödik is – felcsilingeltek s elhaltak szánhúzó lovak téli csengettyűi. A hatodikat nagyon féltette, húzta, óvta, de nem menekült. Lenyisszantottam. Harang szólalt meg akkor, sok békességes harang. Egyre halkabban, egyre halkabban... De akkor, jaj, elkapott! Szorosan magához ölelt, mozdulni se tudtam. A fejem épp a mellére szorult, hallottam a szívdobbanásait. Kopp-kopp – dobogott a szíve. És azt kérdezte tőlem:

– Mit vétettem én neked, ember fia?

– Megölhetsz – mondtam neki –, szétroppanthasz. De akkor is jól tettem, amit tettem, mert ilyen csúnyává varázsoltál. Én vagyok a legcsúnyább ember a földön.

Fölpillantottam, megláttam a szemét. Fénylett a szeme, mint a szép távoli csillag. Megláttam az arcát. Tavak jóságos tükre, föld barna nyugalma, templomok békéje, májusi rétek szépsége – ilyen volt az arca.

– Te bolond, te bolond – mondta kedvesen. Megcsókolt jobbról, megcsókolt balról, megcirógatott. Ez nem öl meg engem, ez nem varázsolt el engem, ez nem bánt engem, ez szeret engem. És már sírtam is; te úristen, hat fejét levágtam!

Elengedett. A szeme tükrében megláttam magam. A lábam egyenes volt, a hasam sima, a fejem hosszúkás, nem voltam se bandzsa, se lapátfülű, se tyúkmellű, se harcsaszájú. Térdre estem előtte.

– Nem érdemlem én ezt – mondtam neki –, változtass vissza rúttá. Hiszen hat fejed levágtam. Jaj, csak visszaragaszthatnám!

Rázta a fejét, hogy nem lehet. Mosolygott. Ekkor kelt föl a nap, rásütött. Akkor jöttem rá, hogy hiszen a Hétfejű Tündért akartam megölni, a világ legjóságosabb tündérét. Balga ésszel hat fejét levágtam. Mi lesz, ha ez az egy feje is elvész?

– Engedd meg, hogy a testőröd legyek, engedd meg, hogy őrizzelek – mondtam neki. Bólintott. Soha többé nem mentem vissza

Rácpácesre, ott maradtam a tündért vigyázni. Őrzöm őt ma is, lándzsával, karddal, baloskával, péklapáttal, szablyával, vassal, vérrel, vencesellővel.

Ne is próbáljatok rossz szándékkal közeledni hozzá! Nem engedhetem bántani.

Mert egy bolond levágta hat fejét, csak egy maradt neki. Erre az egyre vigyázzunk hát mindannyian. Lándzsával, karddal, baloskával, péklapáttal, szablyával, vassal, vérrel, vencesellővel. És szeretettel.

Lev Tolsztoj: Az öreg nagyapó meg az unokája

Nagyapó nagyon megöregedett. Lába rossz volt a járásra, szeme a látásra, füle a hallásra, foga már egy sem volt. És amikor evett, vissza-visszafolyt a szájából az étel. A fia és a menyé nem ültették többet az asztalhoz, hanem a kemence mögött adtak neki enni.

Egyszer egy csészében adták oda neki az ebédjét. Magához akarta húzni a csészéjét, de leejtette és eltörte. A menyé megszidta: mért ront el mindent a házban, mért töri el a csészéket, és kijelentette, hogy ezentúl egy fatálban fog ebédet kapni. Az öreg csak felsóhajtott, de nem szólt egy szót sem.

Egyszer otthon ül az ember és az asszony, s látják: fiacskájuk is deszkákkal játszogat a padlón, s valamit eszkábál.

Megkérdi az apja:

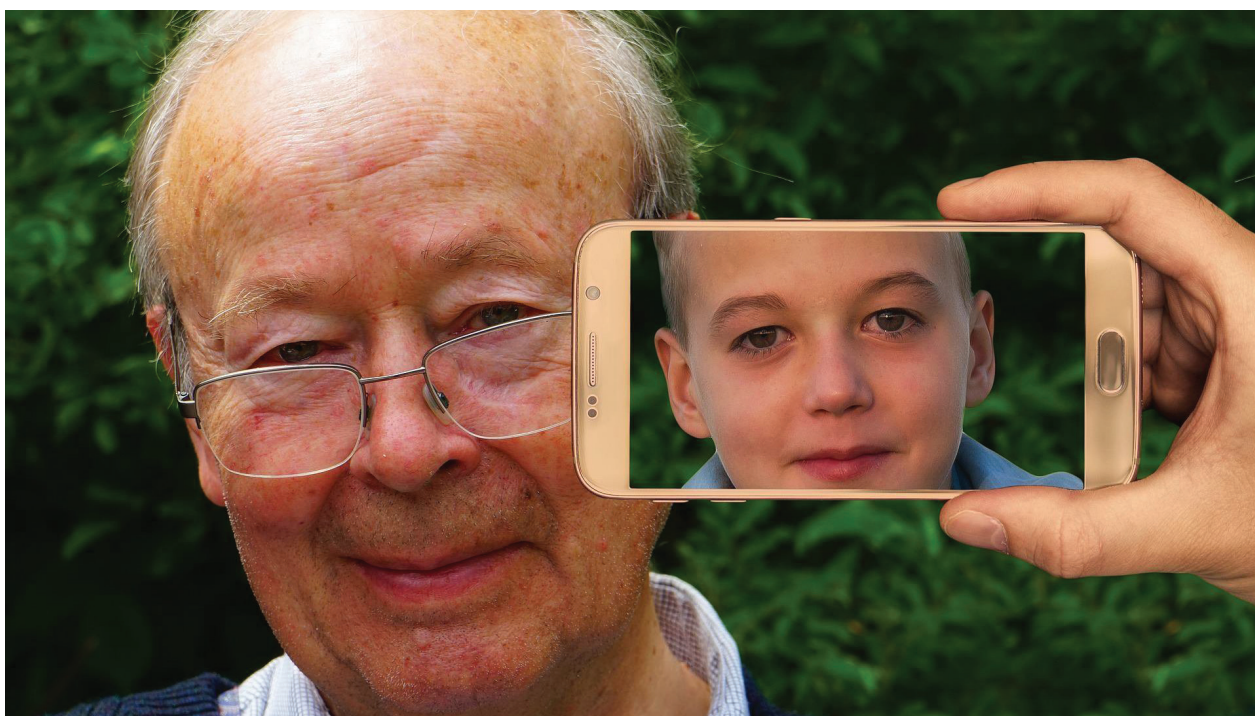
– Mit csinálsz ott, Misa?

Misa azt feleli:

– Fatálat csinálok, apám. Ha majd anyámmal megvénültök, abból a fatálból etetlek titeket.

Az ember s az asszony csak egymásra néztek, és sírva fakadtak. Megszégyellték magukat, hogy öregapót megbántották; azontúl mindig az asztalhoz ültették, és gondját viselték.

(Fordította: Áprily Lajos)

A gazdag ember és a rabszolga (arab népmese)

Egy gazdag arab kereskedő ment a tevéivel a sivatagban. Egy pálmaligetben megpihent, és egy rabszolgát látott, aki a fa tövében egyszerű ebédjét ette. Az ebéd nem állt másból, mint három karéj kenyérből. Egy éhes kutya vetődött arra, és sóvár szemmel nézett a kenyérre. A rabszolga odavetette a kutyának az egyik karéjt, a kutya egy szempillantás alatt felfalta, és tovább nézett könyörgő szemmel a rabszolgára. Ez odaadta neki a második és utána a harmadik kenyeret is. A kereskedő elbámult ezen, és megszólította a legényt:

– Mondd, fiam, mit kapsz te enni egy napra?

– Három karéj kenyeret– felelte.

– Hát akkor miért adtál mindent oda a kutyának?

– Errefelé, kérem, nincsenek kutyák, úgyhogy ez biztosan nagyon messziről jött, és már rég nem ehetett. Én nem voltam olyan éhes, mint ez a kutya.

– És most mi lesz?

– Majd böjtölni fogok holnap reggelig.

A kereskedő meglepetten kiáltott fel:

– Ez a szegény rabszolga bőkezűbb, mint én, a gazdag ember!

És megváltotta a rabszolga gazdájától a legény szabadságát.

Ligeti Antal: Oázis a sivatagban

A birka fegyverei (népmese)

Alighogy megteremtették, a birka rájött, hogy a leggyengébb az állatok között. Örökös félelemben élt, hogy megtámadja a többi állat, mert mind erősebb és harciasabb volt. Fogalma sem volt, hogyan védekezzen. Visszament a Teremtőhöz és elmondta neki szenvedéseit:

– Akarsz valamit, hogy megvédd magad? – kérdezte kedvesen az Úr.

– Igen.

– Mit szólnál egy pár hegyes agyarhoz?

A birka a fejét rázta:

– Hogyan tudnám a legzsengébb füvet legelni? Ezen kívül a kötekedő látszatát kelteném.

– Akarsz erős karmokat?

– Ó, nem! Még kedvem támadna rosszkor használni.

– Befecskendezhetnél mérget a nyáladdal – folytatta türelmesen az Úr.

– Szó sem lehet róla. Mindenki gyűlölné és elzavarna, mint egy kígyót.

– Mit szólnál két erős szarvhoz?

– Nem, nem! Ki simogatna ezután?

– De, hogy megvédd magad, szükséged van valamire, hogy bántani tudd azt, aki megtámad...

– Bántani valakit? Nem, arra igazán nem vagyok képes. Inkább maradok úgy, ahogy vagyok...

– Rendben van! – szólt a Teremtő. – Adok neked három hatalmas fegyvert, amelyekkel boldog lehetsz. Megajándékozlak a szelídséggel, az alázattal és a türelemmel.

RELIGIE Cultul unitarian - manual pentru clasa a III-a (limba maghiară)

ISBN 978-606-31-0626-2

9 786063 106262